

ΔΙ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΛΗΣ Α.Ε.
ΚΑΘΗΓΗΤΟ

4127

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΔΙΑ
ΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ
ΣΧΟΛΕΙΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΪΚΟΣ
ΠΕΤΡΟΔΗΜΗΤΡΑΚΔΕ
ΑΘΗΝΑΙ-ΠΕΙΣΜΑΖΟΓΛΥΦ.

0(2)

ΔΗΜ. Ι. ΚΟΥΤΜΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΥ Δ. Θ.
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΕΝ ΤΗΙ ΡΙΖΑΡΕΙΩ ΕΚΚΛ. ΣΧΟΛΗ¹¹³⁷

*Συνέταξε παρακαλώ
Σ. Α. Γ. Λαζαρόπουλος*

6

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΑΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΕΓΚΡΙΣΕΙ ΤΗΣ Ι. ΣΥΝΟΔΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΤΕΤΡΑΕΤΙΑΝ 1934 — 1938

*Αριθ. *Εγκριτ. ἀποφ. 51.231, 51.232 τῆς 20ης Αύγουστου 1934.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΠΡΩΤΗ

*Αντίτυπα 5.500

ΤΙΜΗ ΔΡΑ

*ΔΡΑ. 50

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΝΕΤΡΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Δ. Ε.
ΑΘΗΝΑΙ ΟΛΟΣ ΗΕΣΜΑΤΖΟΓΛΟΥ 8

1934

***Ολα τὰ ἀντίτυπα φέρουν τὴν ὑπογραφὴν τοῦ συγγραφέως.**

ΤΥΠΟΙΣ Ι. Λ. ΑΛΕΥΡΟΙΟΥΔΟΥ & ΣΙΑΣ

ΟΔΟΣ ΑΓΗΕΙΑΔΟΥ 23-23Α

ΑΘΗΝΑΙ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

1. Η ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ

· Ἡ Ἀνάληψις τοῦ Χριστοῦ.

1. Ἡ ἐκλογὴ τοῦ Ματθίου.

Ο Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μετὰ τὴν ἀνάστασίν Του—δπως ἐμάθομεν εἰς τὴν Ιεράν Ἰστορίαν —ἐφανεροῦτο συχνὰ εἰς τοὺς μαθητάς Του καὶ τοὺς ἐδίδασκε καὶ τοὺς ἐστήριζεν εἰς τὴν πίστιν.

Ὑπενθύμιζεν εἰς τοὺς ἑροὺς Ἀποστόλους ὅτι τὸ ἐπὶ τῆς γῆς ἔργον Του, τὸ ὄποῖον ἦτο ἡ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων, τὸ ἐτελείωσε· αὐτοὶ δικαιοῦσεπε νὰ ἔξαπλωσουν καὶ διαδώσουν αὐτὸ εἰς τὸν κόσμον δλον. Τοῦτο ἦτο τὸ καθῆκον καὶ τὸ ἔργον τῶν Ἀποστόλων. Ἄλλ’ ἔπειδὴ τὸ ἔργον τοῦτο ἦτο μέγα, οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ δὲν εἰμποροῦσαν νὰ τὸ κάτορθώσουν, στηριζόμενοι μόνον εἰς τὰς ἴδιας των δυνάμεις. Διὰ τοῦτο ὑπερσχέθη εἰς αὐτοὺς ὁ Κύριος ὅτι θὰ Τὸν ἔχουν πάντοτε προστάτην καὶ βοηθὸν παντοδύναμον· τοὺς διαβεβαίωσε δὲ ὅτι θὰ τοὺς στείλῃ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ δποῖον θὰ φωτίζῃ καὶ θὰ ἐνισχύῃ αὐτοὺς εἰς τὴν μεγάλην ἀποστολήν των.

Τεσσαράκοντα ἡμέρας ἔζησεν ὁ Κύριος ἐπὶ τῆς γῆς μετὰ τὴν ἀνάστασίν Του, τὴν δὲ τεσσαρακοστὴν ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανούς, ἐνῷ ηὔλογει τοὺς μαθητὰς Του ἐπάνω εἰς τὸ Ὁρος τῷ ν Ἐλαῖῳ.

”Εμειναν τοιουτορόπως οἱ Ἀπόστολοι μόνοι, ἀλλὰ γεμάτοι ἀπὸ θάρρου καὶ χαρᾶν διότι δὲν ἐλησμό-

«Ο Ματθίας συμπεριελήφθη εἰς τοὺς ἔνδεκα Ἀποστόλους, ὃς διαδέκατος Ἀπόστολος» (σελ. 5).

νευν δτι αὐτὸς ὁ Χριστὸς πάντοτε τοὺς διεβεβαίωνε,
ἀλλὰ καὶ διὰ τελευταίαν φοράν, κατὰ τὴν Ἀνάληψίν

Του, τοὺς εἶπε ὁ ητῶς: «Μαζί σας θὰ εἴμαι ὅλας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σας».

Πρώτη φροντὶς τῶν Ἀποστόλων ἦτο νὰ ἐκλέξουν ἀντὶ τοῦ προδότου Ἰούδα — ὁ ὅποῖος τόσον κακὸν τέλος εἶχε — ἄλλον ἀπόστολον. Συνῆλθον λοιπὸν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, προσηγάγονταν εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἔβαλαν αὐληρον· ὁ αὐληρος ἔπεσεν εἰς τὸν Ματθίαν, ἀνδρα πιστὸν καὶ εὐσεβέστατον, ὁ ὅποῖος ἀπὸ τὴν στιγμὴν ἐκείνην συμπεριελήφθη εἰς τοὺς ἔνδεκα Ἀποστόλους, ὡς δωδέκατος ἀπόστολος.

2. Ἡ ἐστροίτησις τοῦ Ἀγίου Πνεύματος.

Οἱ δώδεκα Ἀπόστολοι, σύμφωνα μὲ τὴν ἐντολὴν τοῦ Χριστοῦ, δὲν ἥρχιζαν τὸ ἔργον των, πρὸν λάβουν τὴν χάριν τοῦ Ἀγίου Πνεύματος.

Εὐθὺς μετὰ τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Χριστοῦ, συνηθροίζοντο δῆλοι τακτικὰ εἰς ἐν ὑπερῷων τῶν Ἱεροσολύμων· ἐκεῖ μὲ θεομήν πίστιν καὶ μὲ ταπείνωσιν προσηγούντο πρὸς τὸν Κύριον.

Εἶχαν περάσῃ δέκα ἡμέραι μετὰ τὴν Ἀνάληψιν καὶ ἦτο ἡ ἕορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς — μία ἀπὸ τὰς μεγαλειτέρας ἕορτὰς τῶν Ἰουδαίων. Οἱ Ἀπόστολοι ἦσαν, δπως συνήθως, συνηθροισμένοι εἰς τὸ ὑπερῷον καὶ προσηγούντο. Αἴφνης εἰς δλην τὴν οἰκίαν καὶ πέριξ ἥκούσθη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κρότος δυνατός, ὃς νὰ ἐφύσα ἵσχυρὸς ἀνεμος, καὶ δώδεκα γλῶσσαι, ὡσὰν ἀπὸ φωτιά, ἐκάθησαν ἀνὰ μία εἰς τὴν κεφαλὴν καθενὸς ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους.

Ἡτο ἡ χάρις τοῦ Ἀγίου Πνεύματος. Ἀπ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ — οἱ ἀσημοι

άλιεῖς τῆς ἐκθέτης—ἔλαβαν θείαν δύναμιν καὶ ἦσαν εἰς

«Ιώδεια γλῶσσαι, ὡσάν ἀπὸ φωτιά, ἐκάθησαν ἀνὰ μία
εἰς τὴν κεφαλὴν καθευδός ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους (σελ. 5).»

Θέσιν νὰ κηρύγτουν «τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ».

Τὸ μέγα θαῦμα εἶχε γίνει· ἡ ὑπόσχεσις τοῦ θείου τῶν διδασκάλου εἶχε πραγματοποηθῆ!

3. Ἡ ἰδρυσις τῆς ἀριστης Ἐκκλησίας

“Οταν ἔγεινε δὲ κρότος ἐκεῖνος, κόσμος πολὺς ἔσπευσε πρὸς τὸ μέρος, ὅπου ἤκουόσθη, διὰ νὰ ἴδουν τὶ συνέβαινε· καὶ δὲ κόσμος ἐκεῖνος ἦσαν Ἰουδαῖοι, οἱ δοποῖοι διέμενον, χάριν τοῦ ἐμπορίου των, εἰς διαφόρους χώρας τῆς γῆς καὶ ἐλάλουν τὰς γλώσσας τῶν χωρῶν ἐκείνων.

Ἡρώτων λοιπὸν μὲν ἀγωνίαν τὴν συνέβαινε· ἀλλ’ δὲ θαυμασμός των ἔγεινε μεγαλείτερος, ὅταν ἤκουσαν τοὺς Ἀποστόλους—τοὺς ὅποίους ἐγνώριζον δῆλοι ὡς ἀπλοῦς καὶ ἀγραμμάτους ἀλιεῖς—νὰ ἔξηγον τὸ συμβάν εἰς τὴν διάλεκτον, τὴν δοπίαν ἐλάλει δὲ καθεὶς ἀπὸ τὰ πλήθη ἐκεῖνα.

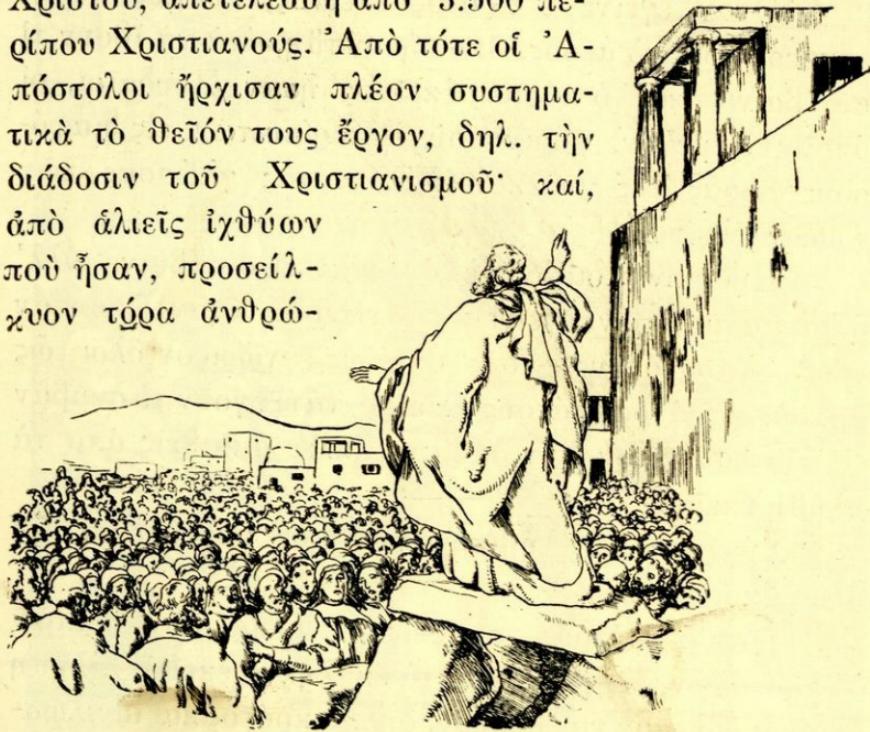
Σύγχυσις μεγάλη ἐπηκολούθησε καὶ ἡ ἔκπληξις δῆλων ἐκορυφώθη.

Τότε δὲ Πέτρος, σταθεὶς ἐν μέσῳ τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων, ἔξήγησε πρὸς τὰ ἔκπληκτα ἐκεῖνα πλήθη δτὶ δσα ἔβλεπον καὶ ἤκουον, δηλ. δὲ κρότος καὶ αἱ γλῶσσαι, τὰς δοπίας ἐλάλουν οἱ Ἀπόστολοι, ὀφείλονται εἰς τὸ Ἀγιον Πνεῦμα, τὸ δοπῖον δὲ Χριστὸς ἔστειλεν εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τοὺς οὐρανούς... Ὁ Χριστός, αὐτὸς ἐκεῖνος, τὸν δοπῖον οἱ ἴδιοι οἱ Ἰουδαῖοι, πρὸ πενήντα ἡμερῶν, ὡς κακοῦργον ἐπὶ τοῦ σταυροῦ εἶχαν κρεμάσῃ. Προέτρεπε δὲ δσοι τὸν ἤκουσαν νὰ μετανοήσουν καὶ νὰ πιστεύσουν εἰς τὸν Χριστόν, ἀν δηλον νὰ σωθοῦν.

Τὰ πλήθη συνεκινήθησαν καὶ μετενόησαν· ἐπίστευσαν ὅχι ὀλίγοι εἰς τὸν Χριστὸν καὶ τὴν ἡμέραν

ἐκείνην ἐβαπτίσθησαν περίπου τρεῖς χιλιάδες Ἰουδαῖοι.

Τοιουτορόπως τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἰδούθη ἡ πρώτη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία, ἡ ὁποία, μαζὶ μὲ τοὺς ὑπάρχοντας ἥδη ὀπαδοὺς τοῦ Χριστοῦ, ἀπετελέσθη ἀπὸ 3.500 περίπου Χριστιανούς. Ἀπὸ τότε οἱ Ἀπόστολοι ἤρχισαν πλέον συστηματικὰ τὸ θεῖόν τους ἔργον, δηλ. τὴν διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ καί, ἀπὸ ἀλιεῖς ἰχθύων ποὺ ἦσαν, προσείλαχνον τῷρα ἀνθρώ-

«Τότε ὁ Πέτρος ἐξήγησε πρὸς τὰ ἔκπληκτα ἐκεῖνα πλήθη δι. . . » (σελ. 7).

πους εἰς τὴν θρησκείαν τοῦ Χριστοῦ!

‘Η Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐορτάζει τὸ μέγα αὐτὸ γεγονός, πενήντα ἡμέρας μετὰ τὸ Πάσχα, τὴν Κυριακὴν τῆς Πεντηκοστῆς. Ψάλλει δὲ τὸ ἔξῆς ἀπολυτίκιον :

«Ἐύλογητὸς εῖ, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πανσόφους τοὺς ἀλιεῖς ἀναδείξας, καταπέμψας αὐτοῖς τὸ

Πνεῦμα τὸ Ἀγιον, καὶ δι' αὐτῶν τὴν Οἰκουμένην σα-
γηνεύσας, Φιλάνθρωπε, δόξα Σοι».

2. Η ΖΩΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ.

4. *Οἱ ἀρωτοὶ Χριστιανοί.*

Ἡ Ἐκκλησία σὺν τῷ χρόνῳ ἐξηπλοῦτο καὶ ἐπλη-
θύνετο. Οἱ Ἀπόστολοι εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἐκήρυξσαν
μὲ θάρρος τὸν Χριστόν, πολλὰ δὲ θαύματα διὰ τῆς δυ-
νάμεώς των ἐγείνοντο· οἱ πιστοὶ διαρκῶς προσήρ-
χοντο εἰς τὴν θρησκείαν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ Ἐκκλησία
καθημερινῶς ηὔξανε.

Οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἔζων δ-
λοι ἀγαπημένοι ως ἀδελφοί· εἶχαν κοινὸν ταμεῖον, ἀπὸ
τὸ ὅποῖον ἐβοηθοῦντο ὅσοι εἶχον ἀνάγκην καὶ κανεὶς
πτωχὸς ἢ δυστυχῆς μεταξύ των δὲν ἦτο.

Ἐκάστην ἑσπέραν, ἀφοῦ ἐτελείωναν τὰς ἐργασίας
των, συνηθοῦσσοντο εἰς τὰς εὐδυνχωροτέρας οἰκίας τῶν
χριστιανῶν. Ἐκεῖ ἤκουαν τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων,
προσηργύζοντο καὶ ἐκοινώνουν τὰ Ἀγραντα Μυστή-
ρια· ἔτρωγαν ἔπειτα εἰς κοινὰς τραπέζας, γεμάτοι ἀπὸ
χαρᾶν καὶ ἀγαλλίασιν· αἱ τράπεζαι αὗται ἐλέγοντο
«ἄ γά πατ». Καὶ ἡ γάρις τοῦ Θεοῦ ἦτο μαζί των· καὶ
ὁ κόσμος ὅλος ἔβλεπε τὴν ἀγνήν ζωήν των καὶ
τὴν ἀγάπην, τὴν ὅποιαν εἶχαν μεταξύ των, καὶ τοὺς
ἐθαύμαζε· πολλοὶ δὲ τοὺς ἐμιμοῦντο καὶ ἐγείνοντο
Χριστιανοί.

5. *Οἱ ἀρωτομάρτυρες Λετέφανος.*

Ἡ Ἐκκλησία ἡμέραν μὲ τὴν ἡμέραν ἐξηπλοῦτο.
Ἄλλοι οἱ ἀρχοντες τῶν Ἰουδαίων, οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ

οἱ Γραμματεῖς, μὲ φθόνον ἔβλεπαν τὴν αὔξησιν τῆς Ἐκκλησίας.

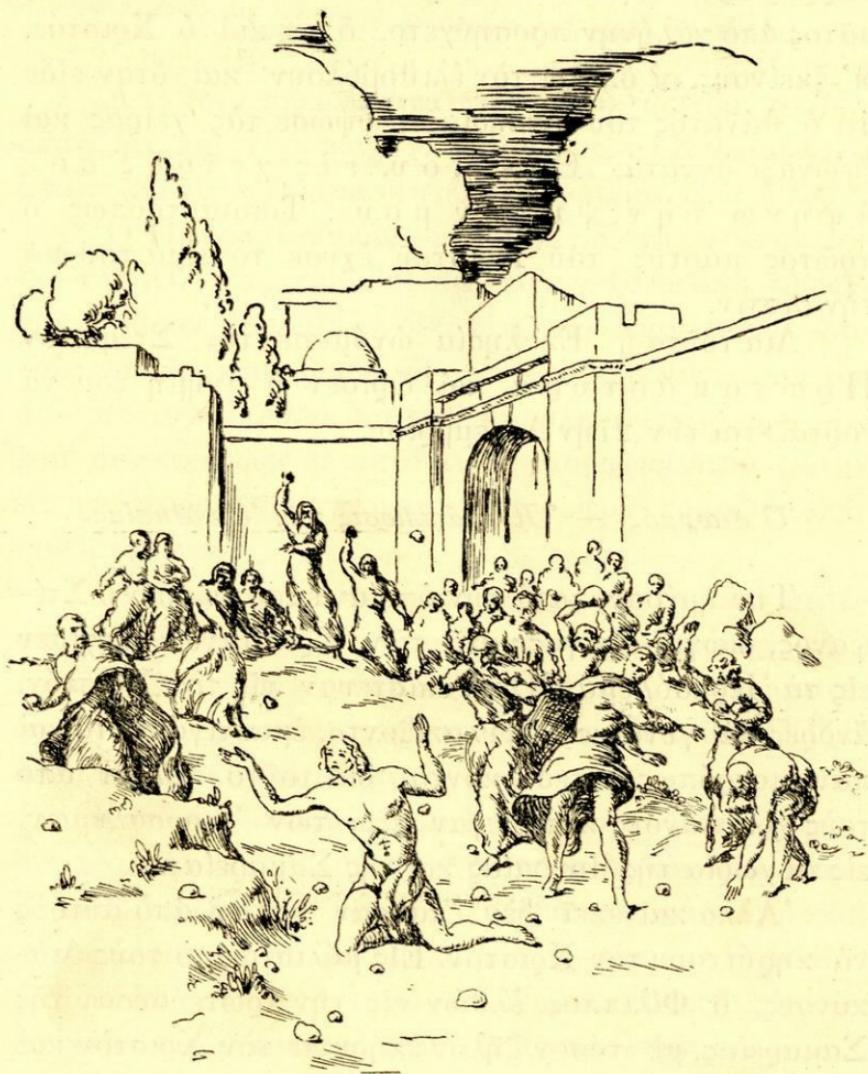
”Ηοχισαν λοιπὸν μὲ κάθε τρόπον νὰ καταδιώκουν τοὺς Χριστιανούς· τοὺς κατηγόρουν ὅτι ἦσαν δῆθεν ἀποστάται τῆς Μωσαϊκῆς θρησκείας καὶ ἄλλους ἐμαστίγωναν, ἄλλους ἐφυλάκιζαν, ἄλλους ἔξωριζαν.

Εἰς ἀπὸ τοὺς πλέον θερμοὺς κήρυκας τοῦ Χριστοῦ ἥτο εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ὁ διάκονος Στέφανος. Ὁ Στέφανος εἶχεν ἐκλεγῇ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν Διάκονος, μαζὶ μὲ ἔξ ἄλλους εὐσεβεῖς Χριστιανούς. Οἱ διάκονοι ἐξογονεῖς εἶχαν νὰ φροντίζουν διὰ τὴν διανομὴν τῶν βοηθημάτων καὶ τῶν ἐλεημοσυνῶν εἰς τοὺς πτωχούς· ὅταν δὲ ηύκαιρουν ἀπὸ τὸ κύριον τοῦτο καθῆκόν τους, ἐκήρυξσαν καὶ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

”Αλλ’ ὁ Στέφανος ὑπερέβαλλε ὅλους τοὺς διακόνους εἰς τὸν ζῆλον καὶ εἰς τὸ κήρυγμα· μὲ πίστιν καὶ δύναμιν ἐκήρυξσεν εἰς τὰς συναγωγὰς τὸν Χριστὸν καὶ ὅχι δλίγους Ἐβραίους εἶχε κάμει Χριστιανούς. ”Αλλ’ οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἀρχοντες τῶν Ἰουδαίων μὲ μῆσος ἔβλεπαν τὸν ζῆλον τοῦ Στεφάνου· καὶ ἀπεφάσισαν μὲ κάθε τρόπον νὰ τὸν ἔξοντάσουν.

”Οταν λοιπὸν κάποτε ὁ Στέφανος ἐκήρυξσε εἰς μίαν συναγωγήν, ἄνθρωποι ἴδιοι των ἐδημιούργησαν θόρυβον καὶ ὀχλαγωγίαν καὶ ἔσυραν τὸν Στέφανον εἰς τὸ δικαστήριον τῶν Ἐβραίων—τὸ Συνέδριον· ἐκεῖ τὸν κατηγόρησαν ὅτι δῆθεν ὑβριζε τὸν Μωϋσῆν καὶ τοὺς Προφήτας. Ὁ Στέφανος ὅμως ἀπελογήθη μὲ ἔξαίρετον θάρρος καὶ ἀπέδειξε ὅτι δὲν ὑβριζε τὸν Μωϋσῆν· ὅνδε ἥδύνατο νὰ τὸν ὑβρίζῃ, ἀφοῦ δὲ Μωϋσῆς εἶναι προφήτης τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, τὸν δποῖον ὅμως Χριστὸν αὐτοὶ ἐκ φθόνου ἐσταύρωσαν.

Τὸ Συνέδριον εἰς τοὺς λόγους αὐτοὺς τοῦ Στεφάνου ἐξεμάνη· οἱ δικασταὶ ἥρχισαν νὰ κραυγάζουν, οἱ

«Ο Στέφανος ὑπέφερε τὸ φρικτὸν μαρτύριον μὲ θάρρος
ἀξιοθαύμαστον» (σελ. 12).

ζωηρότεροι δ' ὥρμησαν ἐναντίον του καὶ τὸν ἔσυραν
ἔξω τῆς πόλεως. Ἐκεῖ, χωρὶς καμίαν καταδικαστικὴν
ἀπόφασιν, ἥρχισαν μὲ λύσσαν νὰ τὸν λιθοβολοῦν.

Ψηφιστούμενη από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ο Στέφανος ὑπέφερε τὸ φρικτὸν μαρτύριον μὲ
θάρρος ἀξιοθαύμαστον καὶ μὲ πίστιν ἀκλόνητον. Γε-
μᾶτος ἀπὸ γαλήνην προσηγέτο, δπως καὶ ὁ Χριστός,
δι’ ἐκείνους, οἵ δποῖοι τὸν ἐλιθοβόλουν· καὶ, ὅταν εἶδε
ὅτι ὁ θάνατός του ἐπλησίαζε, ὑψωσε τὰς χεῖρας καὶ
ἐφώναξε δυνατά: «Θεός μοι εἰς τὴν ψυχήν μοι». Τοιουτορόπως ὁ
πρῶτος μάρτυς τοῦ Χριστοῦ ἔχυσε τὸ αἷμά του διὰ
τὴν πίστιν.

Διὰ τοῦτο ἡ Ἐκκλησία ὠνόμασε τὸν Στέφανον
Πρωτομάρτυρα καὶ ὕρισεν ἡ μνήμη του νὰ
έορτάζεται τὴν 27ην Δεκεμβρίου.

6. Ο διωργός. — Ἡ ἐξάσλωσις τῆς Ἐκκλησίας.

Τὴν ἡμέραν, κατὰ τὴν δποίαν ἐμαρτύρησεν ὁ Στέ-
φανος, διωγμὸς μέγας κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἥρχισεν
εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. "Οσοι ἐπίστευαν εἰς τὸν Χριστόν,
ἀνδρες καὶ γυναῖκες, ἐφυλακίζοντο, ἐμαστιγώνοντο καὶ
παντοιοτρόπως κατεδιώκοντο· διὰ τοῦτο πολλοὶ ἀπὸ
τοὺς χριστιανοὺς κατέφυγαν ἔξω τῶν Ἱεροσαλύμων,
εἰς τὰ χωρία τῆς Ἰουδαίας καὶ τῆς Σαμαρείας.

Ἄλλὰ καὶ ἐκεῖ δὲν ἔπαυσαν πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς
νὰ κηρύττουν τὸν Χριστόν. Εἰς μάλιστα ἀπὸ τοὺς Δια-
κόνους, ὁ Φίλιππος, ἐλθὼν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς
Σαμαρείας, μὲ τόσον ἄγλον ἐκήρυξε τὸν Χριστὸν καὶ
τόσα θαύματα ἔκαμνε, ὥστε πάρα πολλοὶ ἀπὸ τοὺς
κατοίκους τῆς πόλεως ἐκείνης ἔγιναν χριστιανοί.

Τοιουτορόπως καὶ αὐτὸς ὁ διωγμὸς ἔγινεν ἀφορ-
μὴ νὰ ἔξαπλωθῇ ὁ Χριστιανισμὸς εἰς ὅλην σχεδὸν
τὴν Παλαιστίνην.

3. Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ.

Ἅ μόρφωσις καὶ ἡ καταρωγὴ τοῦ Παύλου.

Ἄπὸ τοὺς πλέον φανατικοὺς διώκτας τῶν χριστι-
ανῶν ἦτο καὶ εἶς νεαρὸς Φαρισαῖος, ὁ Σαούλ, ὁ
δποῖος κατόπιν ώνομάσθη ἐλληνικώτερα Παῦλος.

Ο Παῦλος ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἑλληνικωτάτην πό-
λιν τῆς Κιλικίας, τὴν Ταρσόν, κατήγετο δὲ ἀπὸ εὐσεβῆ
καὶ εὔποδον Ἰουδαϊκὴν οἰκογένειαν. Ἐμορφώθη ἀπὸ
τοὺς γονεῖς του, ὥστε νὰ γείνῃ Φαρισαῖος, γεμάτος
ἀπὸ πίστιν καὶ ζῆλον διὰ τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων
του· συνεπλήρωσε δὲ κατόπιν τὴν μόρφωσίν του αὐτὴν
εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, πλησίον τοῦ σοφοῦ νομοδιδασκά-
λου Γαμαλιήλ.

Ἡ ἀφοσίωσίς του πρὸς τὴν θρησκείαν τῶν πατέ-
ρων του ἦτο θερμὴ καὶ γεμάτη ἀπὸ φανατισμόν. Διὰ-
τοῦτο ἐνόμιζε ὅτι ἔξετέλει ἵερὸν καθῆκον, ὅταν κατε-
δίωκε τοὺς χριστιανούς, τοὺς δποίους ἐθεώρει ως ὑβρι-
στὰς τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου.

Κατὰ τὸν διωγμὸν τοῦ Στεφάνου ἐφύλαττε τὰ ἐν-
δύματα τῶν λιθοβιολούντων διότι, κατὰ τὸν νόμον τῶν
Ἐβραίων, ἦτο νέος καὶ δὲν ἐπετρέπετο νὰ λάβῃ καὶ
αὐτὸς μέρος εἰς τὸν λιθοβολισμόν. Φανατικὸς Ἰουδαῖος
καθὼς ἦτο, ἔλαβε σπουδαῖον μέρος κατόπιν εἰς τὸν
διωγμὸν τῶν χριστιανῶν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

Ἀλλὰ δὲν ἡρκέσθη εἰς τοῦτο μόνον. Εἰς τὴν Δα-
μασκόν, τὴν πρωτεύουσαν τῆς Συρίας, ἐπληροφορήθη
ὅτι ὑπῆρχε ἀκμάζουσα χριστιανικὴ Ἐκκλησία· δὲν
ἔδιστασε λοιπὸν καὶ εἰς τὴν μακρυνὴν αὐτὴν πόλιν νὰ
ἐπεκτείνῃ τὸν διωγμόν του. Ἐφωδιάσθη μὲ συστατι-

καὶ ἐπιστολὰς τῶν Ἀρχιερέων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους τῆς Δαμασκοῦ, ἔλαβε μερικοὺς πιστοὺς ὑπηρέτας καὶ ἀνεχώρησε, γοργὸς καὶ χαρούμενος, διὰ νὰ ἐκτελέσῃ τὸ σχέδιόν του.

8· Ο Παῦλος γίνεται Χριστιανός.

Ἐπλησίαζε εἰς τὴν Δαμασκόν. Δὲν ἀπεῖχε παρὰ ὀλίγα λεπτὰ ἀπὸ τὰ τείχη τῆς ἴστορικῆς πόλεως, ὅτε φῶς ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ἵσχυρὸν τὸν περιέβαλε. Δὲν εἴμπόρεσε νὰ ἀντικρύσῃ ὁ Παῦλος τὴν λάμψιν του καὶ ἔπεισε πρηνής. Μία φωνὴ τότε ἥκούσθη νὰ τοῦ λέγῃ.

— Σαούλ, Σαούλ, τὶ μὲ διώκεις;

‘Ο Παῦλος ἔντρομος ἐρωτᾷ:

— Ποῖος εἶσαι, Κύριε;

Καὶ ἡ φωνὴ ἀπίγνησε ἔντονα:

— Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ἰησοῦς, τὸν δποῖον σὺ καταδιώκεις. Ἄλλὰ ἐγέρθητι καὶ πήγαινε εἰς τὴν Δαμασκὸν καὶ ἔκει θὰ μάθῃς τὶ πρέπει νὰ κάμῃς.

‘Ο Παῦλος εἰς τοὺς λόγους αὐτοὺς κατετρόμαξε. Εἶδε ποῖον ἔγκλημα ἔως τόρα διέπραττε, μὲ τὸ νὰ καταδιώκῃ τὸν Χριστὸν καὶ τοὺς ὄπαδούς Του. Ἄλλὰ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἡ ψυχὴ του ἦτο γεμάτη ἀπὸ θείαν χαράν· διότι ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς τὸν ἥλευθέρωσε ἀπὸ τὴν πλάνην του καὶ τὸν ἤξιώσει νὰ γίνη χριστιανός.

‘Εσηκώθη λοιπὸν ἀπὸ τὴν γῆν, ἀλλ’ ἦτο τυφλός! Καὶ ἐγρειάσθη νὰ τὸν χειραγωγήσουν εἰς Δαμασκὸν οἱ ἄνθρωποί του, γεμάτοι καὶ αὐτοὶ ἀπὸ ἔκπληξιν καὶ θαυμασμόν, διότι ἤκουσαν μὲν τὴν φωνήν, ἡ δποία ἔλαλει εἰς τὸν Παῦλον, κανένα ὄμως δὲν ἔβλεπον.

Εἰσῆλθον τοιουτορόπως εἰς τὴν Δαμασκόν. ‘Ο

Παῦλος ἔμεινεν εἰς τὴν οἰκίαν ἐνὸς γνωρίμου του χρι-

«Φῶς ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ἵσχυρὸν τὸν περιέβαλε καὶ
ἔπεσεν (σελ. 14).

στιανοῦ, τοῦ Ἰούδα, τρεῖς ἡμέρας· κατ’ αὐτὰς δὲν

ἔφαγεν, οὕτε ἔπιεν, ἀλλὰ διαρκῶς προσηγέρετο. Τὴν δὲ τρίτην ἡμέραν ἐπεσκέψθη αὐτόν, κατὰ διαταγὴν τοῦ Χριστοῦ, εἰς ἀπὸ τοὺς πιστοτέρους χριστιανὸύς τῆς Δαμασκοῦ, ὃνομαζόμενος Ἀνανίας. Ὁ Ἀνανίας, μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ, ἐθεράπευσε τὸν Παῦλον ἀπὸ τὴν τύφλωσιν καὶ τοῦ ἔδωσε θάρρος· τότε δὲ Παῦλος ἀμέσως ἐβαπτίσθη καὶ λαβὼν τροφὴν συνῆλθεν ἀπὸ τὴν τριήμερον νηστείαν καὶ τὰς συγκινήσεις.

3. Τὸ ὁρῶτον κῆρυγμα τοῦ Παύλου.

‘Ο Παῦλος, δὲ ἄλλοτε τρομερὸς διώκτης τῶν χριστιανῶν, εὑρίσκεται τόρα εἰς τὴν Δαμασκόν, τέλειος πλέον χριστιανός. Τὸ πρῶτον του καθῆκον ἦτο νὰ κηρύξῃ τὸν Χριστόν· αὐτὴν ἄλλως τε τὴν ἐντολὴν ἔλαβεν ἀπὸ Αὐτοῦ, ὅταν εἰς τὸν δρόμον τοῦ ἐφανερώθη.

“Ἡρξίσε λοιπὸν ἀπὸ αὐτὴν τὴν Δαμασκόν. Ἄλλοι δὲ Ἐβραῖοι τῆς πόλεως ταύτης δὲν εἰμποροῦσαν νὰ συνέλθουν ἀπὸ τὴν ἔκπληξιν καὶ νὰ ἔξηγήσουν πῶς ὁ Παῦλος, δὲ ζηλωτὴς Φαρισαῖος, δὲ τρομερὸς διώκτης τῶν χριστιανῶν, τὸν δοποῖον ἐπερίμεναν νά μὴν ἀφῆσῃ χριστιανὸν εἰς τὴν πόλιν των,— δὲν εἰμποροῦσαν νὰ ἔξηγήσουν πῶς τόρα εἶναι θερμὸς κῆρυξ τοῦ Ἰησοῦ! Καὶ ἀπεφάσισαν νὰ τὸν φονεύσουν. Ἄλλος δὲ Παῦλος τὸ ἐπληρωφορήθη καὶ ἔφυγε κρυφὰ τὴν νῦντα, καταβιβασθεὶς ἀπὸ τὰ τείχη τῆς Δαμασκοῦ ὑπὸ τῶν χριστιανῶν. Ἔσπευσε δὲ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

Εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα δὲ Βαρνάβας συνέστησεν αὐτὸν εἰς τοὺς λοιποὺς Ἀποστόλους, καὶ ἵδοὺ πλέον ὁ Παῦλος, Ἀπόστολος καθ' ὅλα ἴσοτιμος πρὸς τοὺς ἄλλους. Λὲν ἐπέρασαν πολλαὶ ἡμέραι καὶ ἥρχισε

τὸ κήρυγμα καὶ ἐκεῖ, εἰς τὰς συναγωγὰς τῶν Ἰουδαίων. Ἀλλ' οἱ Ἰουδαῖοι ἔξεμάνησαν καὶ ἐζήτουν μὲ κάθε τρόπον νὰ τὸν φογεύσουν· τότε οἱ χριστιανοὶ τῶν

«Ο Παῦλος ἔφυγε κρυφὰ τὴν ρύκτα, παταβίβασθεὶς ἀπὸ τὰ τείχη ὑπὸ τῶν χριστιανῶν» (σελ. 16).

Ιεροσολύμων τὸν ἔφυγάδευσαν εἰς τὴν Καισάρειαν καὶ ἀπ' ἐκεῖ τὸν ἔστειλαν εἰς τὴν πατρίδα του, τὴν Ταρσόν.

Δημ. Ι. Κουμουσοπούλου 'Εκκλ. 'Ιστορία "Έκδοσις Α'.

2

Τὸ κήρυγμα τοῦ Παῦλου εἰς τὴν Ἀντιόχειαν,
Κύωρον καὶ Μ. Ἀσίαν.

Ο Παῦλος, ἀφοῦ ἔμεινε ὀλίγον καιρὸν εἰς τὴν πατρίδα του, ἥρχισε νὰ περιέρχεται διάφορα μέρη τοῦ κόσμου καὶ νὰ κηρύττῃ τὸν Χριστόν. Αἱ περιοδεῖαι του αὐταὶ ὀνομάζονται ἡ ποστολικαὶ πορεῖαι εἰς αὐτὰς συνήθιζε νὰ συνοδεύεται ἀπὸ ἕνα ἢ δύο ἢ καὶ περισσοτέρους μαθητάς του, οἱ δποῖοι τὸν ἐβοήθουν εἰς τὸ κήρυγμα καὶ γενικὰ εἰς τὸ ἀποστολικὸν ἔργον του.

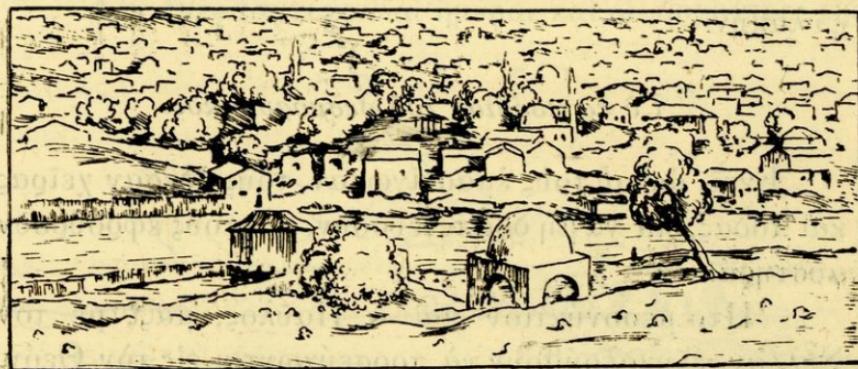
Ανεχώρησε λοιπὸν ὁ Παῦλος ἀπὸ τὴν Ταρσόν, καὶ μερικὰ ἔτη διέτριψεν εἰς τὴν Ἀραβίαν, κηρύττων τὸν Χριστόν. Ἀκολούθως ἥλθεν μαζὶ μὲ τὸν σύνεργόν του Βαρνάβαν, εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Συρίας Ἀντιόχειαν. Ἐκεῖ πολλοὺς εἰδωλολάτρας προσείλκυσεν εἰς τὸν Χριστιανισμὸν καὶ ἴδρυσε τὴν πρώτην Ἐκκλησίαν ἐπὸ Δινικούς, ὅπως ἔλεγαν τότε τοὺς εἰδωλολάτρας. Ἀπὸ δὲ τὴν Ἀντιόχειαν διεπεραιώθη εἰς τὴν Κύπρον, δπου ὅχι ὀλίγους ἔκαμε χριστιανούς, μεταξὺ τῶν δποίων καὶ αὐτὸν τὸν Διοικητὴν τῆς νήσου Σέργιον Παῦλον.

Απὸ τὴν Κύπρον ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας ἥλθαν πάλιν εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ ἥρχισαν νὰ κηρύττουν τὸν Χριστὸν εἰς τὰς ἐπισημοτέρας αὐτῆς πόλεις: Εἰς τὴν Πέργην τῆς Παμφυλίας, εἰς τὴν Ἀντιόχειαν τῆς Πισιδίας, εἰς τὸ Ἰκόνιον, εἰς τὰ Λύστρα, καὶ ἔως αὐτὴν τὴν Τροίαν, ἴδρυσαν Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας. "Οχι δμως χωρὶς κόπους καὶ πικρίας καὶ διωγμοὺς ἐκ μέρους κυρίως τῶν Ἐβραίων. Εἰς πολλὰ μέρη

καὶ ἐδιώχθησαν καὶ ἐφυλακίσθησαν καὶ ὁ Παῦλος καὶ
οἱ συνεργοί του ἀλλ' οὗτοι περισσότερον ἔχαιρον, διότι
τοὺς ἡξίωνεν ὁ Χριστὸς νὰ πάσχοντεν δι' Αὐτὸν καὶ
περισσότερον ἐνεδυναμοῦντο εἰς τὸ ἔργον των.

·Ο Παῦλος εἰς τὴν Μακεδονίαν.

Εἶχε φθάσει κηρύττων ὁ Παῦλος εἰς τὴν Τροίαν·
ἀπ' ἐκεῖ ἐσχεδίαζε νὰ ἐπιστρέψῃ πλέον εἰς τὰ Ιεροσό-
λυμα, ἀλλά, κατὰ θείαν παρακίνησιν, ἥλλαξε γνώμην

·Η Ἀπιόχεια.

καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἔξακολουθήσῃ τὴν ἀποστολικήν του
περιοδείαν πρὸς τὴν Εύρωπην.

Διεπεραιώθη λοιπὸν διὰ πλοίου εἰς τὴν Νεάπολιν
τῆς Μακεδονίας· καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἥλθεν εἰς τὴν ἐπίσημον
τότε πόλιν Φιλίππους, οἱ δόποι οἱ ἐκείνοι πλησίον τῆς
σημερινῆς Καβάλλας. Ἦκολουθεῖτο ἀπὸ τοὺς συνερ-
γάτας του Σύλλαν καὶ Τιμόθεον. Ἐξω τῆς πόλεως,
πλησίον τοῦ ποταμοῦ, συνήθιζαν οἱ Ἰουδαῖοι νὰ προ-
σεύχωνται· ἐκεῖ ἥλθεν ὁ Παῦλος τὸ πρῶτον Σάββατον
καὶ ἐκήρυξεν τὸν Χριστὸν εἰς μερικὰς εὐλαβεῖς γυναι-
κας. Μία ἀπὸ αὐτάς, ἡ Λυδία ἡ Πορφυροπόλις, ἔγινε

χριστιανὴ καὶ ἐφιλοξένησε τὸν Παῦλον καὶ τοὺς συνεργόύς του εἰς τὸν οἶκόν της τοιόντοτοπώς ἡ Λυδία ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος κάτοικος τῆς Εὐρώπης, ὁ δοποῖς ἐπίστευσεν εἰς τὸν Χριστόν.

Ἄλλὰ καὶ μέσα εἰς τὴν πόλιν τῶν Φιλίππων τὸ κήρυγμα τοῦ Ἀποστόλου ἔγινε δεκτὸν μὲν ἐνθουσιασμὸν καὶ πολλοὶ ἐπίστευαν. Οἱ Ιουδαῖοι ὅμως καὶ πάλιν ἐσυκοφάντησαν εἰς τοὺς ἄρχοντας τῆς πόλεως τὸν Παῦλον καὶ τοὺς συνεργούς του, ὃς δῆθεν κακοποιούς· καὶ αὐτοί, χωρὶς νὰ ἔξετάσουν, τοὺς ἔρωψαν εἰς τὴν φυλακήν.

Τὸ ἐσεισόδιον τοῦ δεσμοφύλακος.

Ἐκεῖ, ἀφ' οὗ τοὺς ἐμαστίγωσαν, τοὺς ἔδεσαν χεῖρας καὶ πόδας, διὰ γὰρ μὴ δραπετεύσουν, καὶ τοὺς ἐφρούρουν αὐστηρά.

Ἔτη μεσθονύκτιον καὶ ὁ Παῦλος, μαζὶ μὲ τὸν Σύλλαν, ἔξηκολούθουν νὰ προσεύχωνται εἰς τὸν Θεόν. Δυνατὸς τότε σεισμὸς ἐκλόνισε δλην τὴν φυλακήν τὰ δεσμὰ τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Σύλλα ξεπεσαν καὶ αἱ θῦραι τῆς φυλακῆς ἤνοιχθησαν· διάπλατα.

Ο δεσμοφύλαξ ἔξύπνησε τρομαγμένος. Ὅταν εἶδε ἀνοικτὰς τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, ἐνόμισεν ὅτι ὁ Παῦλος καὶ ὁ Σύλλας εἶχαν δραπετεύσει. Ἔσυρε τότε τὴν μάχαιράν του, διὰ νὰ αὐτοκτονήσῃ· ἀλλ' ὁ Παῦλος τοῦ ἐκράτησε ἀμέσως τὴν χεῖρα.

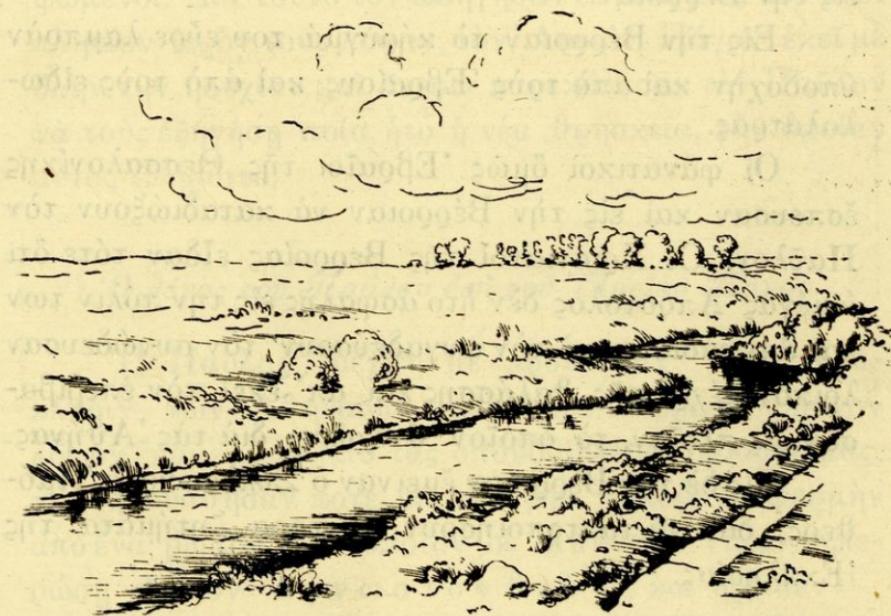
— Μὴ κάμης κανὲν κακὸν εἰς τὸν ἑαυτόν σου! — τοῦ εἶπε. Ὅλοι ἐδῶ εἴμεθα, δὲν ἐδραπέτευσε κανείς.

Ο δεσμοφύλαξ ἔμεινεν ἐμβρόντητος. Ἔβλεπεν

ὅτι τὰ δεσμὰ εἶχαν πέσει ἀπὸ τὸν Παῦλον καὶ Σύλλαν καὶ δὲν ἡμποροῦσε νὰ ἔξηγήσῃ τὶ συμβαίνει. Τότε ὁ Παῦλος διηγήθη εἰς αὐτὸν τὸ θαῦμα, τὸ ὅποιον ἔγινε, καὶ ἐπίστευσεν εἰς τὸν Χριστόν· κατὰ δὲ τὴν σύστασιν τοῦ Παύλου, προθύμως ἐβαπτίσθη καὶ αὐτὸς καὶ ὅλη του ἡ οἰκογένεια καὶ ἔγινε μεγάλη ζαρὰ εἰς τὸν οἰκόν του.

13. Ο Παῦλος εἰς τὴν Θεσσαλονίκην καὶ τὴν Βέρροιαν.

Δὲν ἐπέρασαν πολλαὶ ἡμέραι καὶ οἱ ἄρχοντες τῆς

«Ἐξω τῆς πόλεως πλησίον τοῦ ποταμοῦ, ἥλθεν ὁ Παῦλος καὶ ἐκήρυξε τὸν Χριστὸν» (σελ. 19).

πόλεως διέταξαν καὶ ἀπεφυλακίσθησαν ὁ Παῦλος καὶ ὁ Σύλλας. Ἀνεχώρησαν λοιπὸν καὶ οἱ δύο ἀπὸ τοὺς Φιλίππους ἀφοῦ δ' ἐκήρυξαν ἐν τῷ μεταξὺ εἰς μερικὰς

πόλεις τῆς Μακεδονίας, ἥλθαν τέλος εἰς τὴν πρωτεύουσαν αὐτῆς τὴν Θεσσαλονίκην.

Εἰς τὴν Θεσσαλονίκην ἀρχετοὶ Ἐβραῖοι ἐπίστευσαν εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου· οἱ περισσότεροι ὅμως τὸν ἔπειριφρόνησαν. Διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος ἐστοράφη πρὸς τοὺς εἰδωλολάτρας, ἀπὸ τοὺς δοπίους μέγας ἀριθμὸς ἔγιναν χριστιανοί. Ἀλλ' οἱ Ἐβραῖοι ἐφανατίσθησαν καί, μὲ διαφόρους συκοφαντίας, ἔπεισαν τοὺς ἀρχοντας τῆς πόλεως νὰ φυλακίσουν τὸν Παῦλον, ὡς δῆθεν κακοποιόν· αὐτὸς ὅμως προέλαβε καὶ κατέφυγεν εἰς τὴν Βέρροιαν.

Εἰς τὴν Βέρροιαν τὸ κήρυγμά του εὗρε λαμπρὰν ὑποδοχὴν καὶ ἀπὸ τοὺς Ἐβραίους καὶ ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρας.

Οἱ φανατικοὶ ὅμως Ἐβραῖοι τῆς Θεσσαλονίκης ἐσπευσαν καὶ εἰς τὴν Βέρροιαν νὰ καταδιώξουν τὸν Παῦλον. Οἱ Χριστιανοὶ τῆς Βέρροιας εἶδαν τότε ὅτι ὁ μέγας Ἀπόστολος δὲν ἦτο ἀσφαλῆς εἰς τὴν πόλιν τῶν καὶ ἀπεφάσισαν νὰ τὸν φυγαδεύσουν· τὸν συνώδευσαν λοιπὸν μέχρι τῆς θαλάσσης καὶ ἀπ' ἐκεῖ τὸν ἔπειριβασαν εἰς πλοῖον, τὸ δοποῖον ἀνεγέρωει διὰ τὰς Ἀθήνας.

Εἰς δὲ τὴν Βέρροιαν ἔμειναν ὁ Σύλλας καὶ ὁ Τιμόθεος, διὰ νὰ τακτοποιήσουν διάφορα ζητήματα τῆς Ἐκκλησίας.

14. Ο Παῦλος ἐν Ἀδρίανῃ.

Αἱ Ἀθῆναι ἦσαν, καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, μία ἀπὸ τὰς ἐπισημοτέρας πόλεις. Διετηροῦντο ἀκόμη ἐκεῖ ἀκέραια ὅλα τὰ ἀριστουργήματα τῆς τέχνης, τὰ δοποῖα τόρα βλέπομεν ἐρειπωμένα· ἡ ἔνδοξος πόλις τῶν Ἀθη-

νῶν διέσωζε ἀκόμη ὅλην τὴν παλαιάν της δόξαν καὶ
ἔκαμεν ἴδιαιτέραν ἐντύπωσιν εἰς τὸν Παῦλον.

Περιειργάσθη λοιπὸν ὁ θεῖος Ἀπόστολος πρῶτον
τὴν πόλιν καὶ ἔθναύμασε τὸ πλῆθος τῶν ναῶν καὶ τῶν
ἀγαλμάτων αὐτῆς. Ἐσύχναξε δὲ εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ
συνεζήτει μὲ τοὺς Ἀθηναίους σοφοὺς διὰ θρησκευτικὰ
ζητήματα· τοιουτορόπως τοῦ ἐδίδετο εὐκαιρία καὶ
τοὺς Ἀθηναίους νὰ γνωρίσῃ καὶ τὰς ἴδεας του μὲ τρό-
πον νὰ διαδώσῃ.

Οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν ἔξαιρετικὰ εὐγενεῖς καὶ μορ-
φωμένοι. Διὰ τοῦτο τὸν ὕδηγησαν εὐγενῶς εἰς τὸν ἐκεῖ
πλησίον ἵερὸν τους λόφον, τὸν Ἀρείον· Πάγον· ἐκεῖ μὲ
ὅλην τὴν ἡσυχίαν καὶ ἄνεσιν παρεκάλεσαν τὸν Παῦλον
νὰ τοὺς ἔξηγήσῃ ποία ἦτο ἡ νέα θρησκεία, τὴν δποίαν
αὐτὸς ἐκήρυξε.

15. Ο λόγος τοῦ Παύλου ἐσὶ τοῦ Ἀρείου Πάρου.

Ο Παῦλος ἐδέχθη μὲ προθυμίαν τὴν πρόσ-
κλησιν τῶν Ἀθηναίων καὶ εἰς τὸν ἰστορικὸν ἐκεῖνον
λόφον ἔκαμε μίαν ἀπό τὰς σπουδαιοτέρας διδασκαλίας,
ποὺ ἤκουσθησάν ποτε εἰς τὴν γῆν. Ἐλαβεν ἀφορμὴν
ἀπὸ ἔνα βωμόν, τὸν δποῖον οἱ Ἀθηναῖοι εἶχαν ἀφιε-
ρώσῃ εἰς τὸν «ἄγνωστον θεόν», καὶ ἥρχισε:

— «Ἄνδρες Ἀθηναῖοι. Ἀπὸ τοὺς πολλοὺς βωμοὺς
καὶ ναούς, τοὺς δποίους ἔχετε, βλέπω ὅτι εἶσθε πολὺ^ν
θεοσεβεῖς. Ἀντελήφθην μὲ πόσον πόθον ζητεῖτε νὰ
εῦρετε τὸν ἀληθινὸν Θεόν, τὸν δποῖον ἀγνοεῖτε· διότι
εἶδα ὅτι καὶ βωμὸν ἔχετε στήσει εἰς Αὐτόν. Αἴ, λοιπόν!
Αὐτὸν τὸν ἀγνωστὸν Θεόν, τὸν δποῖον σεῖς λατρεύετε,

μολονότι τὸν ἀγνοεῖτε, τοῦτον ἐγὼ ἥλθα νὰ φανερώσω εἰς σᾶς....»

Καὶ ἥρχισεν ὁ Παῦλος νὰ ἔξηγῇ εἰς τοὺς περιέργους Ἀθηναίους ὅτι ὁ Θεὸς δὲν εἶναι ὑλικός, οὐτε ἀπὸ μάρμαρον ἢ ἀπὸ χρυσού, δπως ἐπίστευαν αὐτοῖς ἄλλ' εἶναι τούναντίον πνευματικός, ἄῤῥινος, δημιουργὸς τοῦ κόσμου καὶ ἡμῶν τῶν ἴδιων. Ὅπερειξε δὲ πόσον περιφρονεῖ κανεὶς τὸν Θεόν, ὅταν ἀντ' Αὐτοῦ λατρεύῃ τὰ ἄψυχα ἀγάλματα· συνάμα ὅμως ἐνεθάρρυνε

«Εἰς τὸν Ἀρειον Πάγον ὁ Παῦλος ἔκαμε μίαν ἀπὸ τὰς σπουδαιοτέρας διδασκαλίας του» (σελ. 23).

τοὺς ἀκροατάς του· διότι ἐτόνισεν ὅτι ὁ Θεὸς λησμονεῖ τὸ κακὸν παρελθόν, ἀρκεῖ νὰ μετανοήσουν καὶ νὰ ἐπιστρέψουν εἰς Αὐτόν. Ἄλλως ὁ Θεὸς θὰ κρίνῃ αὐτοὺς αὐστηρὰ εἰς τὴν μέλλουσαν κρίσιν διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸν ὃποῖον ἀνέστησεν ἐκ νεκρῶν.

Οἱ καρποὶ τοῦ κηρύγματος.—Οἱ Ἀθηναῖοι μὲ προσοχὴν καὶ σκεπτικοὶ ἤκουαν τὸν Παῦλον. Ἐκτὸς ἀπὸ ὀλίγους, οἱ δποῖοι, ὅταν ἤκουσαν ἀνά-

στασιν τῶν νεκρῶν, ἥρχισαν νὰ εἰρωνεύωνται τὸν μέγαν
· Απόστολον, οἱ ἀλλοὶ τοῦ ἐδήλωσαν δὲ καὶ πάλιν
θέλουν νὰ τὸν ἀκούσουν διὰ τὰ ζητήματα αὐτά.

Μία μερὶς διμος ἀπὸ τοὺς ἀκροατὰς τοῦ Παύλου, μικρὰ μέν, ἀλλ’ ἐκλεκτή, ἐπίστευσεν εἰς τὸ κῆρυγμά του καὶ ἡκολούθησεν αὐτόν· μεταξὺ τούτων ἦτο καὶ ὁ Διονύσιος ὁ Ἀρειοπαγίτης καὶ μία λογία γνώνῃ, ἡ Δάμαρις. Αὐτοὶ μὲν μερικοὺς ἄλλους ἀπετέλεσαν τὴν πρώτην Ἐκκλησίαν τῶν Ἀθηνῶν, τῆς ὅποιας Ἐπίσκοπος ἔγεινε ὁ Διονύσιος ὁ Ἀρειοπαγίτης.

Ο Διονύσιος ὁ Ἀρειοπαγίτης ὅχι μόνον ὑπῆρξε πρῶτος Ἐπίσκοπος τῶν Ἀθηνῶν, ἀλλ’ ἔγραψε πολλὰ καὶ σπουδαῖα συγγράμματα· κατὰ δὲ τὴν παράδοσιν, ὑπέστη μαρτυρικὸν θάνατον διὰ τὸν Χριστόν, κατὰ τὸ 96 μ. Χ.

Διὰ τοῦτο ἡ Ἐκκλησία τιμᾷ αὐτὸν καὶ ἔορτάζει τὴν μνήμην του τὴν 3ην Ὁκτωβρίου.

16. Ο Παῦλος ἐν Κορίνθῳ.

Ο Ἀπόστολος Παῦλος μετὰ τὰς Ἀθήνας ἤλθεν εἰς Κόρινθον.

Η Κόρινθος ἦτο ἀπὸ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους πόλις μεγάλη καὶ πλουσία· διετήρει δὲ ἀκόμη ὅλην σχεδὸν τὴν ἀκμήν της κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Παύλου. Ἐπόμενον λοιπὸν ἦτο νὰ κινήσῃ θερμὸν τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ δραστηριωτάτου Ἀποστόλου· ἵδον λοιπὸν αὐτός, ἀφοῦ ἀνεγώρησε ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, πλέει πρὸς τὴν Κόρινθον.

Εἰς τὴν πόλιν ταύτην ὁ Παῦλος ἐφιλοξενήθη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἰουδαίου Ἀκύλα, δστις, μὲ τὴν σύζυγόν του Πρίσκιλλαν, πρὸ διάγονος εἶχεν ἐγκατασταθῆ

έκει ἀπὸ τὴν Ρώμην. Ὁ Ἀκύλας καὶ ἡ Πρίσκιλλα ἀνεδείχθησαν μετὰ ταῦτα σπουδαῖοι συνεργάται τοῦ Ἀποστόλου εἰς τὸ ἀποστολικὸν ἔργον.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἥλθαν εἰς Κόρινθον ἀπὸ τὴν Βέροιαν καὶ ὁ Σύλλας καὶ ὁ Τιμόθεος, καὶ ὁ Παῦλος ἥρχισεν ἔνα θερμὸν καὶ καρποφόρον κήρυγμα εἰς τὴν πολυάνθρωπον αὐτὴν πόλιν. Κατὰ τὴν συνήθειάν του ἐκήρυξε πρῶτον εἰς τοὺς Ἐβραίους, οἵ διποῖοι ὅμως ἀπέκρουσαν μὲν φανατισμὸν τὸ κήρυγμά του· ἐστράφη λοιπὸν ὁριστικὰ πρὸς τοὺς εἰδωλολάτρας, πολλοὶ ἀπὸ τοὺς διποίους ἐδέχθησαν τὸ κήρυγμα καὶ ἔγιναν Χριστιανοί.

Αἱ ἐπιτυχίαι ὅμως τοῦ Παύλου μεταξὺ τῶν εἰδωλολατρῶν—ἡ τῶν ἐθνῶν, ὅπως συνήθως οἱ Χριστιανοὶ ὠνόμαζαν τότε τοὺς εἰδωλολάτρας—κατετάραξαν, διπος πάντοτε, τοὺς Ἰουδαίους τῆς Κορίνθου. Κατήγγειλαν λοιπὸν τὸν Παῦλον εἰς τὸν Ρωμαῖον διοικητήν, τὸν ἀνθύπατον Γαλλίωνα, ὅτι δῆθεν ὑβριζε τὴν θρησκείαν των· ἀλλ᾽ ὁ Γαλλίων τοὺς ἀπέπεμψεν, εἰπὼν ὅτι εἰς τὰ θρησκευτικά των ζητήματα δὲν ἔννοοῦσε νὰ ἀναμιχθῇ.

Τοιουτοτρόπως ὁ Παῦλος ἔμεινεν ἐλεύθερος καὶ ἔξηκολούθησε μὲν περισσότερον ξῆλον καὶ ἐπιτυχίαν τὸ κήρυγμά του.

Πολυάριθμοι Κορίνθιοι ἐπίστευαν εἰς τὸν Χριστόν, καὶ οὗτοι ἦσαν ὅχι μόνον ἀπὸ τὸν λαόν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς ἐπισήμους καὶ ἀπὸ τοὺς ἀρχοντας τῆς πόλεως. Διὰ τοῦτο ἔμεινεν ὁ Παῦλος ἐνάμισυ δλόκληρον ἔτος εἰς τὴν Κόρινθον καὶ ἴδρυσεν ἔκει μίαν ἀπὸ τὰς ἐπισημοτέρας καὶ πολυανθρωποτέρας ἐκκλησίας.

ἡγάπησε δ' εὐτὴν τόσον, ὥστε βραδύτερα ἔγραψε πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Κορίνθου καὶ τὰς περιφήμους δύο πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολάς τον. Κατὰ δὲ τὸ διάστημα, κατὰ τὸ δόποῖν διέμεινε εἰς Κόρινθον ὁ μέγας Ἀπόστολος, ἔγραψεν ἐπίσης τὰς δύο Ἐπιστολάς του πρὸς Θεσσαλονικεῖς καὶ τὴν πρὸς Ρωμαίους Ἐπιστολήν.

Ο Παῦλος, ἀφοῦ ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν Κόρινθον, ἦλθεν εἰς Ἐφεσον, παραλαβὼν μαζί του καὶ τὸν Ἀκύλαν καὶ τὴν Πρίσκιλλαν.

12. Άι ἄλλαι Ἀποστολικαὶ ἀφορεῖαι τοῦ Παύλου.

Εἰς τὴν Ἐφεσον ὁ Παῦλος ἐστερέωσε διὰ τοῦ κηρύγματός του καὶ τῶν συμβουλῶν του τὴν ἀκμάζουσαν ἐκεῖ Ἑκκλησίαν ἀφοῦ δὲ ἐμεινε μερικὰς ἡμέρας εἰς τὴν πόλιν αὐτήν, ἀπέπλευσε πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα. Κατόπιν ἦλθεν εἰς Ἀντιοχείαν καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐπεσκέφθη πολλὰς ἄλλας πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, κηρύττων πανταχοῦ τὸν Χριστὸν καὶ ἰδρύων Χριστιανικὰς Ἑκκλησίας.

Συνεχίζων δὲ τὴν ἀποστολικήν του πορείαν ἦλθε πάλιν εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν κυρίως Ἐλλάδα, ὅπου ἐστήριξε μὲ τοὺς λόγους του καὶ τὸ παράδειγμά του τὰς παλαιὰς Ἑκκλησίας καὶ ἴδρυσε νέας. Ἄλλ' ἀφωσιωμένος εἰς τὰς ἀποστολικὰς περιοδείας του ὁ μέγας Ἀπόστολος, ἀπουσίαζεν ἥδη καιρὸν πολὺν ἀπὸ τὸ κέντρον τοῦ Χριστιανισμοῦ, τὰ Ἱεροσόλυμα. Ἡτο λοιπὸν ἀνάγκη νὰ ἐπιστρέψῃ ἐκεῖ δι' ὀλίγον, νὰ ἀνακοινώσῃ εἰς τοὺς λοιποὺς Ἀποστόλους

πόσον τὸ ἔργον του είχε προοδεύση, νὰ συνεννοηθῇ
μαζί τους διὰ τὰ γενικὰ ζητήματα τῆς Ἑκκλησίας

Ο Ἀπόστολος Παῦλος.

καὶ νὰ λάβῃ νέαν ζωὴν καὶ δύναμιν διὰ τὸ μέγα
του ἔργον.

Ανεχώρησε λοιπὸν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα διὰ τὰ Ἱεροσόλυμα. Ἐσταμάτησε δὲ ὅλιγον εἰς τὸ ἐπίνειον τῆς Ἐφέσου, τὴν Μίλητον, ὅπου εἶχεν εἰδοποιήσῃ καὶ τὸν ἀνέμεναν οἱ Ἐπίσκοποι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἐκεῖ ἀπηγόρωνε πρὸς αὐτὸν μίαν θαυμασίαν διδασκαλίαν· τοὺς ὑπενθύμισεν ποῖα εἶναι τὰ ὑψηλὰ καθήκοντά τους καὶ τοὺς ἔξωρκισε καὶ τὴν ζωὴν των νὰ εἶνε πρόθυμοι νὰ θυσιάσουν χάριν τοῦ ποιημάτου των. Ἀφοῦ δὲ μὲ συγκίνησιν τοὺς ἀπεχαιρέτησεν, ἔξηκολούθησε τὸν πλοῦν του πρὸς τὴν Παλαιστίνην, παραπλέων τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Τοιουτοδόπως ἀπεβιβάσθη εἰς Καισάρειαν, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα.

18 Πρώτη φυλάκισις τοῦ Παύλου.

Ο Παῦλος συλλαμβάνεται εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.—Ἡ Εκκλησία τῶν Ἱεροσολύμων καὶ οἱ Ἀπόστολοι ὑπεδέχθησαν μὲν χαρὰν τὸν Παῦλον καὶ ἤκουσαν ἀπὸ αὐτὸν πόσον ἡ χριστιανικὴ πίστις εἶχεν ἔξαπλωθῆ μὲ τὸ κήρυγμά του καὶ μὲ τοὺς ἀγῶνάς του.

Ἄλλ’ οἱ Ἰουδαῖοι τῶν Ἱεροσολύμων ἐπληροφορήθησαν τὸν ἐρχομόν τοῦ Παύλου καὶ μὲ λύσαν ἐκαιροφυλάκτουν νὰ ἐκδικηθοῦν τὸν Μέγαν Ἀπόστολον. Ὁταν λοιπὸν μετ’ ὅλιγας ἡμέρας ὁ Παῦλος ἀνέβη, διὰ νὰ προσκυνήσῃ, εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Σολομῶντος, ὥρμησαν ἐναντίον του τὰ μαινόμενα πλήθη τῶν Ἰουδαίων καὶ τὸν ἔσυραν ἔξω τοῦ ναοῦ, διὰ νὰ τὸν φονεύσουν. Ὁ Ρωμαῖος δῆμος χιλίαρχος, ὁ ὅποῖος ἦτορφούρραρχος τοῦ ναοῦ, κατώρθωσε μὲ κόπον νὰ ἀπο-

παῦσῃ τὸν Ἀπόστολον ἀπὸ τὸ πλῆθος καὶ νὰ τὸν ἔγκλείσῃ εἰς τὸν στρατῶνα.

Ἐν τούτοις ὁ Παῦλος οὐδὲ εἰς τὸν στρατῶνα τῶν Ρωμαίων ἦτο ἀσφαλής· οἱ Ἰουδαῖοι εἶχαν ἀπόφασιν διπωσδήποτε νὰ τὸν φονεύσουν. Διὰ τοῦτο ὁ χιλίαρχος ἀπέστειλε αὐτὸν εἰς τὴν Καισάρειαν, πρὸς τὸν ἡγεμόνα Φήλικα· ἀλλ’ ὁ ἀσυνείδητος αὐτὸς ἥγεμών, ἀν καὶ εἶχε πεισθῆ διὰ τὴν ἀθωότητα τοῦ Παύλου, ἐκράτησεν αὐτὸν εἰς τὴν φυλακὴν δύο ἔτη, ἐλπίζων ὅτι θὰ λάβῃ χρήματα ἀπὸ τὸν Παῦλον. Τέλος μετετέθη ὁ Φῆλιξ καὶ ἥλθεν εἰς τὴν Παλαιστίνην νέος ἥγεμών, ὁ Φῆστος.

Ο Φῆστος, διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τοὺς Ἰουδαίους, ἥθελησε νὰ παραδώσῃ τὸν Ἀπόστολον εἰς αὐτούς, διὰ νὰ τὸν δικάσουν εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἀλλ’ ὁ Παῦλος ἐγνώριζε καλὰ τὶ τὸν ἀνέμενεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ ἐξήτησε ὡς Ρωμαῖος πολίτης, ποὺ ἦτο, νὰ δικασθῇ ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Αὐτοκράτορα εἰς τὴν Ρώμην

Ο Παῦλος εἰς τὴν Ρώμην.— Ἐπεβιβάσμη λοιπὸν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς πλοῖον μαζὶ μὲ ἄλλους ὑποδίκους, ὑπὸ συνοδείαν Ρωμαίων στρατιωτῶν, διὰ Ρώμην.

Κατὰ τὸ ταξείδιον ὑπέφεραν πολὺ ἀπὸ τρικυμίαν· ὅταν μάλιστα παρέπλεαν τὴν Κορήτην, τόσον ἐδυνάμωσεν ἡ κακοκαρία, ὥστε τὸ πλοῖον ἐκινδύνευσε νὰ πνιγῇ· ἐπὶ ἡμερόνυκτα ὅλα ὁ Παῦλος καὶ οἱ συνταξειδιῶται του ἦσαν εἰς τὴν διάμεσιν τῶν κυμάτων, χωρὶς νὰ γνωρίζουν ποῦ φέρονται. Τρόμος εἶχε καταλάβῃ ὅλους· ἀλλ’ ὁ Παῦλος τοὺς ἐνεθάρρυνε

διαρκῶς καὶ τοὺς ἐβεβαίωνε ὅτι κανεὶς ἀπὸ αὐτοὺς δὲν θὰ πάθῃ κακόν τι. τοῦτο τὸν εἶχε διαβεβαιώσῃ αὐτὸς ὁ Κύριος του, ὁ Χριστός, χάριν τοῦ δοπίου δέσμιος ὠδηγεῖτο εἰς τὴν Ρώμην.

Αὐτὸς καὶ συνέβη. "Επειτα ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας τὸ πλοῖον ἔξωκειλε εἰς τὴν νῆσον Μάλταν καὶ τοιου-

«Ο Παῦλος ἐδικάσθη ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτορα καὶ ἦ θωάθη
(σελ. 32).

τοτρόπως ὅλοι ἐσώθησαν. Εἰς τὴν Μάλταν ἔμειναν τρεῖς μῆνας· ὅταν δ' εὗρον πλοῖον διὰ Ρώμην, ἔξηκολούθησαν τὸ ταξείδιόν των καὶ ἔπειτ' ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας, ἀποβιβασθέντες εἰς Ποτιόλους, ἀνέβησαν πεζῇ εἰς Ρώμην.

Οἱ χριστιανοὶ τῆς Ρώμης εἶχαν πληροφορηθῆ τὸν ἐρχομὸν τοῦ Παύλου. "Εσπευσαν λοιπὸν νὰ τὸν προϋπαντήσουν μὲ σεβασμὸν καὶ ἀγάπην καὶ ἐφρόντισαν νὰ ἔχῃ, ὅσον καιρὸν θὰ ἔμενε εἰς τὴν Ρώμην,

κάθε ἀνεσιν, ἕως ὅτου δικασθῇ ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτορα. Κατώρθωσαν ἀκόμη καὶ ἐπετράπη εἰς τὸν Ἀπόστολον νὰ μένῃ ὅχι εἰς τὰς ποινὰς φυλακάς, ἀλλ᾽ εἰς χωριστὸν οἴκημα· ἐκεῖ εἶχε τὴν ἐλευθερίαν νὰ δέχεται τὰ πλήθη, τὰ δποῖα συνέρρεαν πρὸς αὐτὸν καὶ ἐκήρυξε εἰς αὐτὰ τὸν Χριστόν.

Δύο ἔτη ἔμεινε εἰς τὴν Ρώμην τοιουτορόπως ὁ Παῦλος. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο πάμπολλοι ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς μεγάλης καὶ ἴστορικῆς αὐτῆς πόλεως ἤκουσαν τὸ κήρυγμά του καὶ ἔγειναν Χριστιανοί. Ἀνδρῶποι τοῦ λαοῦ ἀμόρφωτοι, ἀλλὰ καὶ σοφοὶ καὶ πεπαιδευμένοι, Ρωμαῖοι, δοῦλοι ἄσημοι, ἀλλὰ καὶ πατρίκιοι εὔγενεῖς, ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστὸν καὶ ἀπετέλεσαν τὴν ἔνδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης.

Τοιουτορόπως καὶ φυλακισμένος ὁ Παῦλος τόσον εἰργάσθη διὰ τὸν Χριστόν. Τέλος ἐδικάσθη ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτορα καὶ ἥμωρόθη.

Ἔτι τελευταῖαι ἀφορεῖαι καὶ τὸ μαρτύριον τοῦ Παύλου.

‘Ο Ἀπόστολος Παῦλος, ἀφοῦ ἔμεινε ἐλεύθερος, ἐπεγείρησε νέαν ἀποστολικὴν πορείαν. Ἀναχωρήσας λοιπὸν ἀπὸ τὴν Ρώμην, ἐπεσκέφθη πάλιν ἀρκετὰς πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἤλθεν εἰς Κρήτην· ἐκεῖ ἐγκατέστησε ὡς ἐπίσκοπον τὸν Τίτον καὶ ἔμεινε καιρὸν τινα. Κατόπιν ἤλθε πάλιν εἰς Ρώμην, σχεδιάζων νὰ μεταβῇ ἀπ’ ἐκεῖ εἰς Ἰσπανίαν.

‘Αλλ’ εἰς τὴν Ρώμην τὰ πράγματα ἦσαν πολὺ ἄσχημα διὰ τοὺς Χριστιανούς. Ὁ ἀπάνθρωπος αὐτοκράτορος Νέρων εἶχεν ἐγείρη σκληρὸν διωγμὸν κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Οἱ Χριστιανοί, χωρὶς καμίαν αἰτίαν,

ἀδιακρίτως γένους καὶ ἡλικίας, ἐσυλλαμβάνοντο, ἐβα-
σανίζοντο μὲ τὰ τρομερότερα βασανιστήρια καὶ ἐθα-
νατώνοντο.

Συνελήφθη λοιπόν, μαζὶ μὲ ἄλλους χριστιανούς,
καὶ ὁ Μέγας Ἀπόστολος κατὰ τὸ θέρος τοῦ 67 μ. Χ.,
καί, ἀφοῦ ὅμοιόγησε τὸν Χριστόν, ἀπεκεφαλίσθη ὑπὸ
Ρωμαίων στρατιωτῶν.

Τοιουτορόπως μὲ τὸ τίμιον αἷμά του ὁ Παῦλος
ἐπεσφράγισε τὸ ἀποστολικόν του ἔργον. «Υπῆρξεν ἀλη-
θινὰ μέγας Χριστιανός, θερμὸς καὶ ἀκούραστος Ἀπό-
στολος τοῦ Χριστοῦ. Οἱ ἄλλοτε εἰδωλολάτραι—Εὐρω-
παῖοι καὶ Ἀσιανοὶ—εἰς αὐτὸν κυρίως ὀφείλομεν τὸν
Χριστιανικόν μας πολιτισμόν· διὰ τοῦτο δικαίως ὠνο-
μάσθη «Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν». Περισσότερον
ἀπὸ τριάκοντα ἔτη εἰργάσθη ἐντατικά· ἐν μέσῳ διωγμῶν
καὶ στερήσεων καὶ πακουχιῶν δὲν ἔχασε ποτὲ τὸ θάρρος
του· ἀλλά, γεμάτος ἀπό θερμὴν πίστιν πρὸς τὸν Χριστόν,
εἰς ἓν καὶ μόνον διαρκῶς ἀπέβλεπε: «Πῶς νὰ κη-
ρύξῃ τὸν Χριστὸν εἰς περισσοτέρους ἀν-
θρώπους». Καὶ τὸ ἐπέτυχε κατὰ ἀξιοθαύμαστον
ἀληθῶς τρόπον.

Διὰ τοῦτο ἡ Ἐκκλησία τιμᾶ ἔξαιρετικὰ τὸν μέγαν
τοῦτον Ἀπόστολον. Εορτάζει δὲ τὴν μνήμην του τὴν
29 Ἰουνίου, μαζὶ μὲ τὸν κορυφαῖον Ἀπόστολον, τὸν
Πέτρον, καὶ φάλλει τὸ ἔξης ἀπολυτίκιον:

«Οἱ τῶν Ἀποστόλων πρωτόθρονοι καὶ τῆς Οἰ-
κουμένης διδάσκαλοι, τῷ Δεσπότῃ των ὅλων πρεσβεύ-
σατε εἰρήνην τῇ οἰκουμένῃ δωρήσασθαι καὶ ταῖς ψυ-
χαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος».

Δημ. I. Κουμουσοποεύλου Ἐκκλ. Ἰστορία Ἐκδ. A'

3

20 20 4. Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΕΤΡΟΣ

‘Ο Πέτρος ἐγεννήθη εἰς τὴν μικρὰν πόλιν τῆς Γαλιλαίας Βηθσαϊδά, ἥτο δ’ ἀλιεὺς εἰς τὴν λίμνην

‘Ο Απόστολος Πέτρος.

Γεννησαρὲτ μαζὶ μὲ τὸν πατέρα του Ἰωνᾶν καὶ τὸν ἀδελφόν του Ἀνδρέαν.

Καρδία θεομή καὶ ἀπλῆ, γεμάτη ἀπὸ πίστιν καὶ ἀγάπην πρὸς τὸν Θεόν, εἶχεν ἀκούσῃ κατ’ ἀρχὰς τὸ κήρυγμα τοῦ Προδρόμου διὰ τὸν Μεσσίαν. Καὶ ἦτο εἰς τὰ ἀκρογιάλια τῆς Γενησαρέτ, ὅταν ὁ Χριστὸς τὸν ἐκάλεσε εἰς τὸ Ἀποστολικὸν ἔργον.

— Ἀπὸ τόρα θὰ ψαρεύῃς ὅχι ψάρια—τοῦ εἶπε—ἄλλὰ ἀνθρώπους.

Καὶ ὁ Πέτρος, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι, ἀφῆκε τὰ δίκτυα καὶ ἡκολούθησε πρόδυνμα τὸν Χριστόν.

Ἄπὸ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἔγινε ὁ θεομότερος μαθητὴς τοῦ Κυρίου. Καί, ὅταν ἀργότερα ὁ Χριστὸς ἤρωτησε τοὺς μαθητάς του τὶ πιστεύουν δι’ Αὐτόν, ὁ Πέτρος δλόκαρδα, μὲ πίστιν θεομήν, ἐξ ὀνόματος ὅλων, τῶν Ἀποστόλων διεκήρυξεν:

— Σὺ εἶσαι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Σὺ εἶσαι ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου.

Ἄπὸ τότε ὁ Χριστὸς ἀπὸ Σίμωνα τὸν ὠνόμασε Πέτρον,—δηλαδὴ βράχον ἀκλόνητον εἰς τὴν πίστιν.

Ο Πέτρος ἤκολούθησε πανταχοῦ τὸν Ἰησοῦν, ἥτο δὲ ἀπὸ τοὺς πλέον σπουδαίους καὶ ἀφωσιωμένους μαθητάς Του. Οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι τὸν ἐσέβοντο· διὰ τοῦτο καὶ κατὰ τὴν Πεντηκοστὴν αὐτός, ὅπως εἴδομεν ἐκήρυξεν ἐξ ὀνόματος τῶν Ἀποστόλων εἰς τὰ πλήθη.

Ἄπὸ τότε, εὐθὺς μετὰ τὴν ἰδούσιν τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Ηέτρος εἰργάσθη μὲ ζῆλον καὶ αὐταπάρνησιν διὰ τὸν Χριστὸν εἰς τὴν Παλαιστίνην καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας χώρας.

Ἐκήρυξτε μὲν ὄφιον καὶ πίστιν καὶ ἐπεκύρωνε τὸ
κήρυγμά του μὲν πολλὰ θαύματα· πολλοὶ μὲ τὴν διδα-
σκαλίαν του ἐγίνοντο Χριστιανοί· διὰ τοῦτο εἰς τὰ
Ἱεροσόλυμα πολλὰς φορὰς κατεδιώχθη ἀπὸ τοὺς
Ἰουδαίους καὶ ἐφυλακίσθη.³ Άλλα καὶ εἰς τὴν Μικρὰν
Ἀσίαν ἐκήρυξε τὸν Χριστόν, τέλος δ' ἦλθε καὶ εἰς
αὐτὴν τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους, τὴν
Ρώμην.

Εἰς τὴν Ρώμην εἰργάσθη ὅχι ὀλίγον διὰ τὴν
διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὴν ἀχανῆ καὶ ἀμαρ-
τωλὴν αὐτὴν πόλιν· ἀλλὰ κατὰ τὸν διωγμὸν τοῦ
Νέοφυος (67 μ. Χ.) συνελήφθη καὶ ἐσταυρώθη διὰ
τὸν Χριστόν.

Ο Ἀπόστολος Πέτρος ἔγραψε καὶ δύο ἐπιστολὰς
πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Μικρᾶς Ασίας, αἱ ὁποῖαι εἶνε
γνωσταὶ μὲ τὸ ὄνομα «Καὶ οἱ λικαὶ Ἐπιστολαὶ
τοῦ Πέτρου». Εἰς τὰς ἐπιστολὰς αὐτὰς
προτρέπει τοὺς Χριστιανοὺς νὰ μένουν ἀκλόνητοι
εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν πίστιν των.

24.

5. Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Ἄπὸ τοὺς πλέον ἀγαπημένους μαθητὰς τοῦ Κυ-
ρίου ἦτο καὶ ὁ Ἰωάννης.

Ο Ἰωάννης ἦτο υἱὸς τοῦ Ζεβεδαίου καὶ τῆς Σα-
λώμης, καὶ ἀδελφὸς τοῦ Ἰακώβου, κατήγετο δὲ ἀπὸ
τὴν Γαλιλαίαν καὶ αὐτός, ὅπως καὶ ὁ Πέτρος, ἔμενε
μαζὶ μὲ τὸν πατέρα του καὶ τὸν ἀδελφόν του εἰς τὴν
Γεννησαρέτ, ὅταν ὁ Χριστὸς τὸν ἐκάλεσε. Ὅπήκουσε
πρόθυμα εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ Κυρίου καὶ ἀφω-
σιώθη— νέος ἀκόμη καθὼς ἦτο— μὲ ὅλην τὴν ἀγνήν

καὶ γεμάτην ἀπὸ ἀγάπην ψυχὴν του εἰς τὸν Ἰησοῦν· δὲν ἔχωρίσθη ἀπὸ Αὐτὸν οὐδαμοῦ, οὐδ' εἰς αὐτὴν

‘Ο Ἀπόστολος Ἰωάννης.

τὴν σταύρωσιν, εἰς αὐτὸν δὲ ὁ Κύριος ἐνεπιστεύθη ἀπὸ τοῦ σταυροῦ τὴν προστασίαν τῆς Παναγίας Μητρός του.

Ἡ καρδία τοῦ Ἰωάννου ἦτο γεμάτη ἀπὸ ἀγά-
πην πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους, ἥ δὲ διό-

‘Ο Ἀπόστολος Ἀνδρέας.

νοιά του λεπτή καὶ ὁξεῖα. Μετὰ τὴν Πεντηκοστὴν
ἔζησεν ἀρκετὰ ἔτη εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐκτιμώμενος πολὺ

ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους καὶ κηρύττων τὸν Χριστὸν εἰς δῆμην τὴν Ἰουδαίαν καὶ τὴν λοιπὴν Παλαιστίνην. Κατόπιν δὲ μετὰ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ἐκεῖ ἐγκαταστάθεις εἰς τὴν Ἐφεσον, ἐπὶ μακρὰ ἔτη μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του, ἐκήρυξε τὸν Χριστόν, ἵδρυς νέας Ἐκκλησίας καὶ ἐστήριξε εἰς τὴν πίστιν τὰς παλαιάς.

Κατὰ τὸν διωγμὸν τοῦ Δομιτιανοῦ (87μ.Χ.) ἐξωρίσθη εἰς τὴν νῆσον Πάτμον, ὃπου ἔγραψε τὴν «Ἄποκλητον ψινό». Εἰς τὴν Ἀποκλητον ψινόν Ἰωάννης, φωτισθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἅγιου Πνεύματος, προλέγει ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς θὰ ἐξαπλωθῇ εἰς δῆμον τὸν κόσμον καὶ ὅτι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ θὰ θριαμβεύσῃ ἐν τέλει.

Ἐπειτα ἀπὸ ὀλίγον καιρὸν ὁ Ἰωάννης ἀφέθη ἐλεύθερος ἀπὸ τὴν ἐξορίαν. Ἐπανῆλθε λοιπὸν εἰς Ἐφεσον, ὃπου ἐξηκολούθησε μὲν ζῆλον τὸ ἀποστολικόν του ἔργον. Τότε ἔγραψε καὶ τὸ: «κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον» ἀπέθανε δὲ εἰς βαθὺ γῆρας, εἰς ἡλικίαν ἑκατὸν περίπου ἑτῶν, μέχρις αὐτῆς τῆς τελευτῆς του κηρύττων :

«Τέκνα μου, ἀγαπᾶτε ἄλλήλους».

29

6. ΟΙ ΆΛΛΟΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ.

Ο Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ἐκτὸς τοῦ Πέτρου καὶ τοῦ Ἰωάννου, εἶχε καὶ ἄλλους Ἀποστόλους

Οὗτοι εἶναι : Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς τοῦ Πέτρου, Ἰάκωβος, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἰωάννου· Ἰάκωβος καὶ Ιούδας, οἱ γένοι τοῦ Ἀλφαίου· Φίλιππος καὶ Ναθαναήλ,

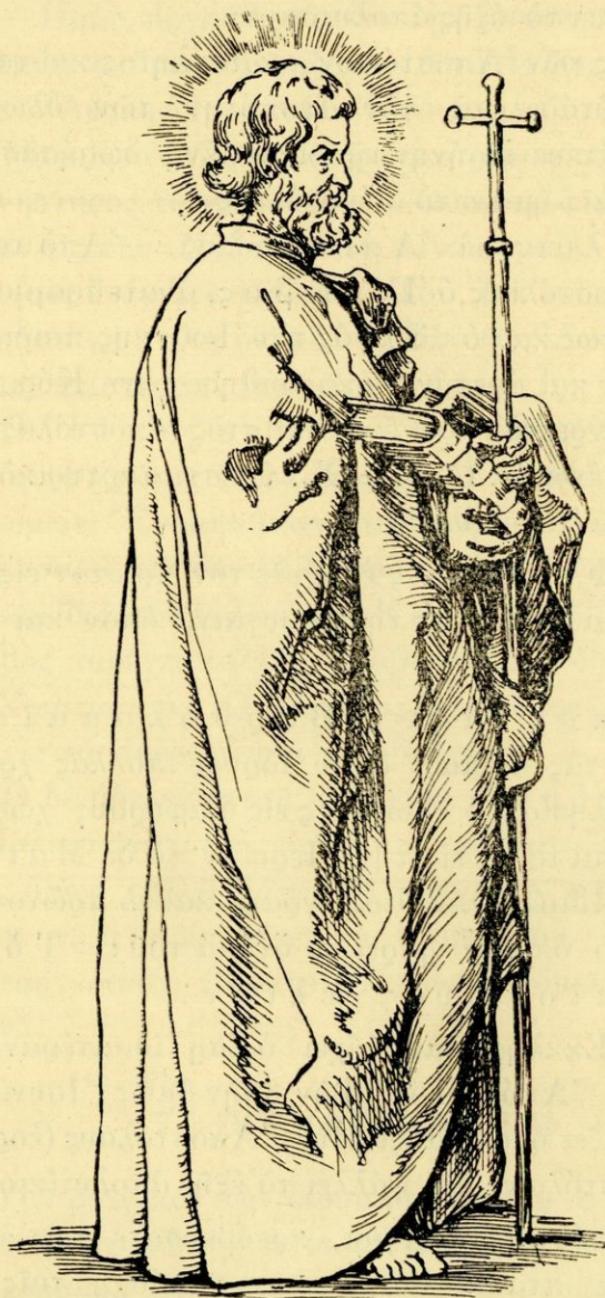
οι ἀγώριστοι φίλοι· ὁ Θωμᾶς, ὁ Ματθαῖος, ὁ Σίμων, ὁ καταγόμενος ἀπὸ τὴν Καννᾶ, καὶ ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, ὁ δοῦλος ἐποδόσεως τὸν Κύριον· ἀντὶ δὲ αὐτοῦ ἔξελέγη, ὅπως εἰδομεν, ὁ Ματθίας.

Τούτους τοὺς δώδεκα ἔξελεξεν ὁ Ἰησοῦς, διὰ νὰ διαδώσουν εἰς δλον τὸν κόσμον τὸ ἔργον του, δηλ. τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ αὐτοὺς ἦσαν ἀπλοῖ ἀλιεῖς, ἀλλ' εἶχαν καοδίαν ἀγνήν, ἄδολον καὶ ἀφοσιωμένην εἰς τὸν Θεόν· ἐδέχθησαν τὴν θείαν διδασκαλίαν τοῦ Σωτῆρος μὲ πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν καὶ ἔμειναν δλοι, πλὴν τοῦ προδότου Ἰούδα, πιστοὶ εἰς τὸν Χριστόν· ἐκήρυξαν τὸ ὄνομά Του, μὲ ζῆλον καὶ ἐνθουσιασμόν, ἐκοπίασαν, ἐβασανίσθησαν καὶ τέλος ἔχυσαν καὶ αὐτὸ τὸ αἷμά των δι' Αὐτόν.

‘Ο Πρωτόκλητος ’Ανδρος.—Ο πρωτος, τὸν δοῦλον προσεκάλεσε ὁ Κύριος εἰς τὸ ἀποστολικὸν ἔργον, εἶναι δι' Ανδρος· διὰ τοῦτο δὲ λέγεται καὶ Πρωτόκλητος.

‘Ο Ἀνδρέας ἦτο ἀδελφὸς τοῦ Πέτρου καὶ ἦλιεναν μαζὶ εἰς τὴν λίμνην Γεννησαρέτη ἥτομαθητὴς κατὰρχὰς τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, ὅταν δὲ ἔγινε ἀπόστολος, ἡκολούθησε τὸν Ἰησοῦν καθ' δλον τὸ τοιετὲς διάστημα τοῦ μεσσιακοῦ του βίου. Μετὰ τὴν Πεντηκοστήν, ἐκήρυξε τὸν Χριστιανισμὸν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ εἰς τὰ νότια παράλια τοῦ Εὔξείνου Πόντου· κατόπιν ἦλθεν εἰς τὴν Θράκην καὶ τὴν κυρίως Ἑλλάδα, ὅπου, εἰς τὰς Πάτρας, ὑπέστη μαρτυρικὸν θάνατον.

Διὰ τοῦτο καὶ ἡ πόλις τῶν Πατρῶν τιμᾶ ἴδιαιτερα τὸν Ἀπόστολον Ἀνδρέαν ως πολιοῦχόν της, ἀνεγείρει δ' ἥδη καὶ παμμέγιστον ναὸν εἰς μνήμην του.

Ο Ἀπόστολος Φίλιππος.

‘Η δὲ Ἐκκλησία ἔορτάζει αὐτὸν τὴν 30ὴν Νοεμβρίου καὶ ψάλλει τὸ ἔξῆς ἀπολυτίκιον:

«‘Ως τῶν Ἀποστόλων πρωτόκλητος καὶ τοῦ κορυφαίου αὐτάδελφος, τὸν Δεσπότην τῶν ὅλων, Ἀνδρέα, οἰκέτευε εἰρήνην τῇ οἰκουμένῃ δωρήσασθαι καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος».

Οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι.— Ἀπὸ τοὺς λοιποὺς Ἀποστόλους, δι’ Ιάκωβος, ἀνατεθραμμένος καὶ αὐτός, ὅπως καὶ ὁ ἀδελφός του Ἰωάννης, παιδιόθεν μὲ εύσέβειαν καὶ ἀρετήν, ἡκολούθησε τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ ἔγινε πιστὸς ἀπόστολος Αὐτοῦ. Πολὺ δὲ ἐνωρίς, τὸ 44 μ. Χ., ὑπέστη μαρτυρικὸν θάνατον εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

‘Ο Φίλιππος ἐκήρυξε τὸν Χριστὸν εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ ἴδιως εἰς τὴν Φρυγίαν, ὅπου καὶ ἐμαρτύρησε.

‘Ο Ναθαναὴλ ἦταρ θολούματος ἐκήρυξεν εἰς τὰς Ἰνδίας, ὅπου ἴδουσε πολλὰς χριστιανικὰς Ἐκκλησίας· διὸ Θωμᾶς εἰς διαφόρους χώρας τῆς Ἀσίας, καὶ ἴδιως εἰς τὴν Περσίαν· διὸ δὲ Ματθαῖος εἰς τὴν Αἰθιοπίαν. Οὗτος ἔγραψε καὶ τὸ πρῶτον Εὐαγγέλιον, τὸ διοῖν φέρει τὸ ὄνομά του: «Τὸν ατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον.»

‘Η Ἐκκλησία μας ἔχει ὅρισην ἴδιαιτέραν ἔορτὴν διὰ κάθε Ἀπόστολον. Τὴν 30ὴν ὅμιλος Ἰουνίου τιμᾷ καὶ ἔορτάζει ὅλους μαζὶ τοὺς Ἀποστόλους (ἔορτὴ τῶν 12 Ἀποστόλων) καὶ ψάλλει τὸ ἔξῆς ἀπολυτίκιον:

«Ἀπόστολοι Ἀγιοι, πρεσβεύσατε τῷ ἔλεήμονι Θεῷ, ἵνα πταισμάτων ἄφεσιν παράσχῃ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν».

‘Ο Ἀδελφόθεος Ιάκωβος καὶ ὁ Ἰούδας.—Πολὺ εἰργάσθησαν διὰ τὴν χριστιανικὴν πίστιν καὶ ἐτιμῶντο, ὅπως οἱ δώδεκα Ἀπόστολοι, καὶ ὁ Ἰάκωβος ὁ Ἀδελφόθεος καὶ ὁ Ἰούδας.

Οὗτοι ἦσαν τέκνα ἐκ πρώτου γάμου τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ μνηστῆρος τῆς Θεοτόκου ὁ κόσμος, ὁ ὅποιος τὸν ἔβλεπεν εἰς τὴν Ναζαρὲτ νὰ μένουν μαζὶ μὲ τὸν Ἰησοῦν, τὸν ἐνόμιζεν ἀδελφούς Του· διὰ τοῦτο καὶ ὠνομάσθησαν «ἀδελφόθεοι». Μετὰ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ ἐπίστευσαν θεῷ μῶς εἰς Αὐτόν.

‘Ο Ἰάκωβος ἔδειξε τόσην σύνεσιν καὶ πίστιν, ὥστε ἔγινε πρῶτος ἐπίσκοπος τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων. Ἔγραψε μίαν ἐπιστολήν, ἡ ὅποια φέρει τὸ ὄνομά του, ἀπευθύνεται δὲ πρὸς ὅλους τοὺς Χριστιανούς, καὶ διὰ τοῦτο λέγεται «Καθολικὴ»· εἰς αὐτὴν ὁ Ἰάκωβος παρέχει πολλὰς συμβουλὰς καὶ ὀδηγίας πρὸς τοὺς Χριστιανούς. Ὁ Ἰάκωβος ἐμαρτύρησε κατὰ τὸ 62 μ. Χ. εἰς τὰ Ἱεροσύλια λιθοβοληθείς.

‘Ο δὲ ἀδελφὸς τοῦ Ἰακώβου Ἰούδας ἐκήρυξε εἰς Παλαιστίνην καὶ εἰς ἄλλας χώρας. Ἔγραψε καὶ αὐτός, ὅπως καὶ ὁ Ἰάκωβος, ἐτέραν Καθολικὴν ἐπιστολήν, ἡ ὅποια φέρει τὸ ὄνομά του. Τέλος ὑπέστη μαρτυρικὸν θάνατον, ἀγνωστὸν δῆμος εἰς ποίαν χώραν.

23.

7. ΟΙ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΑΙ

Τὸν βίον καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ διηγοῦνται τὰ ἱερὰ Εὐαγγέλια. Ταῦτα εἶναι τέσσαρα καὶ ἑκαστον φέρει τὸ ὄνομα τοῦ ἱεροῦ ἀνδρός, ὁ ὅποιος τὸ ἔγραψε. Οἱ ἱεροὶ δὲ οὗτοι ἀνδρες,

οἱ ὁποῖοι ἔγραψαν τὰ Εὐαγγέλια, λέγονται Εὐαγγελισταί.

Ἐκτὸς τοῦ Ματθαίου καὶ τοῦ Ἰωάννου, Εὐαγγέλια ἔγραψαν καὶ ὁ Μᾶρκος καὶ ὁ Λουκᾶς.

Οὐ Εὐαγγελιστὴς οὐδὲ Μᾶρκος.—Οὐ Μᾶρκος ἦτο κάτοικος τῶν Ιεροσολύμων· ἡ μήτηρ του Μαρία ὑπῆρξε ἀπὸ τὰς γυνναῖκας ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι εἶχαν ἀφοσιωθῆνες τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ.

Νεώτατος ἐπίστευσεν εἰς Χριστόν καὶ ἔγινε μαθητὴς καὶ συνεργάτης τοῦ Παύλου καὶ ἴδιως τοῦ Πέτρου. Μετά δὲ τὸν μαρτυρικὸν θάνατον τοῦ Πέτρου ἐκήρυξεν κυρίως εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ἴδρυσε τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀλεξανδρείας.

Ἐκεῖ ὑπέστη καὶ μαρτυρικὸν θάνατον.

Οὐ Εὐαγγελιστὴς οὐδὲ Λουκᾶς.—Οὐ Λουκᾶς κατήγετο ἀπὸ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ ἦτο ἰατρὸς τὸ ἐπάγγελμα, ἥγάπα δέ, ὡς λέγεται, καὶ τὴν ζωγραφικήν.

Δὲν γνωρίζομεν πότε ἀκριβῶς ἔγινε Χριστιανός. Ή ἀλήθεια ὅμως εἶναι ὅτι, ὅταν τὸ πρῶτον ἡκολούθησε τὸν ἀπόστολον Παῦλον εἰς τὴν Τροίαν, εἶχεν ἥδη πρὸ πολλοῦ πιστεύση εἰς τὸν Χριστόν.

Προσειλκύσθη εἰς τὸν Χριστιανισμὸν ὑπὸ τοῦ Παύλου καὶ ἀνεδείχθη εἰς ἀπὸ τοὺς σπουδαιοτέρους συνεργάτας αὐτοῦ· ἡκολούθησε δὲ τὸν Μέγαν Ἀπόστολον εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς ἀποστολικάς του πορείας.

Μετὰ τὸν μαρτυρικὸν θάνατον τοῦ Παύλου, ἡ παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας ἀναφέρει ὅτι ὁ ἵερὸς Λουκᾶς ἐκήρυξε τὸν Χριστὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐμαρτύρησεν εἰς τὰς Θήβας.

Εἰς τὴν Καὶ νὴν Διαθήκην νῦν δύο-
ίσης βιβλία, τὰ δποῖα ἔγραψεν ὁ Λουκᾶς: Τὸν κατὰ
Λουκᾶν Εὐαγγέλιον καὶ αἱ Πράξεις τῶν
Ἄποστόλων. Εἰς τὸ πρῶτον, τὸ Εὐαγγέ-
λιον, ὁ Λουκᾶς ἐξιστορεῖ τὸν βίον καὶ τὴν διδασκα-
λίαν τοῦ Σωτῆρος μέχρι τῆς Ἀναλήψεως Αὐτοῦ· εἰς
δὲ τὸ δεύτερον, «τὰς Πράξεις τῶν Αἴτων
Ἄποστόλων διὰ τὴν διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐπι-
μένει δὲ ἴδιαιτέρως εἰς τὸ ἔργον τοῦ Πέτρου καὶ τοῦ
Παύλου.

Ἡ Ἐκκλησία μας ἔορτάζει τὴν μνήμην τοῦ Εὐ-
αγγελιστοῦ Λουκᾶ τὴν 18ην Ὁκτωβρίου.

24

8. Η ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ἐν ᾅσῳ ἔζων οἱ Ἀπόστολοι, εἶχαν αὐτοὶ τὴν
ἀνωτάτην Διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας.

Περιήρχοντο τὰς διαφόρους χώρας, ἐκήρυξαν τὸν
Χριστόν, ἵδρυναν χριστιανικὰς Ἐκκλησίας καὶ εἰς κάθε
μίαν ἐξ αὐτῶν ἐγκαθίστων διὰ χειροτονίας συνετοὺς
καὶ εὔσεβεῖς ἄνδρας. Οἱ ἄνδρες οὗτοι συνέχιζαν εἰς τὴν
Ἐκκλησίαν των τὸ ἔργον τῶν Αποστόλων: ἐκήρυξαν
τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἐτέλουν τὰ μυστήρια καὶ ἐμερί-
μνων διὰ τοὺς Χριστιανούς των. Ἐλέγοντο δὲ Πρά-
σις τερροὶ (ίερεῖς), ὃ δὲ προϊστάμενος αὐτῶν Ἐπί-
σκόπος (ἀρχιερεύς).

25. Ο Κληρος.

Εἴδομεν δτι οἱ Ἀπόστολοι εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἔχειροτόνησαν ἐπτὰ εὐσεβεῖς ἄνδρας — τοὺς Διακόνους — οἱ δόποι οἱ ἐπεστάτουν εἰς τὴν διανομὴν τῶν ἐλεημοσυνῶν καὶ ἐβοήθουν αὐτοὺς εἰς τὸ κήρυγμα. Ἐπίσης οἱ Ἀπόστολοι ἀνέδειξαν τὸν Ἰάκωβον, τὸν Ἀδελφόθεον, Ἐπίσκοπον τῶν Ἱεροσολύμων. Ἐπισκόπους λοιπὸν καὶ πρεσβυτέρους καὶ διακόνους ἔχειροτόνουν οἱ Ἀπόστολοι εἰς κάθε Ἑκκλησίαν, τὴν δποίαν ἰδρυον. Οἱ Ἐπίσκοποι, οἱ Πρεσβύτεροι καὶ οἱ Διάκονοι ἀπετέλουν τὸν Κλῆρον τῆς Ἑκκλησίας.

Οἱ Κλῆροι — τοιουτοτόπως ἐλέγοντο οἱ ἀνήκοντες εἰς τὸν Κλῆρον — ἔργον εἶχον νὰ κυβερνοῦν τὴν Ἑκκλησίαν, νὰ τελοῦν τὰ μυστήρια καὶ νὰ κηρύττουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἀπὸ αὐτοὺς, οἱ Ἐπίσκοποι ἦσαν οἱ προϊστάμενοι κάθε Ἑκκλησίας καὶ τρόπον τινὰ οἱ ἀντιπρόσωποι καὶ διάδοχοι τῶν Ἀποστόλων ἐτέλουν τὰ μυστήρια καὶ ἐκήρυξαν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, βοηθούμενοι ἀπὸ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς διακόνους.

Εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑκκλησίαν, ἐκτὸς τῶν ἀνδρῶν διακόνων, ἦσαν καὶ γυναικεῖς Διάκονοι. Αὗται, πλὴν τῆς διανομῆς τῶν ἐλεημοσυνῶν, ἔργον εἶχον νὰ προσελκύουν εἰς τὸν Χριστιανισμὸν τὰς γυναικας καὶ νὰ παρίστανται κατὰ τὴν βάπτισιν αὐτῶν.

26. Άι Λύνοδοι.

Ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς πρώτους χρόνους τῆς Ἑκκλη-

σίας, ὅσας φοράς παρουσιάζετο κανὲν σπουδαῖον ζήτημα, συνήρχοντο οἱ Ἀπόστολοι καὶ, ἀφοῦ παρεκάλουν τὸν Θεὸν νὰ στεῖλῃ εἰς αὐτοὺς τὸ ἄγιον Πνεῦμα καὶ νὰ τοὺς φωτίσῃ, συνεσκέπτοντο ἀπεφάσιζαν δὲ ὅλοι ἀπὸ συμφώνου.

Τὸ παράδειγμα τῶν Ἀποστόλων ἡκολούθησαν καὶ οἱ διάδοχοι αὐτῶν, οἱ Ἐπίσκοποι. Ὅταν ἐπόκειτο νὰ λύσουν σοβαρὸν ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα, συνηθίζοιτο εἰς τὴν κεντρικωτέραν πόλιν ἐκεῖ, ἀφοῦ ἐπεκαλοῦντο τὸν φωτισμὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, συνεσκέπτοντο, σύμφωνα μὲ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων· καὶ, μόνον ἀφοῦ συνεφώνουν ὅλοι, ἐλάμβανον διαφόρους ἀποφάσεις. Αἱ συναθροίσεις αὐταὶ τῶν Ἐπίσκοπων ὡνομάσθησαν **Σύνοδοι**.

Μὲ τὸν καιρὸν ἐπεκράτησεν νὰ συνέρχωνται τακτικὰ μίαν φορὰν τὸ ἔτος οἱ Ἐπίσκοποι ἐκάστης χώρας (ἐπαρχίας) εἰς τὴν πρωτεύουσαν αὐτῆς, ἥδη οία ἐκαλεῖτο **Μητροπόλις**. Αἱ Σύνοδοι αὐταὶ ἐλέγονται τοπικαὶ εἰς αὐτὰς συνεζητοῦτο τὰ σπουδαιότερα ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα καὶ ἐλαμβάνοντο αἱ πρέπουσαι ἀποφάσεις. Εἰς τὰς ἀποφάσεις αὐτὰς ὥφειλον νὰ ὑπακούουν ὅλοι οἱ Ἐπίσκοποι τῆς περιφερείας ἐκείνης.

27. Μητροπολῖται—Πατριάρχαι.

Πρόεδρος τῶν τοπικῶν· Συνόδων σχεδὸν πάντοτε ἦτο ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Μητροπόλεως, ὁ ὅποιος ἐλέγετο **Μητροπόλιτος**.

‘Ολίγον κατ’ ὀλίγον οἱ Μητροπολῖται κατέλαβαν

τιμητικὴν θέσιν μεταξὺ τῶν γειτονικῶν των ἐπισκόπων.

“Οσοι ἴδιως Μητροπολῖται ἐκυβέρνων Ἐκκλησίας, τὰς ἀποίας ὑδρυσαν οἱ Ἀπόστολοι, ἢ εἶχαν τὴν ἔδραν των εἰς πόλεις ἐπισήμους, διεκρίθησαν ἀπὸ τοὺς ἄλλους Ἐπισκόπους καὶ ὠνομάσθησαν τιμητικῶς” Αρχιεπίσκοποι καὶ κατόπιν δὲ Πατριάρχαι. Μὲ τὸν χρόνον Πατριάρχαι ἀπέμεινε νὰ δνομάζωνται οἱ Ἐπίσκοποι τῆς Ρώμης, τῆς Ἀντιοχείας, τῆς Ἀλεξανδρείας, ἔπειτα τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τελευταῖον τῶν Ἱεροσολύμων.

Τοιουτοδόπως ἐπεκράτησεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὸ Πατριαρχικὸν σύστημα. Ἀπὸ ὅλους τοὺς Πατριάρχας πρῶτος κατὰ τὴν τιμὴν ἦτο ὁ Πατριάρχης τῆς Ρώμης, ὁ Πάπας. Ἀφ’ ὅτου ὅμως ὁ Πάπας ἀπεσχίσθη ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν θέσιν του κατέλαβεν ὁ Πατριάρχης τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διότι οὗτος ἦτο ἐπίσκοπος τῆς πρωτευούσης τοῦ Βασιλείου.

Οἱ Πατριάρχαι κυβερνοῦν τὰς Ἐκκλησίας τῆς περιφερείας των ἔχοντες πέριξ αὐτῶν «Σύνοδον ἀπὸ Αρχιερεῖς». Καὶ οἱ Πατριάρχαι ὅμως καὶ οἱ Μητροπολῖται κατὰ τὴν τιμὴν μόνον προηγοῦνται ἀπὸ τοὺς ἄλλους Ἐπισκόπους. “Ολοι Ἐπίσκοποι οἱ εἰναι καὶ ἔκαστος Ἐπίσκοπος κυβερνᾷ τὴν ἐκκλησίαν του, χωρὶς νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ ἐπεμβαίνῃ εἰς τὴν διοίκησιν ἄλλου Ἐπισκόπου. Μόνον δὲ εἰς τὰς ἀποφάσεις τῶν Συνόδων διφεύλει ἔκαστος Ἐπίσκοπος νὰ ὑπακούῃ.

28. Άσωστοι καὶ Ἐκκλησίαι.

“Απόστολικαὶ Ἐκκλησίαι λέγονται ἔκειναι, τὰς δοποίας ὑδρυσαν οἱ Ἀπόστολοι ἢ μαθηταὶ αὐ-

τῶν. Ἐνέκαθεν οἱ Χριστιανοὶ ἐτίμων ίδιαιτερα τὰς Ἀποστολικὰς Ἔκκλησίας καὶ τὰς ἐσέβοντο διότι ἐφρόνουν, καὶ πολὺ δικαίως, ὅτι εἰς αὐτὰς διετηρεῖτο ἡ χριστιανικὴ διδασκαλία περισσότερον ζωηρὰ καὶ ἀνόθευτος.

Τοὺς δὲ μαθητὰς τῶν Ἀποστόλων, οἱ ὅποιοι ἔχειροτονήθησαν ἐπίσκοποι τῶν Ἀποστολικῶν ἐκκλησιῶν καὶ ἔγραψαν συγγράμματα ἐκκλησιαστικά, τοὺς ὠνόμαζαν Ἀποστολικοὶ Πατέρες κατεῖχαν ἔξαιρετικὴν θέσιν εἰς τὴν Ἔκκλησίαν καὶ τὰ συγγράμματά των ἀνάγινώσκοντο ἀπὸ τοὺς χριστιανοὺς μὲ προσοχὴν καὶ εὐλάβειαν.

Ἐκκλησίαι Ἀποστολικαί, ἐκτὸς τῆς Ἔκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων, ἡ ὅποια θεωρεῖται, καὶ ὁρθῶς, ἡ Μήτηρ τῶν Ἑκκλησιῶν, εἶναι πολλαί.

Εἰς τὴν Παλαιστίνην: ἡ Ἔκκλησία τῆς Καισαρείας, τῆς Λύδας, τῆς Ἰόππης καὶ ἄλλαι.

Εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν: αἱ Ἔκκλησίαι τῆς Ἐφέσου, τοῦ Ἰκονίου, τῆς Ἀντιοχείας, τῶν Λύστρων, τῆς Λαοδικείας κ. ἄ.

Εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν κυρίως Ἑλλάδα: αἱ Ἔκκλησίαι τῶν Φιλίππων, τῆς Θεσσαλονίκης, τῆς Βερροίας, τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Κορίνθου, τῶν Πατρῶν, τῶν Θηβῶν.

Εἰς τὴν Αἴγυπτον: ἡ Ἔκκλησία τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ προσέτι ἡ Ἔκκλησία τῆς Αἰθιοπίας (τῆς σημερι-
Ἀβησσηνίας).

Εἰς τὰς Ἰνδίας, τὴν Μεσοποταμίαν, τὴν Παρθίαν ὅχι ὀλίγαι, αἱ περισσότεραι ἀπὸ ὅποιας σήμερον, διὰ πολλοὺς λόγους, δὲν ὑπάρχουν πλέον.

Διή Έκκλησία τῆς Σάμου.

Απὸ δλας τὰς Ἀποστολικὰς Ἐκκλησίας ἐπισημοτέρα ἦτο καὶ περισσότερον ἐτιμᾶτο ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους Χριστιανοὺς ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης. Η Ῥώμη ἦτο ἡ πρωτεύουσα τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας εἰς αὐτὴν ἐκήρυξαν τὸν Χριστὸν οἱ κορυφαῖοι τῶν Ἀποστόλων Πέτρος καὶ Παῦλος· ἔμειναν ἐπίσης πολὺν καιρὸν εἰς αὐτὴν καὶ τὴν ἐστερέωσαν μὲ τὸ τίμιον αἷμά των, ὅχι μόνον οἱ κορυφαῖοι οὗτοι Ἀπόστολοι, ἀλλὰ καὶ πλῆθος ἀγίων Μαρτύρων.

Τὸν Χριστιανισμὸν διέδοσαν κατὰ πρῶτον εἰς τὴν Ρώμην μερικοὶ ἔμποροι χριστιανοί, οἱ δοποῖοι εἶχον μεταβῆ ἐκεῖ ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν δι' ἔμπορικάς των ὑποθέσεις. Σὺν τῷ χρόνῳ οἱ Χριστιανοὶ τῆς Ρώμης ἐπολλαπλασιάσθησαν καὶ ἀπετέλεσαν ἴδιαν Ἐκκλησίαν· ὅταν δὲ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐκήρυξε τὸν πόλιν των, διὰ νὰ τοὺς στερεώσῃ εἰς τὴν πίστιν. Ἄλλος δὲ ο Παῦλος δὲν ηύκαίρησε τότε νὰ ἐκτελέσῃ τὴν παράκλησίν τους καὶ ἡρκέσθη νὰ στείλῃ εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τὴν Κόρινθον περίφημον πρὸς Ρωμαίους. Επιστολὴν ἡ ν τοῦ. Μετά τινα δὲ ἔτη, ὅταν, ὅπως εἴδομεν, ἐστάλη ἀπὸ τὰ Ιεροσόλυμα δέσμιος εἰς τὴν Ρώμην, ἔλαβε τὴν εὐκαιρίαν νὰ κηρύξῃ εἰς τὴν πόλιν ταύτην περισσότερον ἀπὸ δύο ἔτη· βραδύτερα ἐπεσκέφθη καὶ πάλιν αὐτὴν, ὅτε καὶ ἐμαρτύρησεν κατὰ τὸν διωγμὸν τοῦ Νέρωνος.

Μετὰ τὴν πρώτην ἐπίσκεψιν τοῦ Παύλου εἰς τὴν Ρώμην, ἥλθεν εἰς αὐτὴν καὶ διέμεινε μέχρι τοῦ μαρ-

τυρικοῦ του θανάτου καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος· ὁ κο-
ρυφαῖος οὗτος ἀπόστολος πάρα πολὺ συνετέλεσε εἰς
τὸ νὰ ἀκμάσῃ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ῥώμης.

9. ΟΙ ΔΙΩΓΜΟΙ.

30. Ἐξάωλωσις τοῦ Χριστιανισμοῦ.

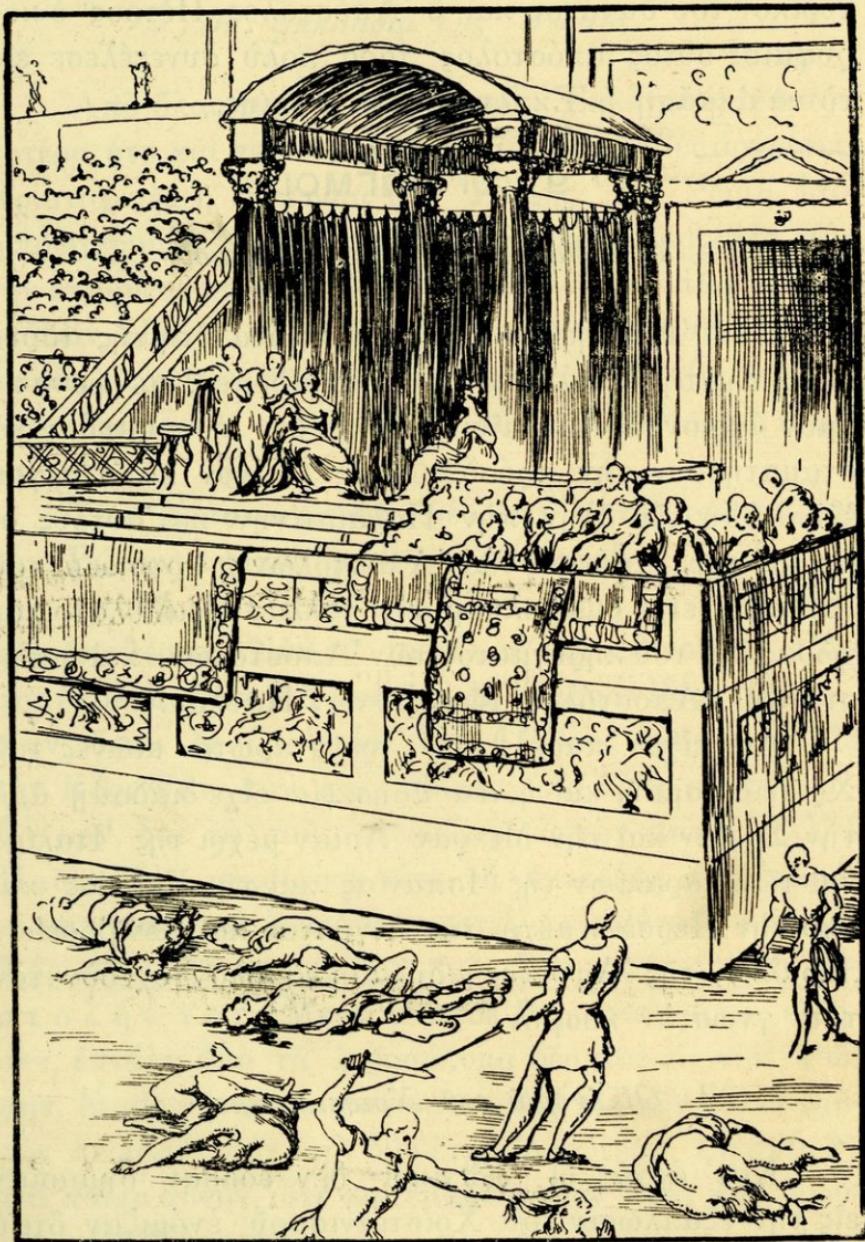
Τὴν Ἐκκλησίαν κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἰδρύ-
σεώς της τὴν ἐπολέμησαν, ὅπως εἴδομεν, μὲν φανατι-
σμὸν ἄγριον οἱ Ἰουδαῖοι. Ἄλλὰ δὲν ἥδυνήθησαν νὰ
σταματήσουν τὴν πρόοδόν της. Ὁλίγον κατ’ ὀλίγον
ἐξηπλώθη εἰς ὅλην πὴν Παλαιστίνην· κατ’ αὐτοὺς δ’
ἀκόμη τοὺς χρόνους τῶν Ἀποστόλων ἡ θρησκεία τοῦ
Χριστοῦ εἶχε φιλοβολήση εἰς πολλὰς εἰδωλολατρικὰς
χώρας διὰ τοῦ κηρύγματος τῶν Ἀποστόλων, καὶ μάλι-
στα τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν Παύλου.

Δὲν εἶχαν παρέλθῃ οἱ τρεῖς πρῶτοι αἰῶνες τοῦ
Χριστιανισμοῦ, καὶ ἡ νέα θρησκεία εἶχε διαδοθῆ ἀπὸ
τὴν Συρίαν καὶ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν μέχρι τῆς Ἰταλίας
καὶ τῶν παραλίων τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς Γαλλίας· καὶ
ἀπὸ τὴν Περσίαν μέχρι τῆς Αἰγύπτου καὶ τῶν βορείων
παραλίων τῆς Ἀφρικῆς—δηλαδὴ εἰς ὅλον σχεδὸν τὸν
τότε γνωστὸν κόσμον.

31. Οἱ ἔχθροὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Κατ’ ἀρχὰς οἱ Ἐθνικοὶ δὲν ἔδοσαν σημασίαν
εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ· ἐνόμιζαν ὅτι ὁ
Χριστιανισμὸς ἦτο καμμία αἰρεσίς τῶν Ἰουδαίων, τοὺς
δποίους οὐδὲ νὰ ἀκούσουν ἥθελαν.

“Οταν διως ἥρχισε νὰ γίνεται αἰσθητὴ ἡ ἐπίδρα-

«Τοὺς ἔβασάντις αὐτὸν μὲ πρωτοφανῆ μαρτύρια καὶ εὗρισκαν μυσίους τρόπους νὰ τοὺς θανατώνουν» (σελ. 56).

σις τῆς νέας θρησκείας εἰς τὸν κόσμον· ὅταν τὸ κή-

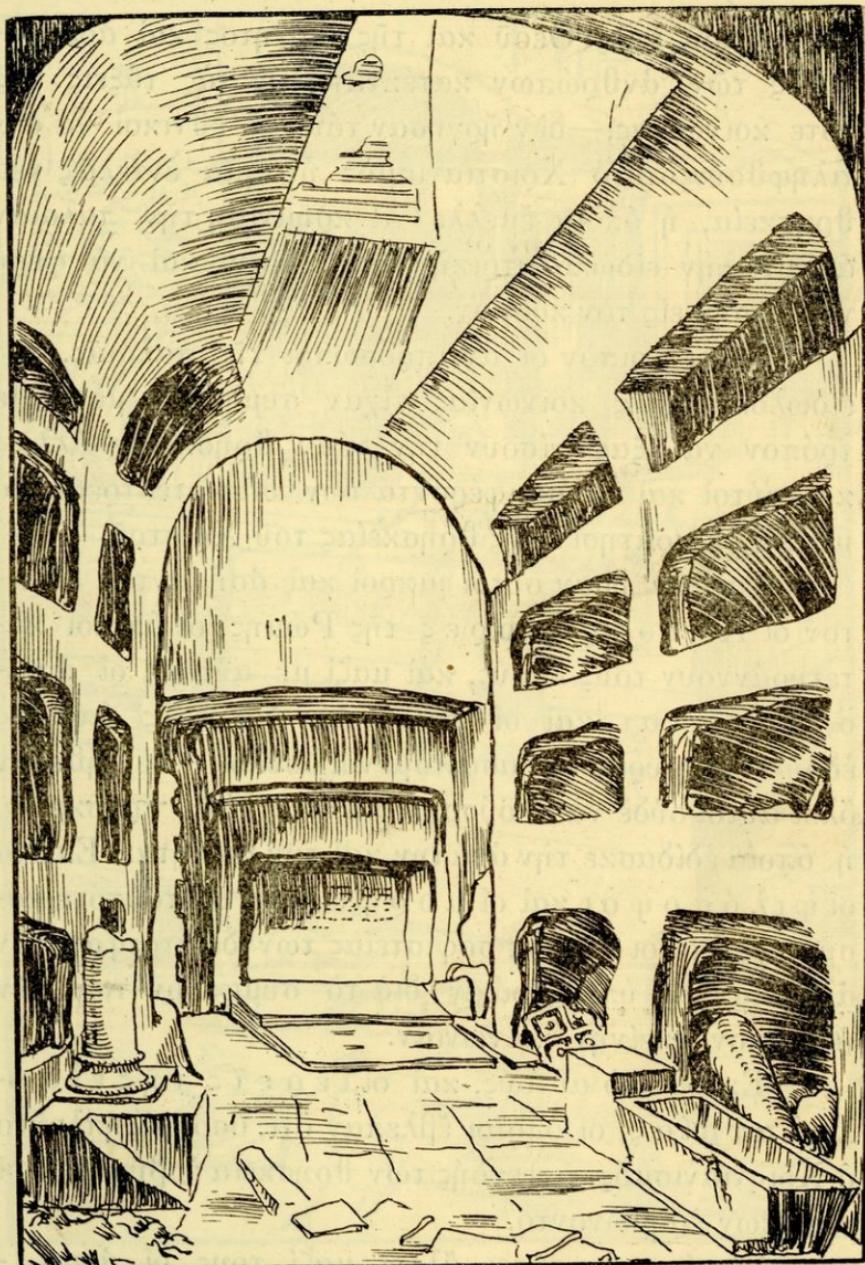
φυγμα τοῦ ἑνὸς Θεοῦ καὶ τῆς ἴσοτητος καὶ ἀδελφότητος τῶν ἀνθρώπων κατέκτα δὲ τὰς τάξεις τῆς τότε κοινωνίας,—δὲν ἥργησαν τότε οἱ ἐθνικοὶ νὰ ἀντιληφθοῦν ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς ἦτο μία ἐντελῶς νέα θρησκεία, ἡ ὁποία ἔμελλε νὰ κρημνίσῃ τὴν παλαιὰν ἀμαρτωλὴν εἰδωλολατρικὴν κοινωνίαν καὶ νὰ φέρῃ νέαν ζωὴν εἰς τὸν κόσμον.

“Ολοι λοιπὸν οἱ ἀντιπόσωποι τῆς παλαιᾶς, τῆς εἰδωλολατρικῆς κοινωνίας εἶχαν συμφέρον μὲ κάθε τρόπον νὰ ἔξαφανίσουν τὴν νέαν θρησκείαν ἀλλως καὶ αὐτοὶ καὶ τὰ συμφέροντά των θὰ κατεστρέφοντο μὲ τὴν ἐπικράτησιν τῆς θρησκείας τοῦ Χριστοῦ.

Καὶ δὲν ἤσαν οὗτοι μικροὶ καὶ ἀσήμαντοι. Πρῶτον οἱ Αὐτοκράτορες τῆς Ρώμης, οἱ ὁποῖοι κατευράννουν τοὺς λαούς, καὶ μαζὶ μὲ αὐτοὺς οἱ ἀριστοκράται καὶ οἱ πλούσιοι,—διὰ τοὺς ὁποίους ἔδούλευαν μυριάδες βασανισμένοι δοῦλοι,—δὲν ἥθελαν δὲν αὐτοὶ οὐδὲ νὰ ἀκούσουν διὰ τὴν νέαν θρησκείαν, ἡ ὁποία ἔδίδασκε τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἴσοτητα. ”Επειτα οἱ φιλόσοφοι καὶ οἱ μορφωμένοι τοῦτότε κόσμου, οἱ ὁποῖοι μὲ τὰς σοφιστείας των διέστρεφαν τὴν ἀλήθειαν καὶ ὑπεστήριζαν διὰ τὸ συμφέρον των τὴν ἀνήθικον ἐκείνην κοινωνίαν.

Ἐκτὸς ἀπὸ αὐτούς, καὶ οἱ ἵεροι τῆς εἰδωλολατρίας, οἱ ὁποῖοι ἔβλεπαν ὅτι, ὅσον ἔξηπλοῦτο ὁ Χριστιανισμός, ἡ ψευδής των θρησκεία ἔσβυνε καὶ οἱ ναοί των ἐρημώνοντο.

Αὐτοί, καὶ τόσοι ἄλλοι μαζί τους, οἱ ἀγαλματοποιοί, οἱ καλλιτέχναι τῶν εἰδωλολατρικῶν ναῶν, οἱ μάντεις κλπ., ἔνοιωθαν καλὰ ὅτι

«Κατήρχοντο εἰς τὰς σκοτεινὰς κατακόμβας καὶ ἔθαπταν τὰ τίμια λείψανα τῶν μαρτύρων» (σελ. 56).

ἡ εὐτυχία τους, καὶ ἡ δόξα τους ἔχάνετο, ἢν ἡ εἰδωλολα-

τρία ἡφανίζετο." Ολοι λοιπὸν αὐτοὶ οἱ ἴσχυροὶ τῆς γῆς ἥνωθησαν εἰς μίαν ἀτελείωτον καὶ ἀγρίαν προσπάθειαν πᾶς νὰ μὴ μείνῃ οὐδὲ ἵχνος χριστιανοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

Πρὸς τοῦτο ἔχρησιμοποίησαν ὅχι μόνον ὅλην τὴν ἔξουσίαν τους καὶ τὴν δύναμίν τους, ἀλλ᾽ ἔφανάτιζαν μὲ κάθε τρόπον καὶ τὸν λαὸν ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν. Διέδιδαν ὅτι αἰτία ὅλων τῶν κακῶν ἦσαν οἱ Χριστιανοί· ἐπιδημεῖαι, πεῖνα, σεισμοὶ καὶ ὅλαι αἱ θεομηνίαι προήρχοντο δῆθεν ἀπὸ τοὺς χριστιανούς, διότι οἱ θεοὶ ἦσαν ὡργισμένοι, ἐπειδὴ τὰ εἴδωλά τους ἐκρημνίζοντο καὶ ἡρημώνυντο οἱ ναοί τους, ἀφ' ὅτου ἀνεφάνη ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία. Εἰς ὅλα αὐτὰ ἥρχετο νὰ προστεθῇ καὶ τὸ ἄσπενδον κατὰ τῶν χριστιανῶν μῆσος τῶν Ἐβραίων, οἱ δοποῖοι, ὅπως εἰμποροῦσαν, ἡρέθιζον τοὺς Ἐθνικούς.

Τοιουτοτρόπως, κατὰ τὰ τριακόσια πρῶτα ἔτη τοῦ χριστιανισμοῦ, οἱ Χριστιανοὶ τὰ πάνδεινα ὑπέφερον ἀπὸ τοὺς συνεχεῖς καὶ ἀτελειώτους διωγμοὺς τῶν εἰδωλαλατῶν.

32. Ο διωγμὸς τοῦ Νέρωνος.

'Ο πρῶτος διωγμός, ὁ δοποῖος ἐκηρύχθη ἐπισήμως ἀπὸ τὸ Ρωμαϊκὸ Κράτος κατὰ τῶν Χριστιανῶν, εἶναι ὁ διωγμός, ὁ δοποῖος ἔγινε ἐπὶ Νέρωνος (67 μ. Χ.).

'Ο ἀπάνθρωπος καὶ σκληρὸς αὐτοκράτωρ τῆς Ρώμης Νέρων ἥθέλησε κάποτε νὰ λάβῃ ἰδέαν πᾶς ἥτο ἡ Τροία, δσαν ἐκαίετο ἀπὸ τοὺς "Ἐλληνας. Διέταξε λοιπὸν καὶ ἐπυρπολήθη μία ὅλοκληρος συνοικία τῆς πόλεως—ἡ πτωχοτέρα—καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὰ ἀνάκτορά του

ἀπελάμβανε τὸ ἀπαίσιον θέαμα. Ἐλλ' ὁ λαὸς ὑπωπτεύθη τὸ πρᾶγμα καὶ ἵτο ἔτοιμος νὰ ἐπαναστατήσῃ· τότε ὁ Νέοων διέδοσεν πλαγίως ὅτι τὴν πυρκαϊὰν τὴν εἶχαν δῆθεν προκαλέσῃ οἱ Χριστιανοί.

Αὐτὸ ἥρκεσεν· ὅλος ἐκεῖνος ὁ μαινόμαινος λαός, ἔχύθη κατὰ τῶν Χριστιανῶν, ἐρευθιζόμενος καὶ ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας, ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς καὶ ἀπὸ τοὺς Ἐβραίους.

Εἶναι ἀνεκδιήγητα τὰ ὅσα οἱ Χριστιανοὶ ὑπέφεραν κατὰ τὸν διωγμὸν ἐκεῖνον· τοὺς ἔσυραν εἰς τὰς φυλακάς, τοὺς ἐβασάνιζαν μὲ πρωτοφανῆ μαρτύρια καὶ εὑρισκαν μυρίους τρόπους νὰ τοὺς θανατώνουν. Τοὺς ἐσταύρωναν, τοὺς ἔρριπταν εἰς πεινασμένα θηρία ἀκόμη τοὺς ἥλειφαν μὲ πίσσαν καὶ τοὺς ἔκαιαν τὴν νύκτα, διὰ νὰ φωτίζουν τοὺς κήπους τῆς Ρώμης, ὅπου ὁ Ρωμαϊκὸς ὅχλος διεσκέδαζε.

Οἱ Χριστιανοὶ κατέφευγον εἰς τὰς ἐρήμους, εἰς τὰ σπήλαια, εἰς τὰ ὅρη· ἄλλοι κατίρχοντο εἰς τὰς σκοτεινὰς κατακόμεις τῆς Ρώμης καὶ ἄλλων μερῶν καὶ ἐκεῖ ἐλάτρευαν τὸν Θεὸν καὶ ἔθαπταν τὰ τύμια λείφανα τῶν μαρτύρων.

Πάμπολλοι τότε ἐμαρτύρησαν εἰς τὴν Ρώμην καὶ εἰς ἄλλα μέρη. Νέοι, γέροντες, βρέφη, ἄνδρες, παιδία, γυναῖκες, παρθένοι, πλούσιοι, πτωχοί, ἐπότισαν ὅλοι μὲ τὸ τίμιον αἷμά τους τὸ καλλίκαρπον τῆς Ἐκκλησίας δένδρον. Τότε δ' ἐμαρτύρησαν εἰς τὴν Ρώμην, ὅπως εἴδομεν, καὶ οἱ Ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος.

33. *Oι ἄλλοι διωγμοί.*

’Ολίγα ἔτη μετά τὸν διωγμὸν τοῦ Νέρωνος ἄλλος σπληρός αὐτοκράτωρ τῶν Ρωμαίων, ὁ Δομιτιανὸς (92—96 μ. Χ.), διὰ νόμου ἔχαρακτήρισε τοὺς Χριστιανοὺς ως ἀθέους διέταξε λοιπὸν κάθε Χριστιανὸς νὰ φονεύεται καὶ νὰ δημεύεται ἡ περιουσία του, ἢν δὲν ἥθελεν ἀρνηθῆ τὴν πίστιν του.

Κατόπιν, ἐπὶ τοῦ Αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ (98—117 μ. Χ.), νέος οφιδρὸς διωγμὸς ἦγέρθη κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Πολλοὶ ἐμαρτύρησαν τότε· μεταξὺ αὐτῶν καὶ ὁ γέρων Ἐπίσκοπος Ἰεροσολύμων Συμεὼν ἐσταυρώθη, εἰς ἥλικίαν 126 ἑτῶν· τότε καὶ ὁ περίφημος Ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος ἐστάλη ἀπὸ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν σιδηροδέσμιος εἰς τὴν Ρώμην, ὃπου ἐρρίφθη εἰς θηριοφεῖον.

Κατὰ δὲ τὸν διωγμόν, ὁ ὅποιος ἔγινε ἐπὶ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀντωνίου (138—161 μ. Χ.), μεταξὺ ἄλλων, ἐμαρτύρησεν εἰς τὸ στάδιον τῆς Σμύρνης, τεθεὶς ἐπὶ πυρᾶς, εἰς ἥλικίαν 85 ἑτῶν, ὁ Ἐπίσκοπος αὐτῆς Πολύκαρπος. Ὁ Πολύκαρπος ἦτο ὁ τελευταῖος, ὁ ὅποιος ἔζη ἀκόμη ἀπὸ τοὺς μαθητὰς τῶν Ἀποστόλων.

’Αλλὰ καὶ ἄλλοι φοβεροὶ διωγμοὶ κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἔγιναν ἀργότερα· ἐπὶ τῶν Αὐτοκρατόρων Μάρκου Αὐρηλίου (161—181 μ. Χ.), Σεπτιμίου Σεβήρου (193—211), καὶ πρὸ πάντων ἐπὶ τοῦ Δεκίου (240—251) καὶ τοῦ Διοκλητιανοῦ (284—305).

«Εἰς τὰς κατακόμβας οἱ Χριστιανοὶ ἐλάτρευναν τὸν Θεόν».
(σελ. 56).

34.

10. ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ

Κατὰ τὰ τριακόσια ἔτη, κατὰ τὰ ὅποια διήρκεσαν οἱ διωγμοί, τάγματα δλόκληρα Χριστιανῶν ἔχυσαν τὸ τύμον αἷμά των διὰ τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ. Οὗτοι εἶναι οἱ Μάρτυρες τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Γεμάτοι ἀπὸ ἀγάπην πρὸς τὸν Ἰησοῦν, μὲ πίστιν ἀκλόνητον, ὑπέμειναν τὰς φρικτοτέρας βασάνους καὶ αὐτὸν τὸν μαρτυρικὸν θάνατον, μὲ γαλήνην καὶ προστηταρᾶχι μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ προσηγόρισαν τοὺς βασανιστάς των. Πόσοι ἀκριβῶς εἶναι οἱ μάρτυρες δὲν γνωρίζομεν, ἀλλὰ ἀνέρχονται ἀσφαλῶς εἰς ἐκατομμύρια οἱ ἄγιοι οὓτοι ἥρωες τῆς πίστεως.

Ἡ Ἐκκλησία τιμᾷ ἐξαιρετικὰ τοὺς ἀγίους μάρτυρας καὶ ἔχει δρίσῃ ἴδιαιτέραν ἑορτὴν διὰ τοὺς γνωστοὺς ἀπὸ αὐτούς ἀλλὰ καὶ δλόντας μαζὶ τοὺς ἑορτάζει κάθε Παρασκευήν.

Δύο ἀπὸ τοὺς γνωστοτέρους καὶ πλέον ἀγαπητοὺς εἰς ἡμᾶς τοὺς "Ἐλληνας μάρτυρας" εἶναι καὶ οἱ "Ἄγιοι Γεώργιος καὶ Δημήτριος".

35. *Ο Μεγαλομάρτυρς Σεάρριος.*

Ο ἄγιος Γεώργιος ἐγεννήθη εἰς Καισάρειαν τῆς Καππαδοκίας, ἀπὸ γονεῖς πλουσίους, καὶ κατετάχθη εἰς τὸν Ρωμαϊκὸν στρατόν· ἐνωρὶς ἐφθασεν εἰς μεγάλα ἀξιώματα, ὡνομάζετο δὲ τροπαῖοφόρος, διότι πάντοτε ἐνίκα εἰς τὰς μάχας.

Μετά τὸν θάνατον τοῦ πατρός του διένειμεν ὅλην τὴν περιουσίαν του εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἤλευθέρωσεν

δούλους καὶ αἰχμαλώτους εἶχεν· ἡ χριστιανική του καρδία δὲν είμποροῦσε νὰ ἀνεχθῇ οἱ ἄνθρωποι νὰ χωρίζωνται εἰς ἐλευθέρους καὶ δούλους. Ως Ρωμαῖος δὲ ἀξιωματικός, ὅχι μόνον δὲν κατεδίωκε τοὺς Χριστια-

‘Ο Μεγαλομάρτυς Γεώργιος.

νούς, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς εἰδωλολάτρας, καὶ συγγενεῖς ἀκόμη τοῦ Αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ, εἶχε προσελκύσει εἰς τὸν Χριστιανισμόν.

Τοῦτο περιῆλθε εἰς γνῶσιν τοῦ Αὐτοκράτορος. Ἐπειδὴ τὸν ἡγάπα διὰ τὴν ἀνδρείαν του καὶ τὴν ἀρετήν του, δὲν ἦθελε νὰ τὸν φονεύσῃ· τὸν διέταξε λοιπὸν νὰ ἀρνηθῇ τὸν Χριστόν, τοῦ ὑπέσχετο δὲ πολλὰς ἀμοιβάς. Ἀλλ’ ὁ Γεώργιος ἐπεριφρόνησε τὴν διαταγὴν καὶ τὰς ὑποσχέσεις τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ἔμεινε πιστὸς εἰς τὸν Χριστόν· διὰ τοῦτο, ἀφοῦ ὑπέστη φρικτὰ βασινιστήρια, ἀπεκεφαλίσθη (304 μ. Χ.)

Ἡ Ἐκκλησία ὀνόμασε τὸν Γεώργιον Μεγαλομάρτυραν ἀριθμὸν ἑνδεκατέσσετο τοῦ μνήμην του τὴν 23ην Ἀπριλίου. Ψάλλει δὲ τὸ ἔξῆς ἀπολυτίκιον:

»Ως τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτὴς καὶ τῶν πτωχῶν ὑπερασπιστής, ἀσθενούντων ἵατρός, βασιλέων ὑπέρμαχος, τροπαιοφόρε, μεγαλομάρτυρος Γεώργιε, πρέσβευτε Χριστῷ τῷ Θεῷ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

Ο μεγαλομάρτυρος Δημήτριος.

Αξιωματικὸς τοῦ Ρωμαϊκοῦ στρατοῦ ἦτο καὶ ὁ Ἅγιος Δημήτριος.

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Θεσσαλονίκην ἀπὸ γονεῖς πλουσίους καὶ εὐσεβεῖς· νέος ἀκόμη ἔφθασεν εἰς τοὺς μεγαλειτέρους βαθμοὺς τοῦ Ρωμαϊκοῦ στρατοῦ, ἡγαπᾶτο δὲ καὶ ἔξετιμάτο ἀπὸ ὅλους διὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν καλωσύνην του. Ἐζησε καὶ αὐτός, ὅπως καὶ ὁ μεγαλομάρτυρος Γεώργιος, ἐπὶ τοῦ Διοκλητιανοῦ· δὲν ἐστάθη ὅμως μυστικὸν ἀπὸ τὸν κόσμον ὅτι ὁ Δημήτριος ἦτο Χριστιανὸς καὶ πολλούς προσείλκυε εἰς τὸν Χριστιανισμόν.

Ο διοικητὴς τῆς πόλεως, ὅταν ἐπληροφορήθη τοῦτο, τὸν προσέταξε νὰ ἀρνηθῇ τὴν πίστιν του. Ὁ Δημή-

τριος ὅμως ἡρωήθη καὶ ἐρρίφθη εἰς τὰς φυλακάς, διὰ

‘Ο Μεγαλομάρτυς Δημήτριος.

νὰ μετανοήσῃ· ἀλλ’ ὁ Δημήτριος ὅχι μόνον δὲν ἥλα-

ξε γνώμην, ἀλλὰ τούναντίον μέσα εἰς τὴν φυλακὴν ἐ-
κήρυττε τὸν Χριστὸν καὶ πολλοὺς ἔκαμνε Χριστιανούς.

Συνέπεσε τότε νὰ γίνωνται εἰς τὴν Θεσσαλονί-
κην ἀγῶνες πρὸς τιμὴν τοῦ αὐτοκράτορος Μαξιμιλια-
νοῦ. Εἰς τὸ στάδιον εἰς εἰδωλολάτρης παλαιστῆς, ὁ Λυ-
αῖος, εἶχεν δλους καταβάλῃ· προκαλοῦσε δὲ καὶ τοὺς
Χριστιανοὺς εἰς τὸν ἀγῶνα, ἐμπαῖζων τὸν Θεόν των.
Οἱ Χριστιανοὶ εἶχαν τρομοκρατηθῆντα ἐθλίβοντο διὰ τὰς
ὑβρεις τοῦ Λυαίου, ἀλλὰ καὶ κανεὶς δὲν ἐτόλμα νὰ πα-
λαίσῃ πρὸς τὸν εἰδωλολάτρην γίγαντα. Αἴφνης ὅρμῃ
εἰς τὸν στίβον εἰς χριστιανὸς νεανίας, ὁ Νέστωρ, καὶ δέ-
χεται τὴν πρόκλησιν τοῦ Λυαίου. Ὁ Λυαῖος ἐγέλασε,
ὅταν τὸν εἶδε· ἀλλ' ὁ τολμηρὸς Χριστιανὸς ἦτο μαθη-
τὴς τοῦ Δημήτριου καὶ ἡρκέσθη νὰ εἴπῃ· «Ο Θεὸς
τοῦ Δημήτριου βοήθει μοι!» Ωρμησε δ'
ἀμέσως ἐναντίον τοῦ γίγαντος, διὰ νὰ ἀποπλύνῃ τὴν
ὑβριν κατὰ τῆς θρησκείας του, δπως ἀλλοτε ὁ Δαβὶδ
κατὰ τοῦ Γολιάθ.

‘Ο Λυαῖος, πρὸς μεγάλην κατάπληξιν δλων, ἐνικήθη
ἀπὸ τὸν νεαρὸν Χριστιανόν.’ Αλλ' οἱ εἰδωλολάτραι προ-
σεβλήθησαν ἀπὸ τὴν νίκην αὐτὴν τῶν Χριστιανῶν καὶ ὁ
αὐτοκράτωρ διέταξε νὰ φονευθῇ ὅχι μόνον ὁ Νέστωρ,
ἀλλὰ καὶ ὁ Δημήτριος. Τοιουτορόπως ἐμαρτύρησαν
καὶ οἱ δύο τὸ 306 μ. Χ. Οἱ Χριστιανοὶ μὲ εὐλάβειαν ἔ-
θαψαν κρυφίως τὸ σῶμα τοῦ Δημήτριου· ὅταν δὲ ἀργό-
τερα ἐπεκράτησεν ὁ Χριστιανισμός, ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ
‘Αγίου ἐκτίσθη ναὸς μεγαλοπρεπῆς, ὁ δποῖος σώζεται
μέχρι σήμερον.’ Η δὲ πόλις τῆς Θεσσαλονίκης ἔχει τὸν
‘Αγιον Δημήτριον προστάτην καὶ πολιοῦχον, ὁ δποῖος
πολλὰς φορὰς τὴν ἐπροστάτευσε καὶ τὴν ἔσωσεν ἀπὸ ἐ-

πιδομάς ἔχθρων καὶ ἀπὸ ἄλλα δεινά. Ἡ Ἐκκλησία τιμᾶ τὴν μνήμην τοῦ Ἀγ. Δημητρίου τὴν 26ην Ὁκτωβρίου καὶ ψάλλει τὸ ἑξῆς ἀπολυτίκιον:

»Μέγαν εὔρατο ἐν τοῖς κινδύνοις
ἡ οἰκουμένη, ἀθλοφόρε, τὰ
οὖν Λυαίου καθεῖται τῇ δύναι
δρύνας τὸν Νέστορα.
Ἄγιε Καγαλομάρτυς Δημήτριε,
Χριστὸν τὸν Θεὸν ἱκέτευε δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ
μέγα ἔλεος».

11. Ο ΜΕΓΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Ἀνατροφὴ καὶ ἀρῶνες τοῦ Κωνσταντίνου.

”Οσον σκληρότερα ἐδιώκοντο οἱ Χριστιανοί, τόσον περισσότερον ἐστερεώνοντο εἰς τὴν πίστιν τους καὶ, μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, ἐπληθύνοντο. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ εἰδωλολάτραι, καὶ οἱ βασανισταί των ἀκόμη, ἐθαύμαζαν τὴν γενναιοψυχίαν των καὶ τὴν ἀγαθότητα τῆς καρδίας των καὶ πολλοὶ ἀπ’ αὐτοὺς ἐγίνοντο χριστιανοί. Ἄλλ’ ὁ Θεός, βραβεύει πάντοτε τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἀλήθειαν δὲν εἰμποροῦσε λοιπὸν νὰ ἀφήσῃ ἐπ’ ἄπειρον τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ νὰ διώκεται.

Αὐτοκράτωρ τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους ἔγινε κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 4ου μ. χ. αἰῶνος ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος. Μητέρα εἶχε χριστιανὴν, τὴν Ἀγίαν Ἐλένην, ὁ δὲ πατήρ του Κωνσταντῖνος ὁ Χλωρὸς δὲν ἦτο μὲν αὐτὸς χριστιανός, ἀλλὰ ἥγάπα καὶ ἐπροστάτευε τοὺς χριστιανούς. Τοιουτορόπως ὁ Κωνσταντῖνος ἐκληρονόμησε ἀπὸ μὲν τὴν μητέρα του τὴν Χριστιανικὴν ἀρετὴν, ἀπὸ δὲ τὸν πατέρα του τὴν συμπάθειαν καὶ τὴν ἐκτίμησιν πρὸς τοὺς Χριστιανούς. ”Οταν δ’ ἔγινε Καῖσαρ

(306 μ. Χ.), ἔδειξεν ὅλην τὴν ἀγάπην του πρὸς τὴν νέαν
θρησκείαν. Διέκριγεν ὅτι ὁ χριστιανισμὸς εἶχε μαζὶ του
τὴν ἀλλαγὴν καὶ ὅτι εἰς τὸ τέλος θὰ ἐπεκράτει.

The image shows a double-page spread of an ancient Greek manuscript. The text is written in a cursive Gothic script. A dark, vertical strap or binding element hangs down from the top center of the page. A large, irregular brown stain is located at the bottom center. The parchment is heavily aged, with a yellowish tint and some foxing.

συνεκρότησε μάλιστα και σῶμα στρατοῦ ἴδιαίτερον ἀπὸ ἐκλεκτοὺς Χριστιανούς.

«Ἐν τούτῳ νίκα». — Ἐπειτα ἀπὸ ὀλίγα ἔτη
δι Κωνσταντίνος ἐπολέμει πρὸς τὸν συνάρχοντα αὐτοῦ

Μαξέντιον, ὁ ὅποῖς ἦτο ἄσπονδος ἐχθρὸς τῶν χριστιανῶν. Εἶχε πολὺ δὲ λιγώτερον στρατὸν καὶ δὲν ἦτο βέβαιος διὰ τὴν νίκην.¹ Οσον ἐπλησίαζεν ἡ ἡμέρα τῆς μάχης, περισσότερον ἀνησύχει, τὴν δὲ παραμονὴν αὐτῆς δὲν εἰμποροῦσε νὰ κοιμηθῇ. Προσηγήθη τότε καὶ ἔζητησε μὲ πίστιν ἀπὸ τὸν Χριστὸν νὰ τὸν βοηθήσῃ· καί, ὅταν ὑψώσε τοὺς ὀφθαλμούς του πρὸς τὸν οὐρανόν, εἶδε τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ νὰ λάμπῃ ἐπάνω εἰς τὸ στέρεωμα καὶ γύρω ἀπὸ αὐτὸν τὰς λέξεις: «Ἐν τούτῳ φνίκα».

Ἐνόησε τότε τὴν σημασίαν τοῦ ὀράματος καὶ, γεμάτος ἀπὸ πίστιν καὶ θάρρος, διατάσσει πρῶτον—πρωταρχικά διὰ τὸν στρατὸν κατασκευάζεται. Εἰς τὸ μέσον αὐτῆς εἶχαν ἀναγραφεῖ τὰ ἀρχικὰ γράμματα τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ, ἐπὶ δὲ τοῦ κοντοῦ ἔλαμπεν ἐπίσης τὸ ἵερὸν τοῦτο μονόγραμμα. Τοιουτορόπως κατεσκευάσθη ἡ πρώτη χριστιανικὴ σημαία, τὸ περίφημον Λάβαρον τοῦ Κωνσταντίνου.

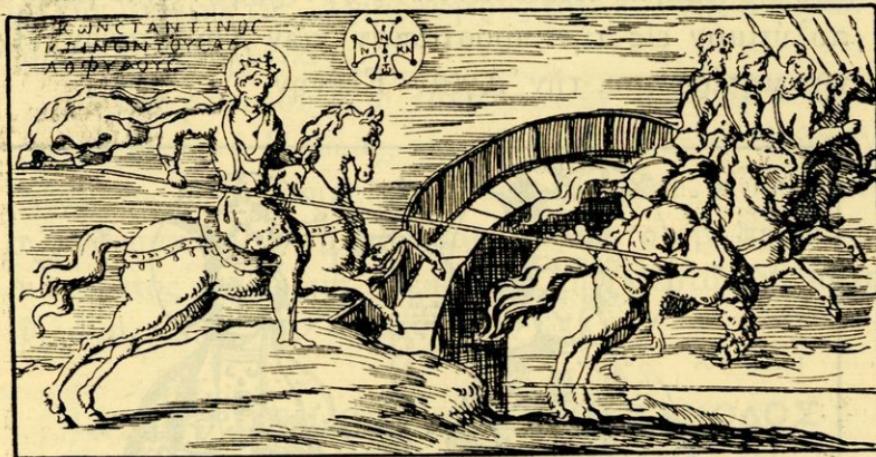
Ο Κωνσταντῖνος αροστατεύει τοὺς Χριστιανούς.

Ἡ μάχη ὑπῆρξε πεισματώδης καὶ ὁ Μαξέντιος ἐνικήθη. Ο Κωνσταντῖνος, εὐγνωμονῶν τὸν Θεόν, ἔξεδωκε τὸ ἐπόμενον ἔτος (313 μ. Χ.) Διάταγμα, διὰ τοῦ ὅποίου διέτασσεν ὅτι οἱ χριστιανοὶ ἥσαν τοῦ λοιποῦ ἐλεύθεροι νὰ λατρεύουν τὸν Θεόν τους καὶ ἀπηγόρευε πλέον τοὺς διωγμοὺς ἐναντίον των.

Οταν δὲ ἀργότερα ἔμεινε μόνος κύριος τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους (330 μ. Χ.), ἐγκατέλιπε τὴν Ρώμην, ἢ ὅποια ἦτο τὸ κέντρον τῆς εἰδωλολατρίας· ἔκτισε δὲ νέαν πρωτεύουσαν εἰς τὸ ἀρχαῖον Βυζάντιον, ἐπὶ τοῦ

Βοσπόρου, τὴν ὅποίαν ὠνόμασε Νέαν Ρώμην, ὁ
δὲ λαὸς Κωνσταντινούπολιν.

Τὴν νέαν του πρωτεύουσαν ὁ Κωνσταντῖνος ὥχύ-
ρωσε μὲν ἵσχυρὰ φρούρια, ἐκαλλώπισε μὲν μεγαλοπρεπῆ
ἀνάκτορα, ὡραίας πλατείας, καὶ ἄλλα δημόσια κτίρια
καὶ ἔκτισε, ἐκτὸς ἄλλων, καὶ τὸν περίφημον Ναὸν

«Η μάχη ὑπῆρξε πεισματώδης καὶ ὁ Μαξέ, τιος ἐτικήθη».
(σελ. 66).

τῆς Σοφίας τοῦ Θεοῦ ἀφιέρωσε δὲ τὴν πόλιν εἰς τὴν
προστασίαν τῆς Θεοτόκου. Ἀπὸ τότε ἡ Κωνσταντι-
νούπολις ἔγινε τὸ κέντρον τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου
καὶ ἀπέβη μία ἀπὸ τὰς ἐνδοξοτέρας πόλεις τοῦ κό-
σμου.

‘Ἄλλ’ ὁ Κωνσταντῖνος δὲν ἔπαινε καὶ μὲ ἄλλους
τρόπους νὰ προστατεύῃ τοὺς Χριστιανούς· διώρισεν
αὐτοὺς εἰς τὰς καλλιτέρας θέσεις, τοὺς ἀνεβίβασεν εἰς
τὰ ἀνώτερα ἀξιώματα τοῦ Κράτους, ἐπροικοδότησε να-
οὺς καὶ μοναστήρια καὶ παντοιοτρόπως ἐπροστάτευσε
τὴν Ἐκκλησίαν. Δὲν κατεδίωξεν δικιάς τοὺς εἰδοκολά-

τρας, διότι τοῦτο ἦτο ἀντίθετον πρὸς τὴν θρησκείαν τοῦ Χριστοῦ· ἦτο ἄλλως βέβαιος ὅτι ἡ εἰδωλολατρία, ώς θρησκεία ψευδῆς, θὰ ἔσβυνε μόνη της.

• Ἡ Ἀρια Ἐλένη.

Ο Μέγας Κωνσταντῖνος σύντροφον καὶ βοηθὸν πολύτιμον εἰς τὴν προστασίαν τῶν Χριστιανῶν εἶχε τὴν μητέρα του, τὴν Ἁγίαν Ἐλένην.

«Ο Μ. Κωνσταντῖνος καὶ ἡ μήτηρ του Ἐλένη ἀνεδείχθησαν προστάται τοῦ Χριστιανισμοῦ». (σελ. 68).

Μὲ κάθε τρόπον ἐπροστάτευσε καὶ αὐτὴ τὸν χριστιανισμόν. Εἰς πολλὰς πόλεις ἔκτισε ώραίους ναούς, εἰς δὲ τὰ Ἱεροσύλυμα ἀνεῦρε τὸν τίμιον Σταυρὸν καὶ τὸν Πανάγιον Τάφον, ἐπὶ τοῦ δποίου ἔκτισε τὸν περίφημον Ναὸν τῆς Ἀναστάσεως· ὁ ἴστορικὸς οὗτος ναὸς σώζεται μέχρι σήμερον.

Τοιουτούρως ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος καὶ ἡ μήτηρ του Ἐλένη ἀνεδείχθησαν προστάται τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἡ Ἑκκλησία τοὺς ἐτίμησε ἔξαιρετικά. Μετὰ

τὸν θάνατόν τους ἀνεκήρυξεν αὐτοὺς ἁγίους καὶ τοὺς ὄντος σεν Ἰσαποστόλοντος δὲ Μέγας Κωνσταντῖνος, δταν ἀπέθανε (337 μ. Χ.), ἐτάφη μὲ μεγάλας τιμὰς εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Τὴν 21 Μαΐου ἔορτάζομεν τὴν μνήμην του μαζὶ μὲ τὴν μνήμην τῆς Ἀγίας Μητρός του Ἐλένης καὶ ψάλλομεν τὸ ἀπολυτίκιον:

«Τοῦ σταυροῦ Σου τὸν τύπον ἐν οὐρανῷ θεασάμενος καί, ως δὲ Παῦλος, τὴν κλῆσιν οὐκ ἔξ ἀνθρώπων δεξάμενος, δὲν βασιλεῦσιν ἀπόστολός Σου, Κύριε, βασιλεύουσαν πόλιν τῇ χειρὶ σου παρέθετο· ἦν περίσωζε διὰ παντὸς ἐν εἰρήνῃ, πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, μόνε Φιλάνθρωπε».

12. Η ΠΡΩΤΗ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ

Ο Ἀρειος.

Ἐπὶ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου εἰς λόγιος ἰερεὺς εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, δὲ Ἀρειος, παρεξήγησε ὅσα διδάσκει διὰ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἡ Ἀγία Γραφὴ καὶ ἤρχισε νὰ διαδίδῃ ἴδιας του ἐσφαλμένας διδασκαλας.

Ἡ Ἐκκλησία διδάσκει δτι δὲ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶνε τέλειος Θεὸς καὶ τέλειος ἀνθρωπος, γίδες τοῦ Θεοῦ καὶ Θεός, δπως καὶ δὲ οὐράνιος Πατήρ Του. Αὐτὴ εἶναι ἡ ὁρθὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλ' δὲ Ἀρειος αὐθαίρετα ὑπεστήριζεν δτι δὲ Χριστὸς δὲν εἶναι Θεός, ἀλλὰ κτίσμα τοῦ Θεοῦ, κατώτερος ἀπὸ τὸν Θεόν, ἀλλὰ

πολὺ ἀνώτερος καὶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους.

Τὰς πλάνας του αὐτὰς ὁ Ἀρειος ἤρχισε νὰ τὰς διαδίδῃ μεταξὺ τῶν χριστιανῶν καὶ νὰ κάμη πολλοὺς ὀπαδούς. Ο Ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας τότε τὸν ἐνουθέτησε καὶ προσεπάθησε μὲ κάθε τρόπον νὰ τὸν ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν ἀλήθειαν. Ἀλλ’ αὐτὸς μὲ πεῖσμα ἐπέμενε εἰς τὰς πλάνας του· Διὰ τοῦτο συνεκλήθη Τοπικὴ Σύνοδος εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν· ἡ Σύνοδος αὗτη ἀπεκήρυξε τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἀρείου, διότι ἦτο πεπλανημένη καὶ ψευδής.

Ἄλλ’ ὁ Ἀρειος, ἀντὶ νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὰς ἀποφάσεις τῆς Συνόδου, μὲ περισσότερον πεῖσμα ἔξηκολούθει νὰ διαδίδῃ τὰς ἴδεας του καὶ εἰς ἄλλας πόλεις, ἐκτὸς τῆς Ἀλεξανδρείας. Ταραχὴ τότε μεγάλη ἤρχισε νὰ ταράσσῃ τὴν Ἐκκλησίαν, οἵ δὲ Χριστιανοὶ διηρέθησαν εἰς δύο ἀντιθέτους μερίδας: εἰς ὀπαδοὺς τοῦ Ἀρείου καὶ εἰς ὀπαδοὺς τῆς ὁρθῆς πίστεως.

• Ἡ Σύνοδος.

Ἡ ταραχὴ αὕτη ἔπρεπε ὅπωσδήποτε νὰ παύσῃ. Διὰ τοῦτο ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος προσεκάλεσε τοὺς πισκόπους ὅλης τῆς ἡπειροῦ καὶ ἀντιπροσώπους τῶν διαφόρων ἐκκλησιῶν. Αφοῦ προσηγήθησαν καὶ ἐζήτησαν τὸν φωτισμὸν τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, προσεκάλεσαν τὸν Ἀρειον τὰ ἐκθέση ἐλεύθερα τὰς ἴδεας του. Μετὰ τὸν Ἀρειον πολλοὶ ἔλαβαν

τὸν λόγον καὶ συζήτησις μεγάλη ἔγινε. Τότε ὁ διάκονος τῆς Ἐκκλ. τῆς Ἀλεξανδρείας Ἄνθανος ἀπέδειξε μὲν μεγάλην δύναμιν ὅτι ἡ διδασκαλία τοῦ Ἀρείου ἦτο ἀντίθετος πρὸς τὴν διδασκαλίαν καὶ τῆς Ἁγ. Γραφῆς καὶ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας· ἐπομένως ἦτο ἐσφαλμένη καὶ ἀσεβής.

Ἡ Σύνοδος ὅλη ἐπείσθη εἰς τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Ἀθανασίου καὶ προσεκάλεσε τὸν Ἀρείον νὰ ἀρνηθῇ τὰς πλάνας του. Ἀλλ' ὁ Ἀρείος μὲν σατανικὸν πεῖσμα ἐπέμενεν εἰς αὐτάς· τότε ἡ Σύνοδος ἐκήρυξε αὐτὸν αἱρετικόν, δηλαδὴ ἀνθρώπον, ὃν διοῖς παραμορφώνει τὴν ὁρθὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας. Διὰ νὰ μὴ πλανῶνται δὲ οἱ Χριστιανοὶ καὶ ἀκολουθοῦν ψευδεῖς διδασκαλίας περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, συνέταξε τὰ πρῶτα ἀρματα τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως.

Ἡ Σύνοδος αὕτη ὠνομάσθη Οἰκουμενική, διότι εἰς αὐτὴν συνηθροίσθησαν Ἐπίσκοποι ἀπὸ ὅλην τὴν οἰκουμένην. Λέγεται δὲ Πρώτη Οἰκουμενική, διότι συνῆλθον κατόπιν καὶ ἄλλαι ἐξ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι. Ἀπὸ αὐτὰς ἡ δευτέρᾳ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ἡ διοία συνῆλθαν ἐπειτα ἀπὸ ὅλιγα ἔτη (381 μ. Χ.) εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, συνεπλήρωσε τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως. Ἀπετελέσθη λοιπὸν τοῦτο ἀπὸ δώδεκα ἀρματα, τὰ ἑξῆς:

1. Πιστεύω εἰς ἥνα Θεόν, Πατέρα, Παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, δρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων.

2. Καὶ εἰς ἓνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων.

Φῶς ἐκ Φωτός· Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα, δμοούσιον τῷ Πατρὶ, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο.

3. Τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος Ἀγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου καὶ ἐνανθρωπήσαντα.

4. Σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου καὶ παθόντα καὶ ταφέντα.

5. Καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ κατὰ τὰς Γραφάς.

6. Καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ καθεξόμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρός.

7. Καὶ πάλιν ἔρχόμενον μετὰ δόξης, κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος.

8. Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἀγιον, τὸ Κύριον, τὸ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν Προφητῶν.

9. Εἰς μίαν, ἁγίαν, καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν.

10. Όμολογῶ ἐν βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν.

11. Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν.

12. Καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Ἀμήν.

Τοιουτορόπως ἀπὸ τὴν Δευτέραν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον οἱ Χριστιανοί, εἰς τὰ δόδεκα ἀριθμού τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως, ἔχομεν ὅλην τὴν ὁρθὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας μας, σύντομον, καθαρὰν καὶ ἀπλῆν. Πᾶς δέ, ὁ δοποῖος δὲν παραδέχεται ἢ παραμορφώνει αὐτήν, εἶναι αἱρετικός.

Ot Τρεῖς Ἱεράρχαι.

13. ΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Πατέρες τῆς Ἑκκλησίας.—Απὸ τοὺς παλαιῶντας χρόνους, κυρίως δὲ μετὰ τὸν Μέγαν Κωνσταντίνον, ἥρχισαν νὰ ἀναφαίνονται εἰς τὴν Ἑκκλησίαν διαπορεπῆς καὶ σοφοὶ ἄνδρες, οἵ διοῖσι διεκρίθησαν διὰ τὴν ἀρετήν των καὶ διὰ τοὺς ἀγῶνας των ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Τοὺς ἄνδρας αὐτοὺς οἱ Χριστιανοὶ ὀνόμαζαν Πατέρας τῆς Ἑκκλησίας.

Οἱ Πατέρες τῆς Ἑκκλησίας ἐδίδαξαν τὴν ἀλήθειαν μὲν ὁρός καὶ μὲν δύναμιν· ἔγραψαν πολλὰ καὶ σοφὰ θρησκευτικὰ συγγράμματα, εἰς τὰ διοῖς ἐξηγοῦν συνήθως τὴν Ἀγίαν Γραφήν· ἐφημύσθησαν διὰ τὴν ἀγιότητα τοῦ βίου των, τὸν διοῖον ἀφῆκαν ως λαμπρὸν παράδεγμα εἰς ἡμᾶς τοὺς Χριστιανούς· οἱ περισσότεροι δὲ ἀπὸ αὐτοὺς ὑπῆρχαν καὶ μεγάλοι φήτορες. Διὰ τοῦτο θαυμάζονται καὶ τιμῶνται μέχρι σήμερον.

Ο Μέγας Άδανάσιος.

Εἰς ἀπὸ τοὺς σπουδαιοτέρους Πατέρας τῆς Ἑκκλησίας εἶναι δὲ Μέγας Άδανάσιος.

Κατὰ τὴν πρώτην Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, τὸν εἰδαμεν, νεαρὸν ἀκόμη διάκονον, νὰ κατατροπώνῃ μὲ τὴν σοφίαν καὶ μὲ τὴν εὐγλωττίαν του τὸν Ἀρειον. Ἀπὸ τότε ἐφημύσθη εἰς ὅλην τὴν Ἑκκλησίαν καὶ, ὅταν ἀπέθανεν ὁ ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας Ἀλέξανδρος, ἔξελέγη αὐτὸς διάδοχός του. Ἐπὶ τεσσαράκοντα πέντε καὶ πλέον ἔτη διετέλεσεν ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας· καθ'

δλον αύτὸ τὸ μακρὸν διάστημα ἡγωνίσθη διὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν, ὃσον κανεὶς ἄλλος κατὰ τὴν ἐποχήν του. Μὲ τὴν ὁριοφυκήν του δύναμιν καὶ μὲ τὰ σοφὰ συγγράμματά του ἐπολέμησε τὰς αἱρέσεις, καὶ μάλιστα τὴν αἱρέσιν τοῦ Ἀρείου. Διὰ τοῦτο, ὅταν οἱ Ἄρειοι — τοιούτοις ὁριοφυκώς ἐλέγοντο οἱ ὄπαδοὶ τοῦ Ἀρείου — ἐπεκράτησαν, κατεδίωκαν τὸν Ἀθανάσιον ἀμείλικτα. Δέκα φορὰς ἔξωρίσθη καὶ περισσότερα ἀπὸ εἴκοσιν ἔτη διέτριψεν εἰς τὴν ἔξορίαν ἀλλ’ αὐτὸς ἔμεινεν μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του ἀκλόνητος εἰς τὴν ὁρθὴν πίστιν. Ἀπέθανε δὲ τὸ 373μ.Χ.

Διὰ τὴν πολυμάθειαν καὶ τὴν σοφίαν του, διὰ τὴν ἀρετήν του καὶ διὰ τοὺς μακροὺς καὶ θαρραλέους ἀγῶνας του ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδοξίας, ἡ Ἐκκλησία κατέταξε τὸν Ἀθανάσιον μεταξὺ τῶν Ἅγιων, ἡ δέ Ἱστορία τὸν ὠνόμασε Μέγαν.

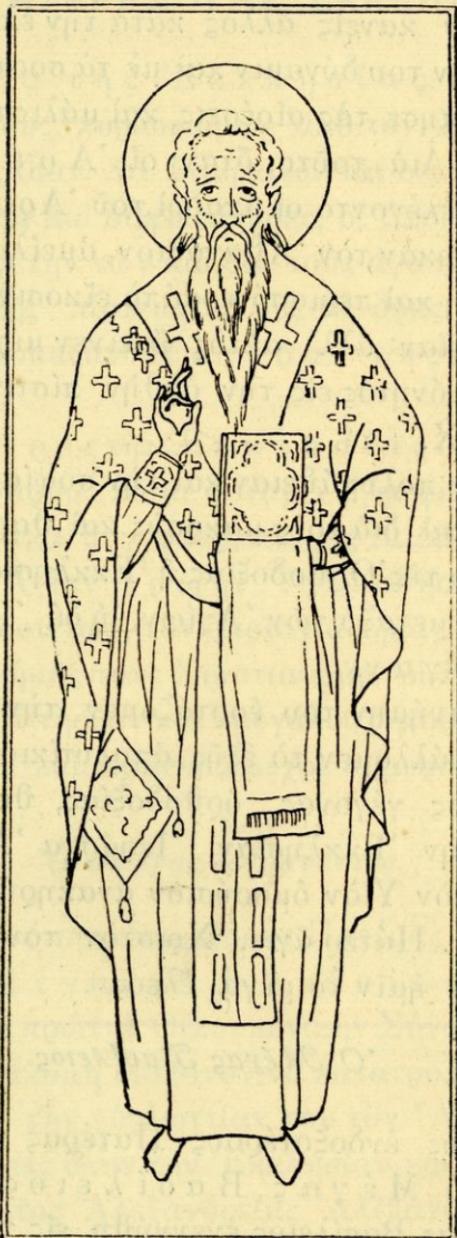
Τὴν μνήμην του ἑορτάζομεν τὴν 18ην Ἰανουαρίου καὶ ψάλλομεν τὸ ἔξῆς ἀπολυτίκιον:

»Στύλος γέγονας ὁρθοδοξίας, θείοις δόγμασιν στηρίζων τὴν Ἐκκλησίαν, Ἱεράρχα Ἀθανάσιος. Τῷ γὰρ Πατρὶ τὸν Υἱὸν διμοούσιον ἀνακηρύξας, κατήσχυνας Ἀρειον. Πάτερ ἀγιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἵκετευε δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος».

Ο Μέγας Βασίλειος.

Απὸ τοὺς ἐνδοξοτέρους Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας εἶναι καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος.

Ο Μέγας Βασίλειος ἐγεννήθη εἰς τὴν Καισάρειαν τῆς Καππαδοκίας καὶ ἀνετράφη μὲ μεγάλην ἐπιμέλειαν ἀπὸ τὴν μητέρα του Ἐμμέλειαν, ἡ δοπία ἦτο διάση-

‘Ο Μέγας Βασίλειος.

μος διὰ τὴν παιδείαν καὶ τὴν ἀρετήν της. Ἔξυπνος καὶ ἐπιμελής, καθὼς ἦτο, ὁ Βασίλειος, ἀφοῦ ἐτελείωσε τὰ σχολεῖα τῆς πατρίδος του, διὰ νὰ τελειοποιήσῃ τὴν μόρφωσίν του, ἥλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, Ἀλεξάνδρειαν καὶ τέλος εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰς τὰς Ἀθήνας ἤκουσε σπουδαίους καὶ μεγάλους διδασκάλους· ἐκεῖ μάλιστα συνεδέθη ἀδελφικὰ μὲ τὸν Γρηγόριον τὸν Ναζιανζηνόν, ἐγνώρισε δὲ καὶ τὸν Ἰουλιανὸν τὸν Παραβάτην.

Ο Βασίλειος, ἀφοῦ τοιουτούποτε συνεπλήρωσε τὴν μόρφωσίν του, ἐπέστρεψε εἰς τὴν πατρίδα του, μὲ τὸν σκοπὸν ν' ἀκολουθήσῃ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δικηγόρου, τὸ δποῖον τότε ἦτο εἰς πολλὴν τιμήν. Ἀλλὰ ἡ μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ ἡ ἀγάπη του πρὸς τὴν θρησκείαν τὸν εὔλκυνε περισσότερον ἀπὸ τὰς τιμὰς καὶ τὰς δόξας τοῦ κόσμου· διὰ τοῦτο ἔπειτα ἀπὸ δλίγον, ἀφοῦ παρέλαβε τὴν πεπαιδευμένην ἀδελφήν του Μαρκίναν καὶ τὸν φίλον του Γρηγόριον τὸν Ναζιανζηνόν, ἀνεγράησεν εἰς ἐξοχικόν του κτῆμα, τὸ δποῖον ἦτο εἰς τὰ παράλια τοῦ Εὔξείνου Πόντου. Ἐκεῖ ἐπεδόθη μὲ τὸν συντρόφον του εἰς τὴν μελέτην τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ ἄλλων σοφῶν συγραμμάτων τῶν Πατέρων τῆς Ἑκκλησίας καὶ ἀφιερώθη εἰς τὴν προσευχὴν καὶ τὴν ἀσκησιν τῆς ἀρετῆς.

Αλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ σοφία τοῦ Βασιλείου ἔγινε γνωστὴ πανταχοῦ. Καὶ ὅταν ὁ ἐπίσκοπος τῆς Καισαρείας ἀπέθανεν, οἱ συμπατριῶται τοῦ Βασιλείου αὐτὸν ἔξελεξαν ἐπίσκοπόν τους καὶ τὸν ἴναγκασαν, σχεδὸν διὰ τῆς βίας, νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν πατρίδα του.

Ο Μέγας Βασίλειος ως ἐπίσκο-

π ο ζ. — Ὁ Βασίλειος ώς ἐπίσκοπος ἀφῆκε μεγάλην φήμην. Ἡ φιλοπονία του, ἡ σταθερότης τοῦ χαρακτῆρος του, οἱ ἀγῶνες του διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἡ ἀγιότης τοῦ βίου του θαυμάζονται μέχρι σήμερον ἀπὸ δλον τὸν κόσμον.

Μόλις ἔγινε ἐπίσκοπος, ἐπώλησε τὴν μεγάλην του περιουσίαν καὶ μὲ τὰ χρήματα αὐτὰ ἴδρυσε πλησίον εἰς τὴν Καισάρειαν νοσοκομεῖον, γηροκομεῖον καὶ ὁρφανοτροφεῖον. Τὰ φιλανθρωπικά ταῦτα ἴδρυματα ἦσαν τόσον μεγάλα, ὥστε ὁ λαὸς τὰ ώνόμασε Βασιλειάδα, δηλ. πόλιν τοῦ Βασιλείου· καθ' ἡμέραν δὲ σχεδὸν ὁ Βασίλειος τὰ ἐπεσκέπτετο καὶ ἐπεριποιεῖτο μόνος του τὸν ἀσθενεῖς καὶ τὸν γέροντας, οἱ δποῖοι ἦσαν εἰς αὐτά.

Τακτικώτατα ἐκρύψατε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ ἔγραφε πάμπολλα καὶ σοφὰ συγγράμματα, μὲ τὰ δποῖα μέχρι σήμερον ὠφελοῦνται καὶ διδάσκονται οἱ Χριστιανοί. Ἐν ἀπὸ τὰ συγγράμματα αὐτὰ εἶναι καὶ ἡ Θεία Λειτούργια· αὗτη εἶνε γνωστὴ μὲ τὸ ὄνομα Λειτούργια· Μεγ. Βασιλείον καὶ τελεῖται μέχρι σήμερον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μας δέκα φορὰς τὸ ἔτος, δηλ. τὰς πέντε Κυριακὰς τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, τὴν Μ. Πέμπτην, τὸ Μ. Σάββατον, τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν Θεοφανείων καὶ καὶ τὴν πρώτην Ιανουαρίου, δταν ἐορτάζωμεν τὴν μνήμην του.

Οσον δμως πρᾶος καὶ ταπεινὸς ἦτο ὁ Μ. Βασίλειος, τόσον ἀνδρεῖος καὶ ἀκλόνητος ἐφάνη πρὸς τὸν ἔχθρον τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, ἐστω καὶ ἂν οὗτοι ἦσαν μεγάλοι καὶ ἰσχυροί. Αὐτοκράτωρ τότε εἰς τὴν

Κωνσταντινούπολιν ἦτο ὁ Οὐάλης. Ὁ Οὐάλης ηύνοει τοὺς Ἀρειανοὺς καὶ μὲ διαφόρους ἀπειλὰς καὶ ὑποσχέσεις κατώρθωσε νὰ παρασύρῃ εἰς τὸν Ἀρειανισμὸν ὅχι ὀλίγους ἐπισκόπους· τὸ ἴδιον ἀπεπειράθη νὰ κάμῃ καὶ εἰς τὸν Μέγαν Βασίλειον.

Ἐστειλε λοιπὸν τὸν ἀντιπρόσωπόν του Μόδεστον καὶ παρήγγειλε εἰς τὸν Μέγαν Βασίλειον νὰ παύσῃ πολεμῶν τοὺς Ἀριανούς· διότι ἄλλως τὸν ἡπείρησεν μὲ δῆμευσιν τῆς περιουσίας του, μὲ βασάνους καὶ μὲ αὐτὸν τὸν θάνατον.

— Τίποτε ἀπὸ ὅλα αὐτὰ δὲν φοβοῦμαι, ἀπήντησεν ὁ Βασίλειος. Περιουσίαν, νὰ μοῦ δημεύσουν, δὲν ἔχω, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ὀλίγα αὐτὰ βιβλία. Ἐξορίαν δὲν φοβοῦμαι, διότι ὁ ἀνθρωπος εἰς τὴν γῆν αὐτὴν εἶναι πάντα ξένος. Βασάνους; Οὕτε διότι τὸ σῶμά μου εἶναι ἀσθενικὸν καὶ δὲν θὰ ἀνθέξῃ εἰς αὐτάς· ὁ δὲ θάνατος θὰ μὲ εὐεργετήσῃ, διότι θὰ μὲ φέρῃ τὸ ταχύτερον πλησίον τοῦ Χριστοῦ μου. "Ας μάθηταντα ὁ Αὐτοκράτωρ.

Ο Μόδεστος διεβίβασε τὴν ἀπάντησιν τοῦ Βασιλείου εἰς τὸν Οὐάλεντα. Ὁ δὲ Οὐάλης, ὅταν ἤκουσεν αὐτήν, ἐθαύμασε τὸ θάρρος τοῦ Βασιλείου, τὸν ἔξετίμησε ἀκόμη περισσότερον καὶ δὲν τὸν ἤνωγκησε πλέον.

Ο Μέγας Βασίλειος ἀπέθανε τὸ 379 μ. Χ., εἰς ἥλικίαν μόλις 48 ἔτῶν, καταβληθεὶς ἀπὸ τοὺς πολλοὺς κόπους διὰ τὸ κοινὸν καλὸν καὶ ἀπὸ τοὺς συνεχεῖς ἀγῶνάς του διὰ τὴν Ἐκκλησίαν.

Τροπόριος δὲ Ναζιανζηνός.

Ο Γρηγόριος κατήγετο ἀπὸ τὴν μικρὰν πόλιν τῆς Καππαδοκίας Ναζιανζὸν καὶ ἔλαβε καὶ αὐτὸς ἀνατροφὴν ἐξαίρετον ἀπὸ τὴν εὐσεβῆ καὶ πεπαιδευμένην μητέρα του Νόνναν.

Ἐσπούδασε πρῶτον εἰς τὴν Καισάρειαν, κατόπιν δὲ εἰς τὴν Αλεξάνδρειαν καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου, ὅπως εἴδομεν, συνεδέθη διὰ δελφικῆς φιλίας μὲ τὸν Μ. Βασίλειον· μαζὶ μὲ αὐτὸν δὲ ἀργότερα ἀνεχώρησε εἰς τὸ ἐρημητήριον τοῦ Πόντου. Ἐπειτα ἀπὸ δύλιγα ἔτη ἔχει-
ριτονήθη βοηθὸς ἐπίσκοπος τοῦ γέροντος πατρός του,
ὅ δποιος ἦτο ἐπίσκοπος Ναζιανζοῦ. Τότε ἔγινε γνωστὴ
εἰς ὅλην τὴν Ἐκκλησίαν ἡ ἀρετή τοῦ Γρηγορίου, ἡ
θεολογική του σοφία καὶ ἡ μεγάλη του εὐγλωττία.

Ο Γρηγόριος Πατριάρχης Κωνσταντινούπολιν τότε ἐπεκράτουν οἱ Ἀρειανοί, οἱ δὲ ὁρθόδοξοι εἶχαν περιο-
ρισμῆς εἰς τὴν μικρὰν ἐκκλησίαν τῆς Ἀγ. Ἀναστασίας.
Καθημερινῶς ὠλιγόστευαν. Ἐκάλεσαν λοιπὸν τὸν Γρη-
γόριον νὰ τοὺς στηρίξῃ μὲ τὴν σοφήν του διδασκαλίαν.
Ο Γρηγόριος ἐδέχθη καὶ ἥλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινού-
πολιν· ἐκεῖ, εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀγίας Ἀναστασίας, ἐξε-
φώνησε τοὺς πέντε περιφήμους λόγους του περὶ τῆς
Θεότητος τοῦ Λόγου, εἰς τοὺς δποίους ἀπέδει-
ξεν πόσον ἄδικον εἶχαν οἱ Ἀρειανοί. Οἱ λόγοι οὗτοι
ἔκαμψαν καταπληκτικὴν ἐντύπωσιν, πολλοὶ δὲ ἀπὸ τοὺς

Αρειανοὺς ἔγιναν πάλιν ὁρθόδοξοι καὶ ὁ ναὸς τῆς Ἀγίας Ἀναστασίας δὲν ἔχωρει πλέον.

Οὐ μίαμβος τοῦ Γρηγορίου ἦτο μεγάλος. "Οταν δὲ ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγον αὐτοκράτωρ Κωνσταντινουπόλεως ἔγινεν ὁ προστάτης τῆς ὁρθοδόξου πίστεως Θεοδόσιος ὁ Μέγας, ἀνέδειξε τὸν Γρηγόριον Ἀρχιεπίσκοπον τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Κατόπιν, τὸ 381 μ. Χ., συνῆλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἡ Δευτέρα Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ἡ δποία ἐξέλεξε αὐτὸν Πρόεδρον τῆς· ἡ Σύνοδος αὕτη κατεδίκασε τοὺς Ἀρειανοὺς καὶ τοὺς λοιποὺς αἱρετικοὺς καὶ τοιουτοτρόπως διὰ τοῦ Γρηγορίου ἐθριάμβευσεν ἡ ὁρθοδοξία.

Τὸ ὄνομα τοῦ Γρηγορίου διεφημίσθη παντοῦ. Άλλὰ αὐτὸς δὲν ἤγάπα τὰ ἀξιώματα· εἰς τὸν Γρηγόριον ἤρεσε περισσότερον ἡ ἡσυχία, ἡ προσευχὴ καὶ ἡ μελέτη. Διὰ τοῦτο, ἀφοῦ πλέον ἐτακτοποιήθησαν τὰ πράγματα καὶ ἡσύχασεν ἡ Ἐκκλησία, παραιτεῖται ἀπὸ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἀποσύρεται εἰς ἐρημητήριον. Ἐκεῖ ἔζησε τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς του, συγγράφων καὶ προσευχόμενος. Ἀπέθανε δὲ τὸ 390 μ. Χ.

Οὐ Γρηγόριος δὲ Ναζιανζηνὸς ἔγραψε πολλὰ καὶ σπουδαῖα θεολογικὰ συγγράμματα καὶ ὅχι ὀλίγα θρησκευτικὰ ποιήματα.

Ἡ μνήμη του ἐօρτάζεται τὴν 25ην Ἰανουαρίου.

14. ΙΟΥΛΙΑΝΟΣ Ο ΠΑΡΑΒΑΤΗΣ

“Ολοι οι διάδοχοι του Μεγάλου Κωνσταντίνου ἐπροστάτευσαν ποικιλοτρόπως τὴν Ἐκκλησίαν. Εἰς μόνον ἀπὸ αὐτούς, δὲ Ἰουλιανός, μόλις ἔγινε αὐτοκράτωρ, ἐκηρύχθη ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν.

‘Ο Ιουλιανὸς κατήγετο μὲν ἀπὸ χριστιανοὺς γο-

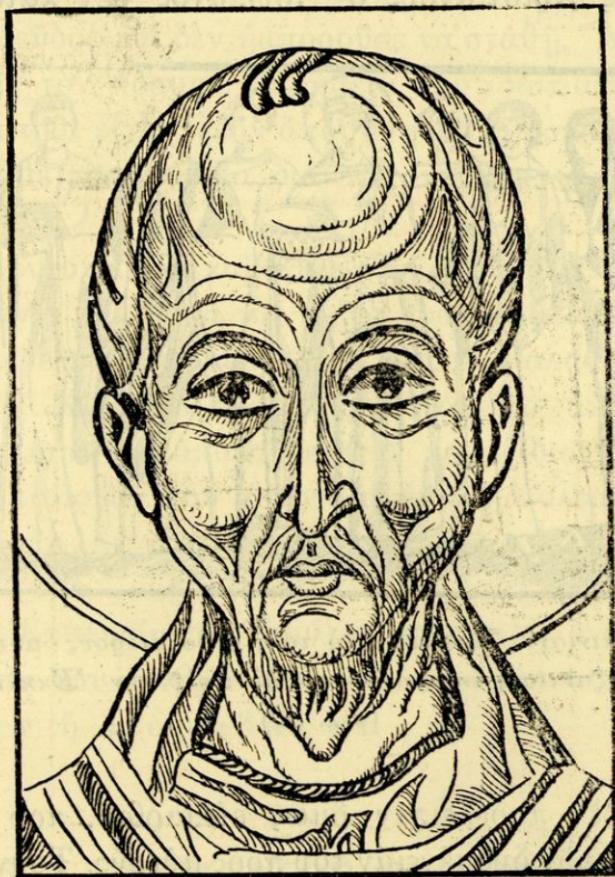

«Τὸ δρομα τοῦ Γρηγορίου διεφημίσθη πατροῦ» (σελ. 81).

νεῖς καὶ ἀπὸ μικρὸς χριστιανικῶς ἀνετράφη, ἀλλὰ εἶχε χαρακτῆρα ἐπιπόλαιον καὶ ἄστατον. “Οταν ἐμεγάλωσεν, ἐσπούδασεν εἰς εἰδωλολατρικὰς σχολάς, ἵδιως εἰς τὰς Ἀθήνας, δπου εἶχε διδασκάλους εἰδωλολάτρας. Οὗτοι κατώρθωσαν νὰ κάμουν τὸν Ιουλιανὸν νὰ ἀγαπήσῃ πραγματικὰ τὰ καλλιτεχνήματα τῶν εἰδωλολα-

τρῶν καὶ νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἡ εἰδωλολατρία ἦτο δῆθεν
ἔκεινη, ἡ ὁποία ἐδημιούργησε τὸ μεγαλεῖον τῆν ἀρ-
χαίων Ἑλλήνων.

“Οταν λοιπὸν ἔγινε αὐτοκράτωρ, ἄκριτος καὶ

«Ο Ἰωάννης δ Χρυσόστομος ἐτίμησεν, δοσον δλίγοι, τὸν ἀρχιε-
ρατικὸν ψρόγον» (σελ.87).

ἐπιπόλαιος καθὼς ἦτο, ἐνόμισεν ὅτι ἡμίποροῦσε νὰ
ἀναστήσῃ καὶ νὰ ἐπαταφέρῃ πάλιν τὴν θρησκείαν

τῶν εἰδώλων. Διέταξε δύνεν νὰ ἀναστηλωθοῦν ὅλοι οἱ εἰδωλολάτρικοὶ ναοί, οἱ ὅποῖοι εἶχαν καταστραφῆ· νὰ ἐπαναληφθοῦν αἱ εἰδωλολατρικαὶ ἑορταὶ καὶ οἱ ἵερεῖς τῶν εἰδώλων νὰ ἀρχίσουν μὲ δραστηριότητα νὰ κηρύττουν ὑπὲρ τῆς εἰδωλολατρίας.

Τοὺς Χριστιανοὺς δὲ Ἰουλιανὸς δὲν κατεδίωξεν

«Ο Ἰουστινιανὸς εἶνε εἰς ἀπὸ τοὺς ἐρδοζοιέροντας αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου, ἐπροστάτευσε δὲ πολὺ τὴν Ἐκκλησίαν».
(σελ. 90)

φανερά, δὲν παρέλειπεν ὅμως εὐκαιρίαν, ποὺ νὰ μὴ δείξῃ ὅλην τὴν δυσμένειάν του πρὸς αὐτούς. Τουναντίον ἐπροστάτευσε μὲ κάθε τρόπον τοὺς εἰδωλολάτρας· τοὺς ἀνύψωσεν εἰς τὰ μεγάλα ἀξιώματα τοῦ κρατούς καὶ τοὺς περιέβαλε μὲ πολλὰς τιμάς· ἐνόμιζεν ὅτι τοιουτοτρόπως ἥθελε παρακινήσει παλλοὺς Χριστιανοὺς νὰ γίνουν εἰδωλολάτραι.

Αλλ. ἐκτὸς τούτου, οἱ εἰδωλολάτραι ἀπεθρασύν-

θησαν ἀπέναντι τῶν Χριστιανῶν καὶ ὅχι δλίγας φορὰς τοὺς ἡνώχλησαν μὲ ἐπιθέσεις καὶ ταραχάς. Οἱ Χριστιανοὶ ὅμως δὲν ἐπτοήθησαν καθόλου ἐπεριφρόνουν τὰς ἀνοήτους προσπαθείας τοῦ Ἰουλιανοῦ, διότι ἐγνώριζαν ὅτι ἡ εἰδωλολατρία, ως θρησκεία, δὲν ἦτο παρόμονον ἐν ψεῦδος καὶ δὲν ἡμποροῦσε νὰ σταθῇ. Ἐφάνη εἰς τὸν κόσμον ἡ ἀλήθεια τοῦ χριστιανισμοῦ, ἡ εἰδωλολατρία εἶχε πλέον ἀποθάνη ώς θρησκεία. Ἐπομένως κάθε προσπάθεια, διὰ νὰ ἀναζήσῃ, ἦτο πλέον ματαία.

Τοιουτοδόπως καὶ ἔγινε. Τρία ἔτη ἐβασίλευσεν ὁ Ἰουλιανὸς καί, παρὰ τὰς τόσας προσπαθείας του, δὲν κατώρθωσε νὰ δώσῃ νέαν ζωὴν εἰς τὴν παλαιὰν θρησκείαν· ὁ Χριστιανισμὸς τούναντίον ἦτο ἀκλόνητος. Ἡρχισε λοιπὸν νὰ ἀπογοητεύεται καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἰουλιανὸς διὰ τὸ ἔργον του ὅταν δὲν ἀπέθανε, πολεμῶν κατὰ τῶν Περσῶν, λέγεται ὅτι ἀνεφώνησε: « Μὲ ἐ ν ἵ κ η-σ ε ζ, ὥ Ν α ζ ω ρ α ᾖ ε ».

Ἡ Ἐκκλησία τὸν Ἰουλιανόν, ἐπειδὴ ἐγκατέλιπε τὴν πίστιν τῶν πατέρων του, τὸν ὄνομασεν Ἐποστάτην ἥ Παραβάτην.

15. Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΘΝΙΚΟΙ

“Ολοι οι διάδοχοι τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Ἰουλιανόν, ὅπως εἴδαμεν, ἐπροστάτευσαν τὸν Χριστιανισμόν. Δὲν κετεδίωξαν ὅμως τοὺς εἰδωλολάτρας, διότι τοῦτο ἀπηγορεύετο ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τοῦ

Χριστοῦ· ἥσαν ἄλλως τε βέβαιοι ὅτι ἡ εἰδωλολατρικὴ θρησκεία, ώς ψευδής, θὰ ἔξελειπε μὲ τὸν καιρόν.

Ο αὐτοκράτωρ ὅμως Θεοδόσιος, ἀπὸ ὑπερβολικὸν ζῆλον διὰ τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, ἤρχισε νὰ πιέζῃ τοὺς εἰδωλολάτρας. Ἔκλεισε τὰς εἰδωλολατρικὰς σχολάς, τοὺς δὲ εἰδωλολατρικοὺς ναούς, ἄλλους μὲν παρεγώρησε εἰς τοὺς Χριστιανούς, ἄλλους δ' ἐκρήμνισε· τοιουτοτρόπως πολλὰ ἔργα τῆς ἀρχαίας τέχνης κατεστράφησαν. Εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν μάλιστα ἀπὸ τὰμέτρα αὐτὰ ἐφανατίσθη ὁ δῆλος καὶ ἔγιναν αἰματηραὶ συγκρούσεις μεταξὺ εἰδωλολατρῶν καὶ χριστιανῶν. Εἰς μίαν ἀπὸ τὰς ταραχάς αὐτὰς ἐφονεύθη καὶ ἡ ἐθνικὴ φιλόσοφος Ὑπατία.

Αλλ' ἡ Ἐκκλησία κατέκρινε αὐστηρότατα τὰς βιαιότητας αὐτὰς καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῆς Πατέρες τὰς ἐκαυτηρίασαν ζωηρῶς· τοιουτοτρόπως ἐσταμάτησε τὸν φανατισμὸν τοῦ ὄχλου. Διὰ τοῦτο διωγμοὶ συστηματικοὶ ἐναντίον τῶν εἰδωλολατρῶν δὲν ἔγιναν· τούναντίον οἱ εἰδωλολάτραι ἥσαν ἀπολύτως ἥσυχοι καὶ ἐλεύθεροι εἰς τὴν θρησκείαν των. Καὶ ὅμως δὲν ἥσύχαζαν· ἐλάμβαναν θάρρος ἀπὸ τὴν ἀνεκτικότητα τῶν Χριστιανῶν καὶ τοὺς ἥνωγλους μὲ κάθε τρόπον· ἐφθασαν μάλιστα καὶ νὰ ἐμπαιᾶσον αὐτοὺς καὶ τὴν λατρείαν των.

16. Ο ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Η Μόρφωσις τοῦ Ἰωάννου.—Ο ἄγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἀντιόχειαν καὶ ἀνετράφη μὲ ἐπιμέλειαν ἀπὸ τὴν περίφημον μητέρα του Ἀνθοῦσαν, τὴν δούλιαν καὶ αὐτοὶ οἱ εἰδωλολάτραι ἐθάυμαζαν διὰ τὴν ἀρετὴν της.

Ἐσπούδασεν εἰς τὰς περιφήμους σχολὰς τῆς πατρι-
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δος του, ίδιαίτερα δὲ τὴν οητορικὴν εἰς τὴν σχολὴν τοῦ περιφήμου ἐθνικοῦ σοφιστοῦ Λιβανίου.¹ Ο Λιβάνιος δὲν ἥργησε νὰ ἀντιληφθῇ τὴν εὐφυΐαν καὶ τὴν οητορικὴν δύναμιν τοῦ Ἰωάννου· διὰ τοῦτο, ὅταν ἥρωτάτο ποῖον θὰ ἄφηνε διάδοχον εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς οητορικῆς, αὐτός ἀπήντα: «Τὸν Ἰωάννην, ἢν δὲν μᾶς τὸν εἶχαν πάρη οἱ Χριστιανοί».

‘Ο Ἰωάννης Ἀρχιεπίσκοπος. — Ο Ἰωάννης ἀρχικῶς προωρίζετο ἀπὸ τὴν οἰκογένειάν του νὰ γίνη δικηγόρος. Ἀλλ’ ἐνωρὶς ἐγκατέλιπε τὸ στάδιον αὐτό, διότι περισσότερον εἴλκυε τὴν εὐγενῆ ψυχήν του ἡ μελέτη τῆς θρησκείας καὶ ἡ ἀσκησις τῆς ἀρετῆς.

Δὲν ἐπέρασε πολὺς καιρὸς καὶ ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιοχείας, κατ’ ἀπαίτησιν τοῦ λαοῦ, ἐπεισε τὸν Ἰωάννην καὶ ἔχειροτονήθη ἰερεὺς εἰς τὴν πατρίδα του.

‘Ως ἰερεὺς διεκρίθη διὰ τὰς ἀρετὰς του καὶ τὴν οητορείαν του. Καὶ τόσον ἡ φήμη του διεδόθη εἰς ὅλην τὴν Ἐκκλησίαν, ὥστε, ὅταν ἐχήρευσεν ὁ ἀρχιερατικὸς θρόνος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὁ ἀληθος καὶ ὁ λαὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπήγησαν ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτορα ὁ Ἰωάννης νὰ ἐκλεγῇ ἀρχιεπίσκοπος αὐτῆς.

‘Ο Ἰωάννης, ὅταν ἔγινε ἀρχιερεὺς, ἐτίμησεν, ὅσον δλίγοι, τὸν ἀρχιερατικὸν του θρόνον. Ἐκυβέρνησε τὴν Ἐκκλησίαν ως καλὸς πατήρ· τὸ ἐνδιαφέρον του διὰ τοὺς πτωχοὺς ἦτο θερμόν· διέδοσε τὸν χριστιανισμὸν εἰς τοὺς Γότθους, Πέρσας καὶ ἄλλους βαρβάρους λαούς· ἐπολέμησε δὲ τὰς αἱρέσεις καὶ ἐκαυτηρίασεν ἀλύπητα τὴν διαφορὰν τῆς κοινωνίας.

Τὸ θάρρος τοῦ Ἰωάννου ἦτο μέγα. “Οταν ἐπορεύειτο διὰ τὸ καθῆκόν του, δὲν ἐφοβεῖτο κανένα, ὅσον

δήποτε μεγάλην θέσιν καὶ ἀν κατεῖχε αὐτός. Δι’ αὐτὸ δὲν ἐδίστασε νὰ ἐλέγξῃ καὶ αὐτὴν τὴν βασίλισσαν Εὐδοξίαν, ἡ ὅποια ἔζη μὲ πολυτέλειαν καὶ ἀσωτείαν ἀλλ’ αὐτῇ, ἀντὶ νὰ συμμορφωθῇ μὲ τὰς συστάσεις τοῦ Ἰωάννου, τούναντίον τὸν κατεδίωξε καὶ κατώρθωσε δύο φορὰς νὰ τὸν ἔξορίσῃ.

Τὴν πρώτην φοράν ὁ λαὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐστασίασε καὶ ἐπανέφερε τὸν Ἰωάννην εἰς τὸν θρόνον του. Αλλὰ ἔπειτα ἀπὸ δλίγα ἔτη ἔξωρίσθη καὶ πάλιν ἐνῷ δὲ ὠδηγεῖτο εἰς τὸν τόπον τῆς ἔξορίας, ἀπέθανε ἀπὸ τὰς κακουχίας, εἰς τὰ Κόμιανα τῆς Φουγίας τὸ 407μ.Χ. Αἱ τελευταῖαι του λέξεις ἦσαν ἐκεῖναι, τὰς ὅποιας συνήθιζεν εἰς κάθε περίστασιν τοῦ βίου του νὰ λέγῃ : «Δόξα τῷ Θεῷ, πάντων ἐνεκεν».

Αργότερα (τὸ 438 μ. Χ.) μετεκομίσθη τὸ ίερὸν λεύφανον τοῦ Ἰωάννου εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐτάφη μὲ μεγάλας τιμᾶς εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων· ἡ δὲ Ἐκκλησία ἀνεκήρυξε αὐτὸν Πατέρα καὶ "Ἄγιον καὶ ὄρισε νὰ ἐορτάζεται ἡ μνήμη του τὴν 13ην Νοεμβρίου.

Ο "Άγιος Ἰωάννης δὲν διέπρεψε μόνον διὰ τὴν σοφίαν του, διὰ τὰ πολλά του συγγράμματα καὶ διὰ τὰς μεγάλας ἀρετάς του. Διεκρίθη καὶ θαυμάζεται ἕως σήμερον καὶ διὰ τὴν μεγάλην ὑητορικήν του ἴκανότητα. Ή εὐγλωττία του ἦτο ἄφθαστος· ἡ δὲ τέχνη καὶ ἡ γλυκύτης τοῦ λόγου του ἦτο τόσον μεγάλη, ὥστε δικαίως ὠνομάσθη Χρυσορρόας καὶ Χρυσόστομος.

17. ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΑΙ

‘Ο Ιωάννης δ ἔχει τον χρυσόστομον, δ ἔχει τον μαρτυρικὸν καὶ δ ἔχει τον γρηγοριον τὸν ναζιανζηνὸν εἶναι οἱ μεγαλείτεροι πατέρες τῆς ἐκκλησίας.

Ἡ σοφία τους, ἡ ὁριοφυκή τους ἵκανότης, ἡ ἀγάπη τους πρὸς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἡ ἀρετή τους, ἔμεινε παράδειγμα δι’ ὅλους τοὺς χριστιανούς, ἀληθικοὺς καὶ λαϊκούς.

Καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι μεγάλοι Ἱεράρχαι τὰ ἴδια γνωρίσματα ἔχουν: Μεγάλην σοφίαν, μοναδικὴν εὐγλωττίαν καὶ θερμὴν ἀγάπην πρὸς τὴν ἐκκλησίαν. Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ αὐτά, καὶ ὁ βίος τους ἵτο σχεδὸν ὅμοιος. Γεμάτοι ἀπὸ ἀρετὴν καὶ ἀγάπην πρὸς τὸν πλησίον, ἀφιερώθησαν καὶ οἱ τρεῖς εἰς τοὺς ἴδιους ὑψηλοὺς καὶ μεγάλους σκοπούς: εἰς τὴν προστασίαν τῶν πτωχῶν καὶ ἀδυνάτων, εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ τὸν φωτισμὸν τοῦ λαοῦ, καὶ εἰς τὴν ἔξυπηρέτησιν τῆς ἐκκλησίας. Μέχρι σήμερον δὲ μὲ τὰ πολλὰ καὶ σοφὰ συγγράμματά τους φωτίζεται ὁ κόσμος.

Διὰ τοῦτο ἡ ἐκκλησία τιμᾷ αὐτοὺς ἔξαιρετικὰ καὶ ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἴδιαντερον ἐορτήν, ποὺ ἔχει δι’ ἓνα ἔκαστον ἀπὸ αὐτούς, ὥρισε νὰ ἐορτάζωνται καὶ οἱ τρεῖς ὅμοι εἰς μίαν κοινὴν ἐορτήν. Αὕτη εἶναι ἡ ἐορτὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν (31 Ιανουαρίου), κατὰ τὴν ὁποίαν ἐορτάζουν ἴδιαντερος τὰ σχολεῖα· διότι οἱ τρεῖς Ἱεράρχαι εἶναι ἀληθῶς οἱ προστάται τῶν γραμμάτων καὶ τῆς παιδείας.

Τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν τὸ ἀπολυτίκιον εἶναι:

«Τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστῆρας τῆς τρισημένου

θεότητος, τοὺς τὴν οἰκουμένην ἀκτῖσι δογμάτων θείων πυρσεύσαντας· τοὺς μελιόρύτους ποταμοὺς τῆς σοφίας, τοὺς τὴν κτῖσιν πᾶσαν θεογνωσίας νάμασι καταρδεύσαντας, Βασίλειον τὸν Μέγαν καὶ τὸν θεολόγον Γρηγόριον, σὺν τῷ κλεινῷ Ἰωάννῃ, τῷ τὴν γλῶτταν χρυσορρήμονι, πάντες οἱ τῶν λόγων αὐτῶν ἐρασταὶ συνελθόντες ὑμνοις τιμήσωμεν. Αὕτοὶ γὰρ τῇ Τριάδι ὑπὲρ ήμῶν ἀεὶ πρεσβεύουσιν».

18. Ο ΙΟΥΣΙΤΝΙΑΝΟΣ

‘Ο Ἰουστινιανὸς (527—565 μ. Χ.) εἶναι εἰς ἀπὸ τοὺς ἐνδοξοτέρους αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου, ἐπροστάτευσε δὲ πολὺ τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἐφρόντισε νὰ προσελκύσῃ εἰς τὸν Χριστιανισμὸν πολλοὺς βαρβάρους λαούς. Ἐκτὸς τούτου, ἔκαμε χριστιανοὺς καὶ ὅσους ἀπέμεναν ἀκόμη εἰς τὸ κράτος του εἰδωλολάτραι. Οὗτοι, ἵδιως εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ τυφλὸν μόνον φανατισμόν, ἔμεναν προσκολλημένοι ἀκόμη εἰς τὴν νεκρὰν θρησκείαν τους.

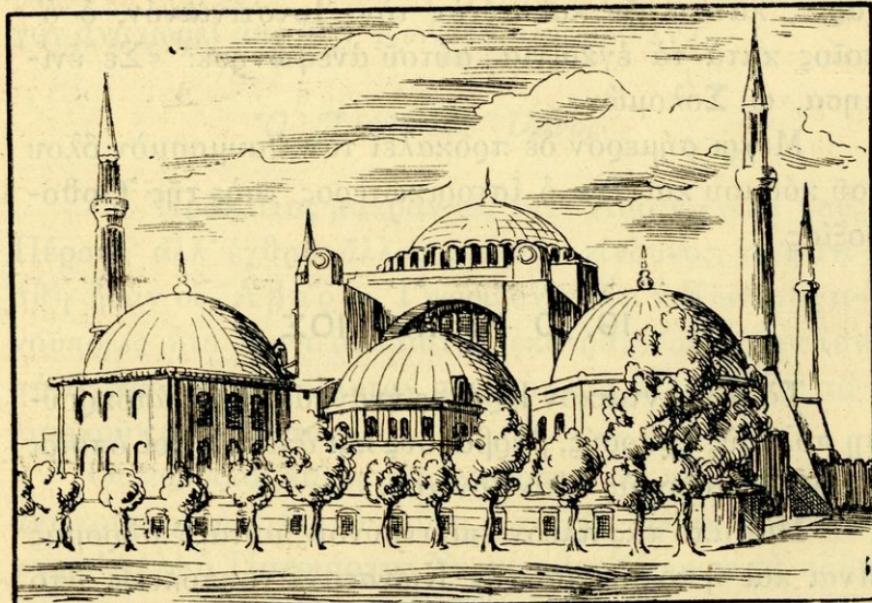
Αἱ σχολαὶ των, ἐνῷ δὲν τοὺς ἔδιδον καμίαν μόρφωσιν ἀνωτέρων ἀπὸ τὰς χριστιανικὰς, συνετέλουν μόνον νὰ τοὺς κρατοῦν ἀφωσιωμένους εἰς τὰς παλαιάς των προλήψεις καὶ πλάνας. Διὰ τοῦτο ὁ Ἰουστινιανὸς ἔκλεισεν ὅσας ὑπῆρχον ἀκόμη ἀπὸ τὰς εἰδωλολατρικὰς αὐτὰς σχολάς, καὶ τοιουτορόπως ἡνάγκασε πολλοὺς ἀπὸ αὐτοὺς νὰ γίνουν χριστιανοί. Γενικῶς δικαίως οὔτε βίαν, οὔτε διωγμοὺς μετεχειρίσθη ἐναντίον τῶν εἰδωλολατρῶν· τούναντίον τοὺς ἀφῆκεν ἐλευθέρους καὶ ἀπομεινάρια τούτων, οἱ Μανιᾶται, μόλις μετὰ διακόσια ἔτη ἔγιναν Χριστιανοί.

‘Ο Ἰουστινιανὸς μὲ τὴν καλὴν διοίκησίν του,

μὲ τοὺς σοφοὺς καὶ χριστιανικοὺς νόμους, τοὺς ὅποι-
ους ἔκαμε, μὲ τὰ λαμπρὰ οἰκοδομήματα καὶ μὲ τὴν
ὑποστήριξιν τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν, ἔδοσε
μεγάλην ὁμηρίαν εἰς τὸν Χριστιανικὸν πολιτισμόν. “Ἐν
ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα ἔργα του, μὲ τὸ ὅποιον τὸ ὄνομα
τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐδοξάσθη, εἶναι καὶ ὁ περίφημος ναὸς
τῆς Ἀγίας Σοφίας, εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

•Ο Ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας.

Ναὸν ἀφιερωμένον εἰς τὴν Σοφίαν τοῦ Θεοῦ, ἀρ-
κετὰ μεγαλοπρεπῆ, ἔκτισεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν,
ὅπως εἴδαμεν ἀνωτέρῳ, ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος.
Αλλὰ ἐπὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, εἰς μίαν ἐπανάστασιν τοῦ

«Ο Ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας μέχοι σήμερον προκαλεῖ τὸν
θαυμασμὸν ὅλου τοῦ πολιτισμένου κόσμου» (σελ. 92).

λαοῦ — τὴν περίφημον στάσιν τοῦ Νίκα —
οἱ ἐπαναστάται, μεταξὺ ἄλλων, ἐπυρρόλησαν καὶ τὸν
ναὸν τοστὸν. Τότε ὁ Ἰουστινιανὸς κέρτερός τις νὰ ἀνοι-

κοδομήσῃ αὐτόν, ἀλλὰ πολὺ μεγαλοπρεπέστερον καὶ ὠραιότερον. Ὁ Ἀνθέμιος καὶ ὁ Ἰσίδωρος, ἀρχιτέκτονες ἀπὸ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἔκαμαν κατ' ἐντολὴν τοῦ Ἰουστινιανοῦ τὸ θαυμάσιον σχέδιον τοῦ ναοῦ τούτου· ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ἔδοσεν ἀφθονα εἰς αὐτοὺς τὰ μέσα νὰ τὸ ἐκτελέσουν.

Χιλιάδες ἔργαται ἐπὶ ἔξι ἑτη εἰργάσθησαν, διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ θαυμασίου τούτου ναοῦ· τὰ σπανιώτερα καὶ ὠραιότερα μάρμαρα ἐκομίσθησαν ἀπὸ διάφορα μέρη τοῦ κόσμου· καὶ ὁ μέγας ναός, ὅταν ἐτελείωσε, ἔλαμπεν ὅλος ἀπὸ τὸν χρυσὸν καὶ τοὺς πολυτίμους λίθους, μὲ τοὺς ὅποιους εἶχε στολισθῆ. Μὲ τὸν κολοσσαῖον ἀλλ’ ἐλαφρότατον θόλον του, γεμάτος φῶς καὶ χάριν, κατέπληξε καὶ αὐτὸν τὸν Ἰουστινιανόν, ὁ ὅποιος κατὰ τὰ ἐγκαίνια αὐτοῦ ἀνεφώνησε: «Σὲ ἐνίκησα, ὃ Σολομών».

Μέχρι σήμερον δὲ προκαλεῖ τὸν θαυμασμὸν ὅλου τοῦ κόσμου καὶ εἶνε ὁ ἴστορικώτερος ναὸς τῆς Ὀρθοδοξίας.

19. Ο ΗΡΑΚΛΕΙΟΣ

Τὸ Βυζαντιακὸν Κράτος ἡναγκάσθη νὰ ἀποκρούσῃ πολλοὺς ἐχθρούς, βαρβάρους καὶ ἀπίστους, οἱ δοποὶ ἔκαμαν ἐπιδρομὰς ἐναντίον του.

Μία ἀπὸ τὰς πλέον ἐπικινδύνους αὐτὰς ἐπιδρομὰς εἶναι καὶ ἡ πολιορκία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Ἀβάρων. Ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἡρακλείου (610 μ. Χ.) οἱ Πέρσαι εἶχον κυριεύσῃ πολλὰς ἐπαρχίας τοῦ κράτους, μεταξὺ τῶν ὅποιων καὶ τὴν Παλαιστίνην. Ἐλεηλάτησαν τότε τὰ Ἱεροσόλυμα

καὶ ἔφεραν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Περσίας, ὡς λάφυρον, τὸν Τίμιον Σταυρὸν. Ὁ Ἡράκλειος δὲν ἦδυντο νὰ ἀνεχθῇ ἐπαρχίαι δλόκληροι τοῦ κράτους του, καὶ αὐτὸς ὁ Τίμιος Σταυρὸς, νὰ εἶναι εἰς χειρας τῶν βαρβάρων. Ἀποφασίζει λοιπὸν μακρὰν ἐκστρατείαν ἐναντίον τῶν Περσῶν.

Ἄλλὰ τὰ δημόσια ταμεῖα ἥσαν κενά· τὸ κράτος, ἔνεκα τῶν μακρῶν πολέμων καὶ τῆς κακῆς διοικήσεως τῶν προκατόχων τοῦ Ἡρακλείου, ἥτο ἐξηντλημένον. Ἡ Ἐκκλησία τότε ἥλθε βιοηθός. Ὁ Πατριάρχης Σέργιος παραδίδει εἰς τὸν Ἡράκλειον δλα τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ κοσμήματα καὶ ἀφιερώματα τῶν ναῶν. Μὲ τὰ χρήματα δέ, τὰ δποῖα ἐκόπησαν ἀπὸ αὐτά, διατοκράτωρ ὁργανώνει τὴν ἐκστρατείαν καὶ μετ' ὀλίγον ἀναγωρεῖ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Ο Ἀκάδιστος Ουμνος.

Ο Ἡράκλειος μακρὰν εἰς τὴν Ἀσίαν ἐνίκα τοὺς Πέρσας· ἄλλ' ἔχθρὸς ἄλλος, πολὺ ἐπικίνδυνος, ἔνεφανίσθη· ἥσαν οἱ Ἀβαροι. Γνωρίζοντες δτι ἡ Κωνσταντινούπολις ἥτο ἀνυπεράσπιστος, ἐκστρατεύουν ἐναντίον αὐτῆς καὶ, μὲ ἀναρίθμητον στρατὸν καὶ στόλον, τὴν πολιορκοῦν στενώτατα.

Οἱ κάτοικοι καὶ ἡ μικρὰ φρουρὰ τῆς πόλεως, ὅταν ἀντίκρυσαν τὰ ἐχθρικὰ στίφη, κατελήφθησαν ἀπὸ τρόμον. Ἅλλ' ὁ Πατριάρχης Σέργιος ἔνεθάρρυνε τὰ πλήθη· ἐστρατολόγησεν ἀμέσως ὅσους ἡμποροῦσε στρατιώτας καὶ μὲ σύνεσιν ὁργάνωσε τὴν ἄμυναν τῆς βασιλευούσης. Μὲ τὴν πεποίθησιν δὲ δτι ἡ Θεοτόκος, ἡ πολιούχος τῆς πόλεως, δὲν ἥτο δυνατὸν νὰ ἀφήσῃ ἀποστάτευ-

τον τὴν πόλιν της, ἐνθουσίασε τὸν λαὸν καὶ ἀπέκρουν-
σεν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας τὰς ἐπιθέσεις τοῦ ἔχθροῦ. Τέλος
θύελλα τρομερὰ μίαν νύκτα κατέστρεψε σχεδὸν ὅλα τὰ
πλοῖα τῶν Ἀβάρων· οἱ περισσότεροι ἀπὸ αὐτοὺς ἐπνί-
γησαν καὶ οἱ ὀλίγοι, ποὺ ἀπέμειναν, ἦναγκάσθησαν νὰ
φύγουν κατησχημένοι.

‘Ο λαὸς ἀπέδοσε δικαίως τὴν σωτηρίαν εἰς τὴν
Θεοτόκον καὶ ἔσπευσε εἰς τὸν Ναὸν τῆς Ἁγίας Σο-
φίας, ὅπου, ὅλην τὴν νύκτα, ὅρθιος ἔψαλλε ὑμνους εὐ-
χαριστίας εἰς τὴν Παρθένον. Τότε συνετάχθη καὶ ὁ
‘Α κάθιστος “Υ μ ν ο ζ, ὁ ὄποιος μέχρι σήμερον
ψάλλεται εἰς τὰς ἐκκλησίας, ἐκάστην Παρασκευὴν τῶν
πέντε πρώτων ἑβδομάδων τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς. Μέ-
χρι σήμερον δὲ ἀντηχεῖ εἰς τοὺς ναούς μας τὸ γλυκύτα-
τον τροπάριον:

»Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τὰ νικητήρια, ώς λυτρω-
θεῖσα τῶν δεινῶν, εὐχαριστήρια ἀναγράφω σοι ἡ Πό-
λις σου, Θεοτόκε. ‘Ἄλλ’ ώς ἔχουσα τὸ κράτος ἀποσ-
μάχητον, ἐκ παντοίων με κινδύνων ἐλευθέρωσον,
ἵνα κράξω σοι: «Χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε».

‘*Ἡ ὑγιῶσις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.*

‘Ο Ἡράκλειος ἐν τῷ μεταξύ, μὲ τὴν ἀνδρείαν του
καὶ τὴν θερμὴν πίστιν του εἰς τὸν Θεόν, κατατροπώνει
τοὺς Πέρσας. ‘Εκθρονίζει τὸν βασιλέα τους Χοσ-
ρόην καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, κο-
μίζων ὑπερηφάνως τὸν Τίμιον Σταυρὸν καὶ πάμπολλα
λάφυρα.

‘Ο λαὸς ὑποδέχεται τὸν Ἡράκλειον μὲ ἀκράτη-
τον ἐνθουσιασμόν. ‘Ἄλλὰ εὐθὺς κατόπιν ὁ εὐσεβὴς ἔκει-

νος αύτοκράτωρ μεταβάνει εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ παραδίδει εἰς τὸν Πατριάρχην Ἱεροσολύμων τὸν Τίμιον Σταυρόν. Ἐκεῖ, ἐνώπιον μυριάδων χριστιανῶν, εἰς τὸν Ναὸν τῆς Ἀναστάσεως, δὲ Πατριάρχης ὑψώσει μὲν

Η Ἁγία Ἐλένη ἀνευρίσκει τὸν Τίμιον Σταυρόν.

εὐλάβειαν τὸν Τίμιον Σταυρὸν καὶ τὸν ἐτοποθέτησεν εἰς τὴν ἀρχικήν του θέσιν. Ο λαὸς τότε καὶ δὲ μάρτυρες μὲ συγκίνησιν:

»Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν Σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν Σου, νίκας τοῖς εὔσεβέσι κατὰ βαρβάρων δωρούμενος καὶ τὸ σὸν φυλάττων διὰ τοῦ σταυροῦ Σου ποκτενθῆνε από τοῦ Ινστιτούτου Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Εἰς ἀνάμνησιν τοῦ γεγονότος τούτου ἡ Ἐκκλησία μας ὥρισε ἴδιαιτέραν ἑορτήν, τὴν ἑορτὴν τῆς Ψυχῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ (14 Σεπτεμβρίου).

20. ΟΙ ΑΣΚΗΤΑΙ

Ἄπὸ τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ Χριστιανισμοῦ, πολλοὶ Χριστιανοὶ ἐγκατέλειπαν τὰς τέρψεις τοῦ κόσμου τούτου—καὶ αὐτὰς ἀκόμη τὰς ἀθώας καὶ ἀγνάς,—διὰ νὰ ἀφοσιωθοῦν μὲ δλην τους τὴν ψυχὴν εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ.

Κατ’ ἀρχὰς οὗτοι ἔμεναν εἰς τὰς πόλεις· μὲ τὸν καὶ δὸν ὅμως ἥρχισαν σιγὰ-σιγὰ νὰ ἀποσύρωνται εἰς τὰς γειτονικὰς ἐρήμους καὶ εἰς τὰ ὅρη, ὥστε νὰ μὴ ἔχουν καμμίαν πλέον σχέσιν μὲ τὴν τύρβην καὶ τὰς ἀμαρτίας τοῦ κόσμου. Ἔκεῖ, ἥσυχοι καὶ ἀμέριμνοι, ἢ σκοτεῖον, δηλ. ἐγύμναζαν τὸν ἑαυτόν τους εἰς τὴν ἀρετήν, μὲ νηστείας, μὲ προσευχῆς καὶ μελέτας ἰερῶν βιβλίων. Οἱ ἀνδρες αὐτοὶ ὠνομάσθησαν ἀσκηταί.

Τοιουτορόπως οἱ ἀσκηταὶ ἔζων βίον ἀγγελικὸν καί, ἀπὸ αὐτὰς τὰς ἐρήμους, ἥσαν παράδειγμα ἀρετῆς εἰς τοὺς Χριστιανούς, οἱ δοποῖοι ἔμεναν εἰς τὸν κόσμον. Ὅταν ὅμως συνέβαιναν διωγμοὶ κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἡ θεομηνία, κατήρχοντο καὶ αὐτοὶ πρόθυμα εἰς τὰς πόλεις καὶ μὲ αὐταπάρνησιν καὶ ἀγάπην ἐβοήθουν τοὺς πάσχοντας.

Οἱ πρῶτοι Ἀσκηταί.—Πρῶτος ἀσκητὴς ἀναφέρεται ὁ Παῦλος, εἰς τὴν Θηβαΐδα τῆς Αἴγυπτου. Οὗτος ἔζησε 97 δλόκληρα χρόνια μέσα εἰς ἓν σπήλαιον, προσευχόμενος καὶ μελετῶν τὴν Ἀγίαν Γραφήν.

Σύγχρονος αὐτοῦ εἶναι ὁ Ἀγ. Ἄντωνιος, ὁ
ἐπονομασθεὶς Μέγας. Κατήγετο ἀπὸ πλουσίαν οἰκο-

«Ἄι ἀρεταὶ τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου διεφημίσθησαν
εἰς ὅλην τὴν Αἴγυπτον» (σελ. 98).

γένειαν, νεώτατος δῆμος διένειμε τὴν περιουσίαν του
εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀπεσύρθη εἰς μίαν ἔρημον τῆς
Αἰγύπτου (356 μ. Χ.). Ἡ ταπείνωσίς του καὶ αἱ ἀρε-
ταὶ. Ι. Κονίμουτσοπούλου Ἐκδ. Ἰστορία Ἐκδ. Α'

ταί του διεφημίσθησαν εἰς ὅλην τὴν Αἴγυπτον· πλήθη λαοῦ ἥρχοντο εἰς τὴν ἔρημον, διὰ νὰ δεχθοῦν τὴν εὐλογίαν του καὶ τὰς συμβουλάς του. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Μέγας Ἀθανάσιος τὸν ἐθαύμαζε.

Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀσκητὰς ὅμως ἔκαμναν ὑπερβολὰς εἰς τὴν ἀσκησιν καὶ ἐταλαιπώρουν ὑπερβολικὰ τὸ σῶμά τους. Ἀλλὰ καὶ τούτους ὁ κόσμος τοὺς ἐσέβετο πάντοτε καὶ μετέβαινε πρόθυμα εἰς τὰ ἀσκητήριά τους, διὰ νὰ ζητήσῃ τὰς συμβουλάς των καὶ τὴν εὐλογίαν των.

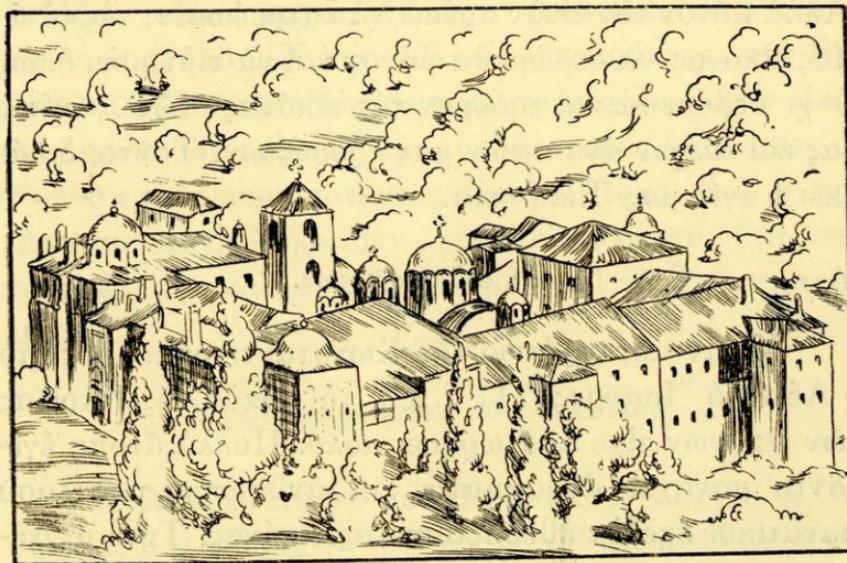
Ο Μοναχικὸς Βίος.—Μαθητὴς τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου διάσημος ὑπῆρξε καὶ ὁ ἀσκητὴς Παχώμιος.

Ἐως τὴν ἐποχὴν τοῦ Παχωμίου οἱ ἀσκηταὶ ἔζων εἰς τὴν ἔρημον, χωριστὰ ὁ εἰς ἀπὸ τὸν ἄλλον. Ἀλλὰ μὲ τὸν καιρὸν ἥρχισαν νὰ συναθροίζωνται γύρω ἀπὸ τὸν Παχώμιον διάφοροι ἀσκηταί· οὗτοι, ὀλίγον κατ' ὀλίγον, τόσον ἐπολλαπλασιάσθησαν, ὥστε ἡναγκάσθη ὁ Παχώμιος νὰ τοὺς ὀργανώσῃ τὸν βίον. Ἐκανόνισε δηλαδὴ πῶς πρέπει νὰ ζοῦν οἱ ἀσκηταί, ποίαν ἐργασίαν νὰ κάμνουν καὶ ἐν γένει ὅλας τὰς λεπτομερείας τοῦ ἔρημικοῦ των βίου. Ἀπὸ τότε ὁ βίος αὐτὸς ὠνομάσθη μοναχικὸς βίος καὶ ἰδουτὴς αὐτοῦ θεωρεῖται ὁ Παχώμιος. Πολὺ ἀργότερα ὁ Μέγας Βασίλειος συνεπλήρωσε τοὺς μοναχικοὺς κανονισμοὺς τοῦ Παχωμίου.

Οἱ Μοναχοὶ ἔμεναν εἰς τὸ ἴδιον οἰκημα, τὸ ὅποιον ὠνομάζετο Μονὴ ἡ Μοναστήριον. Τὸ Μοναστήριον ἦτο πελώριον κτίριον, συνήθως τετράγωνον· εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ εἶχεν οἰκοδομηθῆ ναός, ὁ

ὅποιος ἐλέγετο Καθολικόν, γύρω δὲ ἀπὸ αὐτὸν ἦσαν τὰ δωμάτια τῶν μοναχῶν—τὰ κελλία. Οἱ Μοναχοὶ ὠφειλαν ἀπόλυτον ὑπακοὴν εἰς τὸν ἀρχηγόν τους, δὲ ὅποιος ὠνομάζετο ἡγούμενος· ἔτῳραγαν ὅλοι μαζὶ εἰς τὴν ἴδιαν τράπεζαν καὶ ἔζων μὲ τὸν ἴδιον τρόπον. Ὁλίγον κατ' ὄλιγον ὁ μοναχικὸς βίος διεδόθη εἰς ὅλην τὴν Ἀνατολὴν καὶ βραδύτερα εἰς τὴν Εὐρώπην, ἥρχισαν δὲ νὰ ἴδούωνται καὶ γυναικεῖα Μοναστήρια.

Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς διέπρεψαν διὰ τὴν παι-

«Το Μοναστήριον ἦτο πελώριον κτίριον· εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ εἶχεν οἰκοδομηθῆνας, γύρω δὲ ἀπὸ αὐτὸν ἦσαν τὰ κελλία τῶν Μοναχῶν» (σελ. 99).

δείαν καὶ τὴν ἀρετὴν τους· μὲ τὴν διδασκαλίαν τους δέ, μὲ τὰ σοφά τους συγγράμματα καὶ τὸ καλὸν παράδειγμά τους, ὠφέλησαν πολὺ καὶ τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν.

21. Η ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑ

· Ἡ αροσκύνησις τῶν Εἰκόνων.

· Ανέκαθεν οἱ Χριστιανοὶ εἰς τοὺς ναοὺς εἶχον εἰκόνας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς Θεοτόκου καὶ διαφόρων ἀγίων· τὰς ἐτίμων δὲ καὶ τὰς ἐσέβοντο, διότι εἰκόνιζαν πρόσωπα· ίερά.

Μὲ τὸν καιρὸν ὅμως μερικοὶ χριστιανοί, ἵδιως ἀμόρφωτοι, παρεξήγησαν τὴν τιμήν, ἡ ὅποια ἥρμοζεν εἰς τὰς ἀγίας εἰκόνας· ἥρχισαν σχεδὸν νὰ τὰς λατρεύουν. · Άλλὰ μόνον τὸν Θεὸν πρέπει νὰ λατρεύωμεν, τὰς δὲ ἀγίας εἰκόνας νὰ σεβώμεθα μόνον καὶ νὰ τιμῶμεν, ὅπως λ. χ. σεβόμεθα καὶ τιμῶμεν τὰς εἰκόνας τῶν γονέων μας καὶ ἄλλων ἀγαπητῶν μας προσώπων. Τοῦτο διδάσκει ἡ ἀγία μας Ἐκκλησία.

Oἱ Εἰκονομάχοι.

· Οταν αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἦτο ὁ Λέων ὁ Ἰσαυρος (717 μ.Χ.), τὸ κακὸν τῆς λατρείας τῶν εἰκόνων εἶχε προχωρήσει πολύ. Πολλὰ ἄτοπα ἐγίνοντο· μοναχοὶ ἀγράμματοι καὶ ἀνθρωποι τοῦ λαοῦ φανατικοὶ σχεδὸν ἐθεοποίουν τὰς εἰκόνας. Τότε ὁ Λέων ἀπεφάσισε νὰ σταματήσῃ τὸ κακόν· ἔκαμε νόμον καὶ ἀπηγόρευσε τὴν προσκύνησιν τῶν ἀγίων εἰκόνων, διέταξε δὲ νὰ τὰς καταβιβάσουν ἀπὸ τοὺς ναούς.

· Άλλὰ αὐτὸ δὲν ἦτο φρόνιμον. · Αντὶ νὰ καταργήσῃ τὰς εἰκόνας, ἐπρεπε ὁ Λέων νὰ διδάξῃ καὶ νὰ φωτίσῃ τὸν λαὸν ὅτι εἰς τὰς εἰκόνας ὀφείλεται τιμὴ μόνον καὶ ὅχι λατρεία.

· Ο φανανικὸς λαὸς τότε ἐξηγριώθη ἐναντίον τοῦ

Αὐτοκράτορος καὶ δὲν ἥθελε νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν διαταγήν του. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Λέων ἐπέμενε, ἥρχισεν μία ἔμφύλιος ἔρις εἰς τὴν Ἑκκλησίαν καὶ τὸ Κράτος. Ἡ ἔρις αὐτὴ δύρεσε τοὺς Χριστιανοὺς εἰς δύο στρατόπεδα : εἰς τοὺς φίλους τῶν εἰκόνων, οἱ δποῖοι ὠνομάσθησαν Εἰκόνοι λάτραι, καὶ εἰς τοὺς ἔχθροὺς τῶν εἰκόνων, οἱ δποῖοι ὠνομάσθησαν Εἰκόνουμάχοι.

Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς διαδόχους τοῦ Λέοντος ὑπῆρξαν εἰκονομάχοι, ὅπως ὁ Κωνσταντῖνος ὁ Κοπρώνυμος (755 μ.Χ.) καὶ ἄλλοι αὐτοκράτορες τοῦ Βυταντίου. Οὗτοι κατεδίωξαν πολὺ τοὺς φίλους τῶν εἰκόνων· φυλακίσεις, ἔξορίαι καὶ πολλὰς φορὰς ὁ θάνατος ἀνέμεναν τοὺς περισσοτέρους εἰκονολάτρας. Καὶ ἡ κατάστασις αὐτὴ διήρκεσεν ἑκατὸν περίπου ἔτη καὶ πολὺ ἔβλαψε καὶ τὴν Ἑκκλησίαν καὶ τὸ Βυζαντιακὸν κράτος.

‘Ἡ Ἀναστάτωσις τῶν Εἰκόνων.

Ἡ Αὐτοκράτειρα τοῦ Βυζαντίου Εἰρήνη ἡ Ἀθηναία, ἀπεφάσισε νὰ φέρῃ τὴν πομητὴν γαλήνην εἰς τὴν Ἑκκλησίαν· συνεκάλεσε λοιπὸν πρὸς τοῦτο Σύνοδον Οἰκουμενικήν, τὴν Ἐβδόμην.

Ἡ Σύνοδος αὗτη συνῆλθε εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ διέταξε νὰ ἀναστηλωθοῦν εἰς τοὺς ναοὺς αἱ ἄγιαι εἰκόνες, ὁ δὲ λαὸς νὰ τιμᾷ καὶ νὰ σέβεται αὐτάς. Ἀπηγόρευσε δημως τὴν λατρείαν τῶν εἰκόνων, διότι λατρεία ἀρμόζει μόνον εἰς τὸν Θεόν.

Ἄλλὰ τὰς ἀποφάσεις τῆς Συνόδου αὐτῆς δὲν ἐσεβάσθησαν, μετὰ τὴν Εἰρήνην, οἱ εἰκονομάχοι αὐτοκρά-

τορες Λέων ὁ Ἀρμένιος καὶ ἔπειτα ἀπ' αὐτὸν ὁ Θεόφιλος. Τοιουτορόπως ἐξηκολούθησε ἡ θρησκευτικὴ ταραχὴ. Τέλος ἡ σύζυγος τοῦ Θεοφίλου Θεοδώρα, δταν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός της ἔγινεν αὐτοκράτειρα, συνεκάλεσε τὸ 842 μ. Χ. νέαν Σύνοδον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἡ Σύνοδος αὗτη ἐπανέφερε πάλιν τὴν προσκύνησιν τῶν ἀγίων εἰκόνων, ὅπως εἶχεν δοκίσῃ ἡ Ἐβδόμη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, καὶ διέταξε τὴν ἀναστήλωσιν αὐτῶν εἰς τοὺς ιεροὺς ναούς.

Τοιουτορόπως ἐνίκησεν ἡ Ὁρθοδοξία καὶ τότε αἱ ἀγιαι εἰκόνες ἀνεστηλώθησαν δριστικὰ εἰς τοὺς ναούς. Εἰς ἀνάμνησιν δέ τούτου ἡ Ἐκκλησία ὠρισε τὴν πρώτην Κυριακὴν τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς νὰ ἑορτάζεται ἡ νίκη καὶ ὁ θρίαμβος τῆς Χριστιανικῆς πίστεως ἐναντίον γενικὰ τῶν αἰρέσεων. Ἡ Κυριακὴ αὐτὴ ὀνομάσθη ἀπὸ τότε Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας· κατ' αὐτὴν γίνεται γύρω ἀπὸ τὸν ναὸν λιτανεία μὲ τὰς ἀγίας εἰκόνας καὶ ψάλλεται τὸ ἔξῆς τροπάριον:

«Τὴν ἄχραντον εἰκόνα Σου προσκυνοῦμεν, Ἄγαθέ, αἰτούμενοι συγχώρησιν τῶν πταισμάτων ἡμῶν, Χριστὲ ὁ Θεός· βουλήσει γὰρ ηὐδόκησας σαρκὶ ἀνελθεῖν ἐν τῷ σταυρῷ, ἵνα δύσῃ οὓς ἔπλασας ἐκ τῆς δουλείας τοῦ ἐχθροῦ. "Οὐεν εὐχαρίστως βιωμέν Σοι: Χαρᾶς ἔπλήρωσας τὰ πάντα, ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, παραγενόμενος εἰς τὸ σῶσαι τὸν κόσμον".»

22. ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Αἱ ἀξιώσεις τοῦ Πάωα.

“Οπως εἴδομεν, ἀπὸ τοὺς πέντε Πατριάρχας ὁ ἐπισημότερος ἦτο δ Πάπας τῆς Ρώμης. Οὗτος ἥρχετο πρῶτος κατὰ τὴν τάξιν, ὅλοι τὸν ἔτιμων ἔξαιρετικά, ἀλλὰ δὲν εἶχε κανὲν δικαίωμα νὰ διατάσσῃ τοὺς ἄλλους ἐπισκόπους· τὸ δικαίωμα αὐτὸ τὸ εἶχαν μόνον αἱ Σύνοδοι.

Ο Πάπας ὅμως, ἥδη ἀπὸ τὸν Β'. μ. Χ. αἰῶνα, παρεξήγησε τὴν τιμὴν αὐτήν. “Ηρχισε νὰ ἐπεμβαίνῃ εἰς τὴν διοίκησιν τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν καὶ νὰ θέλῃ νὰ διατάσσῃ τοὺς ἄλλους Ἐπισκόπους, ως ἐὰν ἦτο ἀνώτερος τους. Οἱ Ἐπίσκοποι ὅμως τῶν ἀνατολικῶν χωρῶν ἀπέκρουσαν τὰς ἀξιώσεις αὐτὰς τοῦ Πάπα· ἐπειδὴ δὲ δ Πάπας ἐπέμενε, ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μία μεγάλη ἐκκλησιαστικὴ ταραχὴ (863 μ. Χ.), ἡ ὅποια κατέληξεν εἰς τὸ νὰ διαιρεθῇ ἡ Ἐκκλησία εἰς δύο ἀντιθέτους μερίδας.

Ο Φώτιος.

Αὔτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου ἦτο τὸ 862 μ. Χ. δ ἀνήλικος Μιχαὴλ δ Γ'. Τοῦτον ἐπετρόπευεν ὁ θεῖος του Βάρδας. Ο Βάρδας διεφώνησε διὰ μερικὰ ζητήματα πρὸς τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινούπολεως Ἰγνατίου καὶ τὸν ἤναγκασε νὰ παραιτηθῇ· διὰ νὰ κατευνάσῃ δὲ τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ λαοῦ, ἐφρόντισε κατόπιν καὶ ἔξελέγη διάδοχος τοῦ Ἰγνατίου· δ σοφὸς καὶ ἐνάρετος Φώτιος.

Ο Φώτιος κατεῖχε μέγα ἀξιώματα εἰς τὸ Κράτος καὶ ἐδέχθη νὰ γίνῃ Πατριάρχης ἀπὸ λαϊκός,

ἐπειδὴ τὸν ἐπίεζαν δλοι, καὶ αὐτοὶ οἱ φίλοι τοῦ Ἰγνατίου διότι μόνον μὲ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Φωτίου θὰ ἡσύχαζεν ἡ Ἐκκλησία. Ἐχειροτονήθη λοιπὸν ὁ Φώτιος καὶ τὴν χειροτονίαν του ἐπεκύρωσεν Σύνοδος, ἡ ὁ-

«Διάδοχος τοῦ Ἰγνατίου ἐξελέγη ὁ σοφὸς καὶ ἐνάρετος Φώτιος»

ποία συνῆλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν δι' αὐτὸν ἀποκλειστικὰ τὸν σκοπόν.

Ἄλλα μετ' ὄλιγον οἱ φίλοι τοῦ Ἰγνατίου ἥρχισαν νὰ θορυβοῦν· ίσχυρίζοντο ὅτι ἡ ἐκλογὴ τοῦ Φω-

τίου δὲν ἦτο κανονική, διότι δῆμεν οὗτος ἀπὸ λαϊκὸς ἔγινε πατριάρχης. Εἶχαν δύναμις ἀδικον· διότι, καὶ πρὸ τοῦ Φωτίου, πολλοὶ ἐπίσημοι ἐκκλησιαστικοὶ ἀνδρες, δύποις ὁ Ἀμβρόσιος, ὁ Ταράσιος καὶ ἄλλοι, εἶχαν κάμει τὸ ἴδιον· κανεὶς κανὼν τῆς Ἐκκλησίας δὲν τὸ ἀπηγόρευε.

Ο Φώτιος, διὰ νὰ φέρῃ τὴν εἰρήνην, συνεκάλεσεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν μεγάλην Σύνοδον, εἰς τὴν δύποιαν ἐκάλεσε καὶ τὸν Πάπαν τῆς Ῥώμης. Πάπας τότε ἦτο ὁ Νικόλαος ὁ Α΄., ἀνθρωπος ἀλαζών καὶ ὑπερήφανος· ἐνόμισε λοιπὸν ὅτι εῦρε τὴν κατάλληλον εὐκαιρίαν νὰ ὑποτάξῃ εἰς τὰς δρέξεις του τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Διὰ τοῦτο, ἀντὶ νὰ ἔλθῃ ὁ ἴδιος εἰς τὴν Σύνοδον, ἔστειλε δύο ἀλαζονικὰς ἐπιστολὰς, τὴν μίαν πρὸς τὸν Φώτιον καὶ τὴν ἄλλην πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα.

Εἰς τὰς ἐπιστολὰς ὁ Πάπας ἐπέπληττε καὶ τὸν Πατριάρχην καὶ τὸν Αὐτοκράτορα, ώς νὰ ἦτο αὐθέντης των, διότι ἐνήργησαν παρὰ τὴν γνώμην του· τοὺς ἀνήγγελλε δὲ ὅτι θὰ στείλῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀντιπροσώπους του, οἱ δύποιοι νὰ ἔξετάσουν τὰ πράγματα. Ο Φώτιος, χάριν τῆς εἰρήνης τῆς Ἐκκλησίας, προσεποιήθη ὅτι δὲν ἐνόησε τὴν ἀλαζονικὴν στάσιν τοῦ Πάπα καὶ ἐδέχθη μὲ ἀγάπην τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Νικολάου. Τοιουτόποτες ἡ Σύνοδος ἥρχισε τὰς ἐργασίας της καὶ ἀφοῦ ἔξήτασε τὰ πράγματα, ἐπεκύρωσε τὴν ἐκλογὴν τοῦ Φωτίου, χωρὶς νὰ φέρουν εἰς τοῦτο ἀντίδροσιν οὐδὲν ἀντοῖ οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Πάπα (861 μ.Χ.)

Ἄλλ’ ὁ Πάπας, μόλις ἐπληροφορήθη τὴν ἀπό-

φασιν τῆς Συνόδου, ἔξωργίσθη συγκαλέσας δὲ Σύνοδον εἰς τὴν Ῥώμην, ἡκύρωσε τὴν ἐκλογὴν τοῦ Φωτίου

«Ο ‘Ελκόμενος».

(Απὸ τὰς καλλιτέρας Βυζαντινὰς εἰκόνισις).

καὶ ἐτιμώρησε τοὺς ἀντιπροσώπους του. Τοῦτο ἐπροκάλεσε μέγαν ἐρεθισμὸν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν· ὁ συνετὸς ὅμως καὶ σοφὸς Φώτιος καὶ πάλιν ἔδειξε μεγάλην ὑπομονήν· ἐσυμβούλευεν εἰς ὅλους νὰ μὴν ἐρεθίσουν τὰ πράγματα, μὴ τυχὸν ὁ Πάπας σκεφθῆ χριστιανικώτερα καὶ ὁρθότερα.

‘Ἡ ἐσιτροφὴ τῶν Βουλγάρων.

Πρὸ πολλῶν ἔτῶν, δύο Ἐλληνες μοναχοὶ ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην, οἱ ἀδελφοὶ Κύριλλος καὶ Μεθόδιος, εἶχαν διαδώσει τὸν Χριστιανισμὸν εἰς τοὺς Βουλγάρους, οἱ δοῦλοι ἦσαν εἰδωλολάτραι· ἔκαμαν μάλιστα χριστιανὸν καὶ αὐτὸν τὸν ἡγεμόνα τῶν

«Ἡ αὐτοκράτειρα Θεοδώρα συνεκάλεσε νέαν Σίνεδον, ἥ δοπια διέταξε τὴν ἀραστήλωσιν τῶν εἰκόνων» (σελ. 102).

Βουλγάρων Βόγοριν (864 μ.Χ.). Ο Φώτιος, ἀπὸ τὸν δοπιῶν ἔξηρτῶντο ἐκκλησιαστικῶς ὁ Κύριλλος καὶ ὁ Μεθόδιος, παρεκλήθη ἀπ' αὐτοὺς καὶ ἔστειλεν εἰς τὴν Βουλγαρίαν κληρικούς, οἱ δοῦλοι ὠργάνωσαν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς χώρας ταύτης.

‘Αλλ’ ὁ Βόγορις ἐν τῷ μεταξὺ ἥρχισεν ἀνοήτως, νὰ φοβῇται, μὴ τυχὸν ἥ ἔξαρτησις τῆς Βουλγαρικῆς

Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν ζημιώσῃ τὸ Κράτος του. Συνεννοεῖται λοιπὸν μὲ τὸν Πάπαν Νικόλαον καὶ αὐτός, χωρὶς νὰ ἔχῃ κανὲν δικαίωμα, στέλλει ἴδικούς του ἰερεῖς εἰς τὴν Βουλγαρίαν. Οἱ ἰερεῖς οὗτοι ἥρχισαν νὰ φέρωνται περιφρονητικὰ πρὸς τὸν ἰερεῖς τοῦ Φωτίου· τοὺς ἔξεδίωκαν ἀπὸ τὸν Βουλγαρικὸν ναούς καὶ ἐφέροντο πρὸς αὐτοὺς ὅχι ὡς ἀδελφοί, ἀλλ᾽ ὡς κατακτηταί. Διέδιδαν δὲ καὶ πολλὰς αἴρετικὰς διδασκαλίας, ὅπως λ. χ. ὅτι τὸ "Αγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται «καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ»· ἐνῷ τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως λέγει ρητῶς ὅτι ἐκπορεύεται ἐκ μόνου «τοῦ Πατρὸς».

Τὸ σχίσμα.

Τὰ πράγματα εἶχαν φθάσει εἰς τὸ ἀπορχώρητον. Ὁ Φώτιος τότε, διὰ νὰ σώσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἐδημοσίευσε τὴν περίφημον Ἐγκύλιον αὐτοῦ. Εἰς αὐτὴν διαμαρτύρεται διὰ τὰς παρεκτροπὰς τοῦ Πάπα καὶ ἐλέγχει τὰς αὐθαιρεσίας καὶ τὰς καινοδοξίας αὐτοῦ. Ἀκολούθως Σύνοδος μεγάλη συνῆλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἡ δοπία κατέχοινε τὴν διαγωγὴν τοῦ Πάπα, ἀπεκήρυξε τὰς διδασκαλίας του ὡς αἱρετικάς· προσεκάλεσε δὲ αὐτὸν νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὰς ἀποφάσεις τῆς Συνόδου. Ἄλλος δὲ Πάπας ἐπεριφρόνησεν αὐτάς.

Τοιουτορόπως τὸ σχίσμα τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπῆλθε. Καὶ δὲν ἔγινε μὲν ἀμέσως ἡ δοιστικὴ διακοπὴ τῶν σχέσεων τῶν δύο Ἐκκλησιῶν· τὸ σπέρμα δμως τοῦ χωρισμοῦ ἥδη εἶχε βαθέως ριζοβολίσῃ. Καὶ μετὰ διακόσια περίπου ἔτη (1054 μ.

Χ.), ὅταν Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἦτο ὁ Μιχαὴλ ὁ Κηρουλάριος, αἱ παράλογοι καὶ ἀλαζονικαὶ ἀξιώσεις τῶν Παπῶν ἔκαμαν τὸν χωρισμὸν τῶν Ἐκκλησιῶν δριστικόν πλέον. Ὁ Πάπας τῆς Ρώμης ἀπεσχίσθη ἀπὸ τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὅποια εἶναι μία καὶ ἀδιαίρετος, ἀπὸ τὴν ἀλαζονίαν τοῦ Πάπα, ἔχωρίσθη ὀπὸ τότε εἰς δύο. Ὅσοι ἥκολούθησαν τὸν Πάπαν ὠνομάσθησαν Παπικοί ἢ Δυτικοί, διότι οἱ περισσότεροι εἶναι κάτοικοι τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης· ὅσοι δέ ἔμειναν πιστοὶ εἰς τὴν ὁρθὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας ὠνομάσθησαν Ὁρθόδοξοι ἢ Αντολικοῦν εἰς τὰς Ἀνατολικάς χώρας.

Προσπάθει· ι διὰ τὴν Ἐνωσιν.

Τὸ σχίσμα ἦτο μέγα δυστύχημαδιὰ τὴν Ἐκκλησίαν, ἡ ὅποια κηρύττει πάντοτε τὴν ὁμόνοιαν καὶ τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην· διὰ τοῦτο ἡ Ἐκκλησία δὲν ἔπαυσε εἰς ὅλας τὰς ἱεροτελεστίας τῆς νὰ παρακαλῇ τὸν Θεόν καὶ νὰ δέεται «ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως». Οχι μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ πάντοτε προσεπάθησε νὰ λείψῃ ἡ τρομερὰ αὐτὴ διαίρεσις καὶ νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ Ἐνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν.

‘Αλλ’ αἱ προσπάθειαι αὐταὶ διὰ τὴν Ἐνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν δὲν εἶχαν κανὲν ἀποτέλεσμα· διότι δὲν προήρχοντο πάντοτε ἀπὸ εἰλικρινῆ ἐπιθυμίαν διὰ τὴν Ἐνωσιν. Τὰς περισσοτέρας φορὰς τὸ κυριώτερον ἐλατήριόν των ἦτο ἀφ’ ἐνὸς τὸ συμφέρον τῶν Βυζαντινῶν

Αύτοκρατόρων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἐπιθυμία τοῦ Πάπα νὰ ὑποτάξῃ τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν. Ἄλλὰ τοῦτο ἀντελαμβάνετο καλὰ ὁ Ὁρθόδοξος λαὸς καὶ ἦτο πάντοτε ἀντίθετος πρὸς μίαν ψευδῆ ἔνωσιν.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἃν καὶ ἐπιθυμεῖ εἰλικρινῶς τὴν ἔνωσιν, δὲν εἰμπορεῖ ὅμως νὰ δεχθῇ τὰς καινοτομίας καὶ τὰς ἄλλας παραλόγους ἀξιώσεις τοῦ Πάπα. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος οἱ Πάπαι ἔξακολουθοῦν πάντοτε τὴν ἴδιαν ἀλαζονικὴν στάσιν· ἔφθασαν μάλιστα τὸ 1870 νὰ καλέσουν Σύνοδον εἰς τὸ Βατικανὸν τῆς Ῥώμης καὶ νὰ θεσπίσουν ὅτι ὁ Πάπας εἶναι ἀντιπρόσωπος τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς· ώς τοιοῦτος δὲ οὐδέποτε ἥμπορεῖ νὰ κάμῃ λάθος, προκειμένου διὰ ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα. Διὰ τοῦτο καὶ μέχρι σήμερον ὁ Πάπας δὲν ἔννοεῖ νὰ ἔλθῃ εἰς καμμίαν συνεννόησιν μὲ τὰς λοιπὰς Ἐκκλησίας, ἃν αὐταὶ δὲν δηλώσουν πρῶτα, ὅτι ὑποτάσσονται τελείως εἰς αὐτόν.

23. Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΣΛΑΥΩΝ

Ο Κύριλλος καὶ ὁ Μεθόδιος, ἀφ' οὗ ἔκαμαν Χριστιανοὺς τοὺς Βουλγάρους, ἔξηκολούθησαν τὸ ἔργον τους καὶ εἰς τοὺς ἄλλους Σλαυικοὺς λαοὺς τῆς Εύρωπης. Τοιουτορόπως διέδοσαν τὸν Χριστιανισμὸν εἰς τοὺς Σέρβους, τοὺς Κροάτας, τοὺς Βοημοὺς καὶ εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς Σλαύους.

Οἱ ἀκούραστοι αὐτοὶ ἱεραπόστολοι, μαζὶ μὲ τὴν θρησκείαν τοῦ Χριστοῦ, ἔδοσαν εἰς τοὺς λαοὺς αὐτοὺς καὶ ἔνα ἀνώτερον πολιτισμόν. Ἐπενόησαν τὴν σλαυϊκὴν γραφὴν καὶ μετέφρασαν εἰς τὴν Σλαυϊκὴν γλῶσσαν τὴν Ἀγίαν Γραφήν. Διὰ τοῦτο οἱ Σλάυοι τὴν πρόοδον

τους, τὴν ὁφείλονταν εἰς τὸν Κύριλλον καὶ τὸν Μεθόδιον, οἵ ὅποῖοι δικαιώσεις ὀνομάζονται Ἀ πόστολοι τῶν Σλαύων.

Πολὺ ἐνωρίτερα ἀπὸ τοὺς Σλαύους, ὁ Χριστιανισμὸς ἥτο γνωστὸς εἰς τὴν Ρωσίαν, διαδοθεὶς πιθανὸν ἀπὸ Ἐλληνας ἐμπόρους, οἵ ὅποῖοι μετέβαιναν ἐκεῖ δι’ ἔργασίας των. Ἀλλὰ τὸ 935 μ. Χ. ἡ μεγάλη Δούκισσα Ὁλγα ἡσπάσθη κρυφίως τὸν Χριστιανισμὸν καὶ διέδοσεν αὐτὸν εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλὴν τῶν Τσάρων.

Βραδύτερα αὐτοκράτωρ τῶν Ρώσων ἔγινε ὁ ἔγγονος τῆς Ὁλγας Βλαδίμηρος. Οἱ αὐτοκράτωρ οὗτος ἔστειλε εἰς διαφόρους χώρας Ρώσους εὐγενεῖς, διὰ νὰ ἔξετάσουν ποία εἶναι ἡ καλλιτέρα θρησκεία διὰ τὴν χώραν του. Οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ Βλαδίμηρου, μεταξὺ τῶν ἄλλων χωρῶν, ἥλθαν καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐκεῖ κατεπλάγησαν ἀπὸ τὰς λαμπρὰς καὶ μεγαλοπρεπεῖς τελετὰς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἔθναύμασαν τὰς ὑψηλὰς καὶ ὁρθὰς διδασκαλίας της.

“Οταν λοιπὸν ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Ρωσίαν καὶ ἔξέθεσαν εἰς τὸν αὐτοκράτορα τὰς ἐντυπώσεις των, ὁ Βλαδίμηρος ἐπροτίμησε τὸν Χριστιανισμὸν ὡς θρησκίαν τῆς χώρας του. Πρῶτος αὐτὸς ἔγινε Χριστιανός, ἔλαβε μάλιστα καὶ χριστιανήν σύζυγον, τὴν Βυζαντινὴν πριγκήπισσαν Ἀνναν. Τὸ παράδειγμα τοῦ αὐτοκράτορος ἐμιμήθησαν καὶ ὅλοι οἱ ὑπήκοοι του· κατὰ διαταγὴν του δέ, ἀθρόοι ἐβαπτίζοντο εἰς τοὺς ποταμοὺς τῆς Ρωσίας. Τοιουτορόπως ὁ Χριστιανισμὸς ἔγινε ἡ θρησκεία τοῦ Ρωσικοῦ ἔθνους.

«Ανέκαθεν οἱ Χριστιανοὶ εἰς τοὺς ναούς των εἶχον εἰκόνας»
(σ. 100). (Αρχαιοτάτη εἰκὼν ἀπὸ τὰς κατακόμβας τῆς Ρώμης).

24. Η ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΙΣ

‘*Ἡ δροσκευτικὴ κατάστασις εἰς τὴν Ἐὑρώσαν.*

Μετὰ τὸ σχίσμα ἡ κατάστασις τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας δέν ἦτο καθόλου εὐχάριστος.

Παρημελήθη τελείως τὸ κήρυγμα καὶ ἡ θρησκευτικὴ μόρφωσις τοῦ λαοῦ· ἡ ἀμάθεια ἐπεκράτησε παντοῦ· οἱ περισσότεροι χριστιανοὶ περιωρίζοντο νὰ ἐκτελοῦν ἀπὸ συνήθειαν τοὺς τύπους μόνον τῆς θρησκείας (έօρτάς, νηστείας, γονυκλισίας κλπ.), χωρὶς ἡ καρδία των νὰ ἔχῃ πραγματικὴν εὔσεβειαν καὶ ἀρετήν.

Τοιουτοτρόπως ἐπεκράτησεν ἡ διαφθορά· διότι ὁ καθεὶς ἐνόμιζεν ὅτι ἦτο ἐλεύθερος νὰ ἀμαρτάνῃ, ἥρκει μόνον νὰ ἐκτελέσῃ μερικὰς νηστείας ἢ γονυκλισίας· καὶ μάλιστα ὅχι αὐτός ὁ Ἰδιος, ἀλλὰ καὶ ἄλλος ἀκόμη, ὁ δποῖος θὰ ἐπληρώνετο ἀπ' αὐτόν. Οἱ δὲ ἀνώτεροι κληρικοί, καὶ μάλιστα οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Πάπαι, ἔζων μὲ ἀφάνταστον πολυτέλειαν· εἶχαν μεγάλην ἔξουσίαν, ὡς νὰ ἤσαν ἄρχοντες κοσμικοί, οἱ περισσότεροι δὲ ἀπὸ αὐτοὺς ἐπεδίδοντο εἰς κοσμικὰς διασκεδάσεις. Τοιουτοτρόπως ἔδιδαν μὲ τὸν βίον τους πολὺ κακὸν παράδειγμα εἰς τὸν λαόν.

Πολλοὶ εὔσεβεῖς καὶ μορφωμένοι ἄνδρες ἔβλεπαν τὴν ἀθλίαν αὐτὴν κατάστασιν, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμων νὰ διαμαρτυρηθοῦν· ἦτο κίνδυνος νὰ χαρακτηρισθοῦν ἀπὸ τὸν Πάπαν ὡς αἴρετικοὶ καὶ νὰ ἀφορισθοῦν. Οἱ Πάπαι εἶχαν πρὸς τοῦτο ἴδρυση ἐν τρομερὸν δικαστήριον, τὴν Ἱερὰν Ἑξατάσιν. “Οσοι εἶχαν ἀντίθετον γνώμην πρὸς τὸν Πάπαν, ἔδικάζοντο ἀπὸ τὴν

‘Ιερὰν Ἐξέτασιν ώς αἰρετικοί, καὶ ἀν δὲν μετενόουν,
ἐτιμωροῦντο μὲ ἀπάνθρωπα βασανιστήρια ἢ καὶ ἐκαί-
οντο ἐπὶ τῆς πυρᾶς !

Τὰ συρχωροχάρτια.

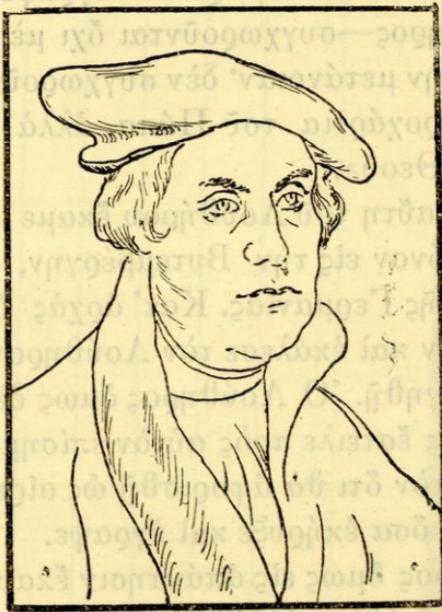
Τοιουτορόπως οἱ Πάπαι εἶχαν τρομοκρατήσει τὰ
πλήθη καὶ ἔμεναν ἐλεύθεροι νὰ πράττουν ὅ,τι ἥθελαν.
χωρὶς νὰ δίδουν εἰς κανένα λόγον. Διὰ νὰ ἔχουν μάλι-
στα ἀφθονωτέρα τὰ χρηματικὰ μέσα διὰ τοὺς σκοπούς
των, ἐπενόησαν τὰ συγχώροις ο χάρτια. Ταῦτα
ἥσαν ἔγγραφα τοῦ Πάπα, μὲ τὰ ὁποῖα συνεχωροῦντο
δῆθεν αἱ ἀμαρτίαι τῶν ἀνθρώπων· τὰ ἐπώλουν δὲ ἄν-
θρωποι τοῦ Πάπα, εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Εὐρώπης, ώς
ἔμπορευμα καὶ τὰ διελάλουν χωρὶς καμιάν ἐντροπήν.
‘Η τιμή των ᾧτο ἀνάλογος πρὸς τὰς ἀμαρτίας, αἱ ὁποῖαι
ἥθελέ τις νὰ τοῦ συγχωρηθοῦν.’ Εκεῖνος δὲ ὁ ὁποῖος ἥ-
γόραζε ἐνσυγχωροχάρτιον, ᾧτο βέβαιος ὅτι συνεχωρήθη-
σαν αἱ ἀμαρτίαι του ὅχι μόνον αὐταί, τὰς ὁποίας εἶχεν
ἔως τότε πράξῃ ἄλλα καὶ ὅσας ἔμελλε νὰ κάμῃ !

‘Η ἀθλία αὐτὴ κατάστασις ἔφθασε εἰς ἀνυπόφορον
βαθμόν, ὅταν Πάπας τῆς Ρώμης ᾧτο ὁ Λέων
10ος.

Οἱ ἄνθρωποί του ἐπώλουν μὲ πρωτοφανῆ ἀσέβει-
τά συγχωροχάρτια· εἰς μάλιστα ἀπὸ αὐτούς, ὁ Τέτζελος,
εἰς τὴν Γερμανίαν ὑπερέβαλε ὅλους εἰς ἀναίδειαν καὶ
διελάλει τὸ ἔμπορευμά του, ώς ὁ πονηρότερος μεταπρά-
της, εἰς τὰς πλατείας καὶ τὰς ὁδοὺς τῶν πόλεων. Τότε

εῖς θαρραλέος μοναχὸς τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, δούλος θεοῦ, δὲν ἡδυνήθη πλέον νὰ σιωπήσῃ.

·Ο Λούθηρος.

·Ο Λούθηρος.

Πανεπιστήμιον τῆς Βυτεμβέργης. Ὅγαπα τὴν ἀλήθειαν καὶ δὲν ἐδίσταζε νὰ θυσιάζεται δι' αὐτήν. Ἡ διαφθορὰ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἐπίεζε τὴν καρδίαν του καὶ ἐνόμισεν ὅτι ἦτο καιόδος πλέον νὰ διαμαρτηρηθῇ δι' αὐτήν.

Εἰς ἓν κήρυγμα λοιπόν, τὸ δόποιον ἔκαμε εἰς τὸν ναὸν τῆς πόλεως, τὴν 31ην Ὀκτωβρίου 1517, ἐπετέθη κατὰ τῶν καταχρήσεων τοῦ Πάπα· διεκήρυξεν ὅτι ἡ πώλησις τῶν συγχωρογκαρτίων ἦτο ἀντίθετος πρὸς τὴν

διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐτοιχοκόλλησε εἰς τὴν
θύραν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τὰς περιφήμους «95
θέσεις».

Αἱ «θέσεις» αὗται τοῦ Λουθήρου ἦσαν ἐν ἔγ-
γραφον, τὸ δποῖον περιεῖχε 95 ζητήματα, εἰς τὰ δποῖα
κατηγόρει ὁ Λούθηρος τὸν Πάπαν διὰ διαφόρους
παρεκτροπάς του. «Αἱ ἀμαρτίαι—ἔγραφε, μεταξὺ ἄλ-
λων, ὁ Λούθηρος—συγχωροῦνται ὅχι μὲ χρήματα, ἀλ-
λὰ μὲ ἀληθινὴν μετάνοιαν δὲν συγχωροῦν τὰς ἀμαρ-
τίας τὰ συγχωροχάρτια τοῦ Πάπα, ἀλλὰ μόνον ἡ εὐ-
σπλαχνία τοῦ Θεοῦ».

Ἡ πρᾶξις αὕτη τοῦ Λουθήρου ἔκαμε μεγίστην ἐν-
τύπωσιν ὅχι μόνον εἰς τὴν Βυτεμβέργην, ἀλλὰ καὶ εἰς
ἄλλας πόλεις τῆς Γερμανίας. Κατ’ ἀρχὰς ὁ Πάπας δὲν
ἔδοσε σημασίαν καὶ ἐκάλεσε τὸν Λούθηρον εἰς τὴν Ρώ-
μην νὰ ἀπολογηθῇ. Ὁ Λούθηρος ὅμως δὲν ὑπήκουσε.
Τότε ὁ Πάπας ἔστειλε πρὸς αὐτὸν ἐπίσημον ἔγγραφον
καὶ ἥπειλε αὐτὸν ὅτι θὰ ἀφορισθῇ ως αἴρετικός, ἀν δὲν
ἀνακαλέσῃ τὰ δσα ἐκήρυξε καὶ ἔγραψε.

‘Ο Λούθηρος ὅμως εἰς ἀπάντησιν ἔκανε δημοσίᾳ
τὸ ἔγγραφον τοῦ Πάπα (1520 π. Χ.).

Oἱ Προτεστάνται.

‘Ο Πάπας, ὅταν ἔμαθε τὴν περιφρονητικὴν αὐ-
τὴν στάσιν τοῦ Λουθήρου, τὸν ἀφώρισε πολὺς ὅμως
λαὸς εἰς τὴν Γερμανίαν, καὶ ὅχι ὀλίγοι ἡγεμόνες καὶ
καὶ κληρικοί, ἐτάχθησαν μὲ τὸ μέρος του. Ὁ Λούθηρος
ἀντὶ νὰ φοβηθῇ τὸν ἀφορισμόν, ἤρχισε μὲ μεγαλείτε-
ρον ἐνθουσιασμὸν νὰ διαδίδῃ τὰς ἰδέας του εἰς ὅλην
τὴν Γερμανίαν· σὺν τῷ χρόνῳ δὲ οἱ ὀπαδοί του ἐπολ-

« Ἡ Θεοτόκος ».

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής
(από τας ωραιοτερας Βυζαντινας εικονας).

λαπλασιάσθησαν, ἀπέκτησε πολλοὺς συνεργάτας καὶ ἡ διδασκαλία του ἔξηπλώθη καταπληκτικὰ εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ ἔξω ἀκόμη ἀπὸ αὐτήν.

Οσοι ἡγεμόνες καὶ κληρικοὶ ἔμειναν πιστοὶ εἰς τὸν Πάπαν, διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν ἔξαπλωσιν τῆς διδασκαλίας τοῦ Λουθήρου, συνῆλθον εἰς δύο συνέδρια εἰς τὰς πόλεις τῆς Γερμανίας Βόρμις (τὸ 1521) καὶ Σπάερ (1529). Εἰς τὰ συνέδρια αὐτὰ ἀπεφάσισαν μὲ κάθε τρόπον νὰ πολεμήσουν τὸν Λούθηρον καὶ τὴν διδασκαλίαν του· δὲ Λούθηρος τότε καὶ οἱ ὀπαδοί του διεμαρτυρήθησαν διὰ τὰς ἀποφάσεις αὐτὰς τῶν Παπικῶν καὶ ἀπὸ τότε ὀνομάσθησαν Διαμαρτυρία. Χωρὶς δὲ νὰ πτοηθοῦν ἀπὸ τὰς ἐναντίον των ἀποφάσεις τῶν συνεδρίων ἐκείνων, ὠργάνωσαν μὲ ζῆλον καὶ δραστηριότητα τὴν Ἐκκλησίαν των, ἡ ὅποια ὀνομάσθη Διαμαρτυρία μένη ἡ Προτεσταντική.

Ἡ διδασκαλία τοῦ Λουθήρου.

Αἱ σπουδαιότεραι διδασκαλίαι τοῦ Λουθήρου εἶναι αἱ ἔξης:

α) Μόνη πηγὴ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας εἶναι ἡ Ἀγία Γραφή. Τὴν Ἀγ. Γραφὴν πρέπει νὰ μελετᾶ κάθε χριστιανὸς καὶ σύμφωνα μὲ τὰς διδασκαλίας της πάντοτε νὰ πράττῃ. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ μεταφρασθῇ αὗτη εἰς τὴν γλώσσαν τοῦ λαυρᾶ, διὰ νὰ τὴν ἐννοοῦν δλοι.

β') Αἱ εἰκόνες πρέπει νὰ λείψουν, ὅπως καὶ κάθε τύπος θρησκευτικὸς (χανδύλια, θυμίαμα κλπ.). Ἡ λατρεία ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου

καὶ ἀπὸ προσευχὰς καὶ ὑμνους." Ολα αὐτὰ πρέπει νὰ γίνωνται εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ λαοῦ.

γ') Μόνον ἡ πίστις εἰς τὸν Θεὸν σώζει τὸν ἄνθρωπον καὶ ὅχι αἱ τυπικαὶ προσευχαὶ καὶ νηστεῖαι καὶ αἱ ἀναγκαστικαὶ ἐλεημοσύναι καὶ γονυκλισίαι.

δ') Τὰ μὲν στήρια δὲν μεταδίδουν τὴν χάριν τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, ἀλλὰ εἶναι ἀπλαῖ θρησκευτικαὶ τελεταί. Ἐκ τούτων πρέπει νὰ μείνουν μόνον τὸ βάπτισμα καὶ ἡ θεία εὐχαριστία. Σύμφωνα μὲ αὐτά, οἵτις εἶναι μόνον ἀπλοῖ προϊστάμενοι τῆς Ἐκκλησίας. Ο λαὸς κάθε τόσον ἐκλέγει αὐτὸὺς, διὰ νὰ διοικοῦν τὴν Ἐκκλησίαν, ὅπως ἐκλέγει καὶ τοὺς ἄλλους ἀρχοντάς του.

·Ο Ζβίγγλιος καὶ ὁ Καλβῖνος.

Τὴν ἴδιαν σχεδὸν ἐποχὴν μὲ τὸν Λούθηρον, ἀνεφάνησαν εἰς τὴν Ἐλβετίαν δύο ἄλλοι θρησκευτικοὶ ἄνδρες, οἵ δποιοι μὲ δρμὴν ἐπολέμησαν τὰς καταχρήσεις τῶν Παπῶν. Οὗτοι εἶναι ὁ Ζβίγγλιος καὶ Καλβῖνος.

Καὶ οἱ δύο ἐδίδασκον τὰ ἴδια περίπου μὲ τὸν Λούθηρον καὶ ἡγωνίσθησαν μὲ θάρρος καὶ δύναμιν νὰ διορθώσουν τὰ ἥθη τῶν Χριστιανῶν καὶ νὰ φέρουν μίαν νέαν θρησκευτικὴν ζωὴν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἄλλα καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ὄπαδοί των κατεδιώχθησαν.

·Ο Ζβίγγλιος ἐφονεύθη μαχόμενος πρὸς τοὺς ἀντιπάλους του (τὸ 1531). ·Ο Καλβῖνος ἐστάθη εὔτυχεστερος. Κατώρθωσε ἡ διδασκαλία του νὰ διαδοθῇ εἰς δλην σχεδὸν τὴν Ἐλβετίαν· ἵδρυθη μάλιστα εἰς τὴν χώραν ταύτην καὶ ἴδιαιτέρα Ἐκκλησία, ἡ ὅποια ὠνομάσθη ἐκ τοῦ ὀνόματός του Καλβῖνος. Εἰς

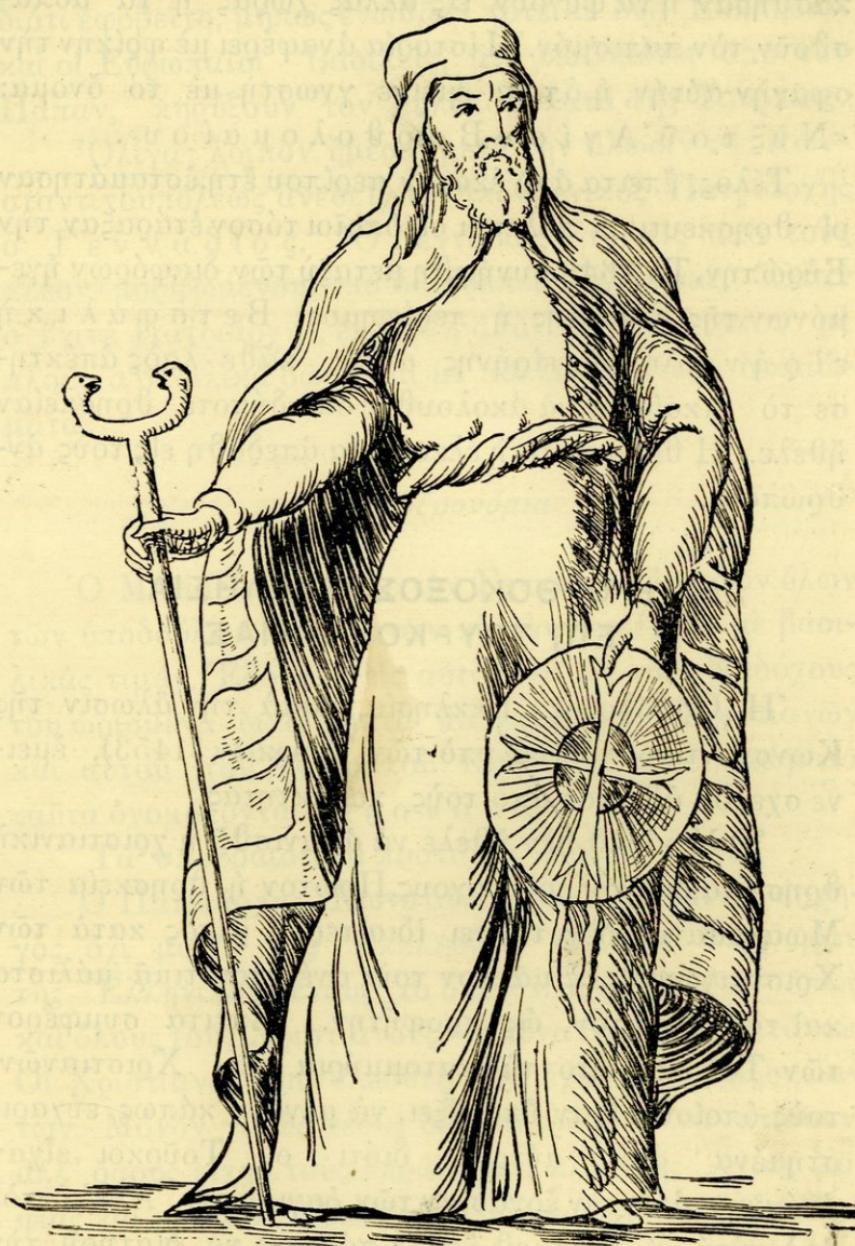
τὴν Καλβινικὴν Ἐκκλησίαν ἀνήκουν σήμερον οἱ περισσότεροι Ἐλβετοί.

Ἡ Καλβινικὴ Ἐκκλησία μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καλβίνου διεδόθη καὶ εἰς ἄλλας χώρας, καὶ ιδίως εἰς τὴν Ἀγγλίαν (κατὰ τὸ 1600 μ. Χ.). Ἀλλ' ἐκεῖ αἱ διδασκαλίαι τοῦ Καλβίνου μετεβλήθησαν, εἰς τρόπον ὃστε ὅμοιάζουν εἰς μερικὰ σημεῖα μὲ τὴν διδασκαλίαν τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας. Πολλὰς ἀπὸ τὰς ἀρχαίας παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας διεφύλαξαν οἱ Ἀγγλοι· διετήρησαν μάλιστα καὶ τοὺς ἐπισκόπους καὶ ιερεῖς των. Τοιουτορόπως, μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας, ἐμορφώθη ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία, ἡ ὁποία σήμερον ἐπικρατεῖ εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Οἱ διωρμοὶ τῶν Προτεσταντῶν.

Ἡ Παπικὴ Ἐκκλησία δὲν ἀφησε ἡσύχους τοὺς Προτεστάντας, ὅπου καὶ ἐὰν ἦσαν. Εἴτε Λουθηρανοὶ ἦσαν, εἴτε Καλβινισταί, εἴτε Ἀγγλικανοί, τοὺς κατεδίωξεν ἀγρίως· οἱ δὲ βασιλεῖς, οἱ ὁποῖοι ἔμειναν πιστοὶ εἰς τὸν Πίτιν, ἐπὶ μακρὰ ἔτη εὑρίσκοντο εἰς πολέμους μὲ τοὺς Διαμαρτυρομένους ἡγεμόνας. Διακόσια σχεδὸν ἔτη ἐκράτησαν αὐτοὶ οἱ θρησκευτικοὶ πόλεμοι, κατὰ τοὺς ὁποίους οἱ Προτεστάνται ὑπέφεραν τὰ πάνδεινα.

Εἰς τὴν Γαλλίαν μάλιστα, κατὰ τὴν νύκτα τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἀγίου Βαθολομαίου (24 Αὐγούστου 1571), οἱ Παπικοὶ ἐπετέθησαν δολοφονικῶς κατὰ τῶν ἀνυπόπτων Προτεσταντῶν. Σφαγὴ ἀγρία ἐπηκολούθησεν, ἐξήντα χιλιάδες ἀθῶι Προτεστάνται ἐσφάγησαν μόνον τὴν νύκτα ἐκείνην, ὅσοι δ' ἀπέμειναν ἥναγ-

«Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀνεδείχθη
Οἰκουμενικος Πατριάρχης δ Γεννάδιος» (σελ. 123).

κάσθησαν ἢ νὰ φύγουν εἰς ἄλλας χώρας ἢ νὰ ἀσπασθοῦν τὸν παπισμόν. Ἡ ἴστορία ἀναφέρει μὲ φρίκην τὴν σφαγὴν αὐτήν, ἡ δοποία ἔμεινε γνωστὴ μὲ τὸ ὄνομα: «Νὺξ τοῦ Αγίου Βαρθολομαίου».

Τέλος, ἔπειτα ἀπὸ ἐκατὸν περίπου ἔτη, ἐσταμάτησαν οἱ θρησκευτικοὶ πόλεμοι οἱ δοποῖοι τόσον ἐτάραξαν τὴν Εὐρώπην. Τὸ 1648 συνήφθη μεταξὺ τῶν διαφόρων ἥγεμόνων τῆς Εὐρώπης ἡ περίφημος Βετσφαλικὴ εἰρήνη. Διὰ τῆς εἰρήνης αὐτῆς κάθε λαὸς ἀπέκτησε τὸ δικαίωμα νὰ ἀκολουθῇ οἵανδήποτε θρησκείαν ἦθελε. Ἡ θρησκευτικὴ ἐλευθερία ἀπεδόθη εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

25. Η ΟΡΘΟΚΟΞΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΠΙ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων (1453), ἔμεινε σχεδὸν ἄθικτος ἀπὸ τοὺς κατακτητάς.

Ο Μωάμεθ δὲν ἦθελε νὰ ἀφανισθῇ ἡ χριστιανικὴ θρησκεία, διὰ πολλούς λόγους. Πρῶτον ἡ θρησκεία τῶν Μωαμεθανῶν δὲν τρέφει ἴδιαίτερον μῆσος κατὰ τῶν Χριστιανῶν, ἀλλὰ μᾶλλον τοὺς ἀνέχεται τιμῇ μάλιστα καὶ τὸν Χριστόν, ώς προφήτην. Ἐπειτα συμφέροντῶν Τούρκων ἦτο τὰ ἐκατομμύρια τῶν Χριστιανῶν, τοὺς δοποίους εἶχαν ὑποτάξει, νὰ μένουν κάπως εὐχαριστημένα ἀπὸ αὐτοὺς· διότι οἱ Τούρκοι εἶχαν ἀνάγκην ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τῶν ὁμιλιών. Ἀλλ' ἐκτὸς ἀπὸ αὐτά, δο Μωάμεθ ἦθελε πάντοτε νὰ διατηρῇ τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν εἰς ἔχθραν μὲ τὴν Δυτικήν·

διότι ἐφοβεῖτο, μήπως ἔνωθῶσί ποτε αἱ δύο Ἐκκλησίαι καὶ οἱ Εὐρωπαῖοι Βασιλεῖς, ἀναγκαζόμενοι ἀπὸ τὸν Πάπαν, κηρύξουν τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας.

Ολίγας λοιπὸν ἡμέρας μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀνεδείχθη Οἰκουμενικός Πατριάρχης ὁ Γεννάδιος. Ὁ Γεννάδιος ἦτο εἰς ἀπὸ τοὺς πλέον μιօρφωμένους καὶ διαπρεπεῖς Ἑλληνας. Ὅταν δὲ ἔγινε Πατριάρχης, ἐτιμήθη ἀπὸ τὸν Σουλτάνον μὲ πλούσια βασιλικὰ δῶρα καὶ μὲ πολλὰ ἴδιαίτερα δικαιώματα.

Τὰ Προνόμια.

Ο Μωάμεθ ἀνέδειξε τὸν Γεννάδιον ἀρχηγὸν ὅλων τῶν ὑποδούλων Χριστιανῶν καὶ τὸν περιέβαλε μὲ βασιλικὰς τιμάς. Εδοσε δὲ εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τοὺς διαδόχους του ὀρισμένα δικαιώματα ἀπέναντι τῶν Χριστιανῶν καὶ αὐτοῦ τοῦ Τουρκικοῦ Κράτους τὰ δικαιώματα ταῦτα ὀνομάζονται «Προνόμια».

Τὰ σπουδαιότερα προνόμια ἦσαν τὰ ἔξη:

Ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως εἶνε ἀρχηγὸς ὅχι μόνον τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ὀλοκλήρου τῆς Ἑλληνικοῦ γένους, τὸ δοποῖον προστατεύει—ὅπως καὶ ὅλους τοὺς Χριστιανοὺς—ἀπέναντι τοῦ Σουλτάνου. Οἱ Χριστιανοὶ ἦσαν ἐλεύθεροι νὰ ἔχουν τὴν θρησκείαν των. Μόνον γαοὺς νέους δὲν ἐπετρέπετο νὰ κτίσουν ἀλλ’ ὅσους εἶχαν τοὺς ἐκράτησαν, πλὴν τῆς Ἀγίας Σοφίας καὶ μερικῶν ἄλλων μεγάλων ναῶν, τοὺς δοποίους οἱ Τούρκοι μετέβαλαν εἰς Τζαμιά. Οἱ κληρικοὶ αἱ Μοναὶ καὶ αἱ περιουσίαι αὐτῶν ἦσαν σεβασταὶ καὶ ἀφορολόγητοι. Οἱ Ἐπίσκοποι τῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν τοῦ

Τουρκικοῦ Κράτους, οἱ δποῖοι ἐλέγοάτο Μητρόπολις ταῖς εἰδάμβανον διορισμὸν (βεράτιον) ἀπὸ αὐτὸν τὸν Σουλτᾶνον· ἐδίκαζαν δὲ τὰς διαφορὰς τῶν Χριστιανῶν καὶ τοὺς ἐσέβοντο καὶ αὗτοὶ οἱ Τούρκοι.

Μὲ τὰ προνόμια αὗτὰ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρ-

«Τὰ Μοναστήρια κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας ἔγιναν τὰ
πρυφά σχολεῖα τοῦ Γένους» (σελ. 125)

χεῖον κατώρθωσεν ὅχι μόνον τὴν ὁρθόδοξον θρησκείαν νὰ διατηρήσῃ ἀκεραιάν, ἀλλὰ καὶ νὰ προστατεύσῃ ὅλους τοὺς διαφόρους Χριστιανικοὺς λαούς, ὅσοι ἦσαν ὑπόδουλοι εἰς τὴν Τουρκίαν.

‘Η’Ορθόδοξος ’Εκκλησία, κατὰ τοὺς χρόνους τούτους τῆς δουλείας, ἐφέρθη ώς φιλόστοργος μήτηρ πρὸς τοὺς πιστούς της, καὶ μάλιστα πρὸς τὸ ‘Ελληνι-

κὸν "Εθνος. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι πολλὰς φορὰς ἔχοειάσθη δῷσμένοι Πατριάρχαι, πολλοὶ Ἀρχιερεῖς καὶ ἄλλοι κληρικοὶ κατήν ζωήν των ἀκόμη νὰ θυσιάσουν διὰ τὸ ποίμνιόν των. Ἡμεῖς δὲ οἱ "Ελληνες, ἀν σήμερον δὲν ἔχομεν χάση τὸν ἐθνικισμόν μας, τὸ ὄφείλομεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μας.

Ἄι Μοναὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας.

Εἰς τοῦτο συνετέλεσαν παρὰ πολὺ καὶ αἱ Μοναὶ.

Εἶναι μεγίστη ἡ ὡφέλεια, τὴν ὅποιαν ἐποξένησαν εἰς τὸ "Ελληνικὸν ἔθνος αἱ Μοναὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας. "Οχι δλίγοι "Ελληνες κατέφευγον εἰς αὐτὰς καὶ ἀφιέρωναν τὰς μεγάλας των περιουσίας· ἐκεῖ εἶχαν κάποιαν ἐλευθερίαν, ἔγραφαν διάψοδα θρησκευτικὰ συγγράμματα καὶ ἐκαλλιέργουντά ἐλληνικὰ γράμματα, μὲ τὰ ὅποια ἐμορφώνετο τὸ "Εθνος.

Τοιουτορόπως τὰ Μοναστήρια ἔγιναν «τὰ κρυφὰ σχολεῖα» τοῦ Γένους· εἰς αὐτὰ οἱ "Ελληνόπαιδες ἐδιδάσκοντο, μαζὶ μὲ τὴν θρησκείαν των, καὶ τὴν γλῶσσαν τῶν πατέρων των καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν πατρίδα των. Αἱ σπουδαιύτεραι δὲ "Ελληνικαὶ σχολαὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας ἦσαν εἰς τὰ Μοναστήρια, διότι οἱ Τοῦροι τὰ ἐσέβοντο καὶ σχεδὸν οὐδέποτε τὰ προσέβαλον. Εἰς τὰς Μονὰς εὑρισκαν οἱ ὑπόδουλοι "Ελληνες παρηγορίαν ἀπὸ τὰ δεινὰ τῆς δουλείας καὶ ἐλάμβαναν νέας δυνάμεις καὶ ἐλπίδας διὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν των. Ἀπὸ τὴν Μονὴν δὲ τῆς Ἀγίας Λαύρας δὲ Ἐπίσκοπος Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς ὑψώσεν, δῆμος γνωρίζομεν, τὸ 1821 τὴν σημαίαν τῆς "Ελληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

26. Η ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΗΜΕΡΟΝ

‘Η Ἔκκλησία τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους.

Σύμφωνα μὲ τοὺς κανόνας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, κάθε δογμάτων Κράτος, ἔχει δικαίωμα νὰ ἔχῃ καὶ ἀνεξάρτητον Ἐκκλησίαν. Τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτὴν τὴν χορηγεῖ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

“Οταν, ἐπειτα ἀπὸ πολλοὺς ἀγῶνας, ἰδούθη τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος (1833), δίκαιον ἦτο νὰ ἔχῃ καὶ Ἐκκλησίαν ἐλευθέραν. Συνηθροίσθησαν λοιπὸν, τὸν Ἰούλιον τοῦ 1833, εἰς τὴν τότε πρωτεύουσαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, τὸ Ναύπλιον, οἱ Ἐπίσκοποι τοῦ νέου κράτους. Μετὰ πολλάς συζητήσεις ἀνεκήρυξαν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος αὐτοκέφαλον, δηλαδὴ ἀνεξάρτητον ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, καὶ ἀπὸ κάθε ἄλλην Ἐκκλησίαν, ώς πρὸς τὴν διοίκησίν της. Εἰς δὲ τι δύμως ἀφορᾶ τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην, ἡ Ἐκκλησία τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου ἔμεινεν ἡνωμένη ἀρρηκταὶ μὲ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ μὲ τὰς ἄλλας Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας. Ἀργότερα (τὸ 1850 μ.Χ.) τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀνεγνώρισε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἔξεδωκε τὸν Συνοδικὸν Τόμον καθορίζεται εἰς γενικὰς γραμμὰς διτρόπος, κατὰ τὸν δόποιον θὰ κυβερνᾶται ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος.

‘Ανωτάτη ἀρχὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἡ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας. Τὴν Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας ἀποτελοῦν οἱ Ἀρχιερεῖς ὅλου τοῦ Κράτους, οἱ δόποιοι συνέρχονται εἰς τὰς Ἀθήνας

κάθε δύο ἔτη. Ἡ Σύνοδος αὗτη διαρκεῖ ἕνα μῆνα· τὰς δὲ ἀποφάσεις της ἐκτελεῖ ἡ διαρκής Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἐλλάδος, ἡ ὥποια ἀποτελεῖται ἀπὸ 12 Μητροπολίτας μὲ Πρόεδρον τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν. Ἡ Σύνοδος αὗτη ἐκτελεῖ τὰς ἀποφάσεις τῆς Ἱεραρχίας, ἐπιβλέπει τὴν πίστιν καὶ τὴν ἡθικὴν τῶν χριστιανῶν, ἐποπτεύει τὸν κλῆρον καὶ τὰς Μονὰς καὶ κυβερνᾷ ἐν γένει τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος.

Αἱ ἄλλαι αὐτοκέφαλοι Ἐκκλησίαι.

Κατὰ τὸν 16ον μετὰ Χριστὸν αἰῶνα, αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία ἀνεκηρύχθη ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας, ἡ ὥποια κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ὀνομάσθη Πατριαρχεῖον. Ἡ Ἐκκλησία αὗτη κατὰ τὰς ἡμέρας μας ὑποφέρει πολύ, ἐνεκα τῆς κοινωνικῆς ἐπαναστάσεως, ἡ ὥποια πρό τινων ἐτῶν ἐπιφανεῖ εἰς τὴν Ρωσίαν.

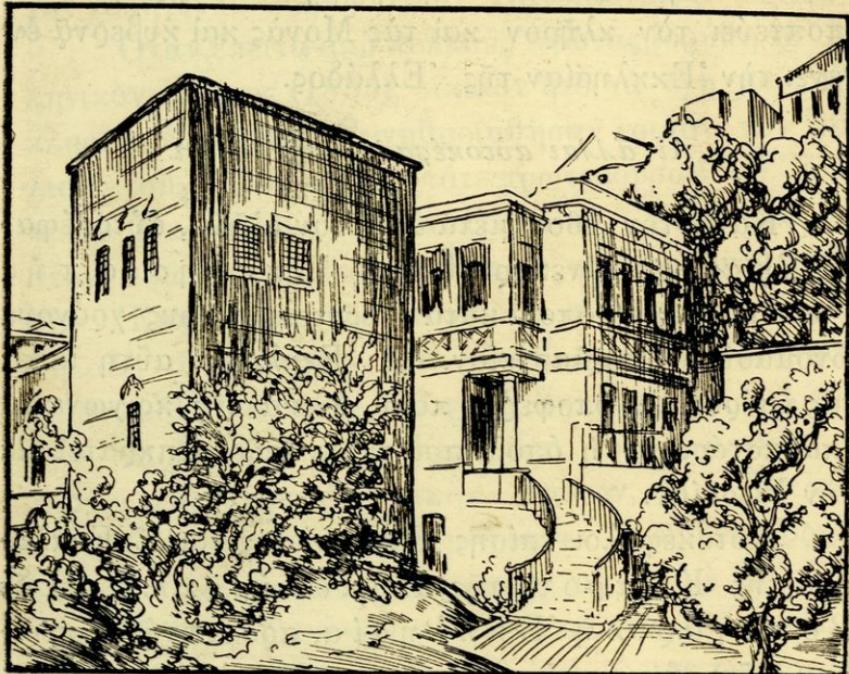
Αὐτοκέφαλοι ἐπίσης Ἐκκλησίαι εἶναι αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Κύπρου, τῆς Πολωνίας κ.λ.π. Ἡ δὲ Βουλγαρία ἡ Ἐκκλησία, πρὸ πενήντα περίπου ἐτῶν, ἀπεσχίσθη μόνη τῆς ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, καὶ διέκοψε τὰς σχέσεις μὲ αὐτό· διὰ τοῦτο λέγεται Σχισματική. Σήμερον διως σχεδὸν δλοι οἱ Βούλγαροι ἐπιθυμοῦν νὰ συμφιλιωθοῦν μὲ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

Τὰ Πατριαρκεῖα.

Ἐκτὸς τῶν ἀρχαίων Παταριαρχείων τῆς Ἀλεξανδρείας, τῆς Ἀντιοχείας, τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως,

κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους (1920—1930 μ. Χ.) ἀνεκηρύχθησαν Πατριαρχεῖα καὶ αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Σερβίας καὶ τῆς Ρουμανίας. Πρῶτον ὅμως ἀπὸ δλα τὰ Πατριαρχεῖα κατὰ τὴν τιμὴν εἶναι τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.
— Μετὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον (1920) καὶ τὴν ἀνταλ-

Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον

λαγὴν τῶν πληθυσμῶν (1923), τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον περιωρίσθη μόνον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τὰ περίχωρα αὐτῆς. Οἱ χριστιανοὶ τῆς Θράκης, τῆς Μικρασίας καὶ τοῦ Πόντου, ἥλθαν πρόσφυγες εἰς τὴν Ἑλλάδα πολὺ δὲ προτήτερα (1913) αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Μακεδονίας, τῆς Ἡπείρου, τῆς Κρήτης καὶ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, εἶχαν περιέλθει εἰς τὸ

Ἐλληνικὸν Κράτος. Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης σῆμερον μόλις ἔχει εἰς τὴν δικαιοδοσίαν του τοὺς

‘Ο Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Φώτιος ὁ Β’.

Ιεράρχας ἐκείνους οἵ δποῖοι χρειάζονται διὰ νὰ σχηματίσῃ τὴν Σύνοδόν του.

Λημ. Ι. Κονιμόσυστοπούλευ Επιτρούτο Ειπαίδειτικής Πολιτικής

Παρὰ ταῦτα τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖαν εἶναι τὸ Κέντρον τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἐπὶ γὰρ εἰδησθεῖσας δὲ λογλήψους διατηρεῖ τὴν ὁρθόδοξον πίστιν, ἥγωνίσθη δέ, καθ' δλον τὸ μακρότατον τοῦτο διάστημα, αἵματηροὺς ἀγῶνας διὰ τὴν θρησκείαν τοῦ Χριστοῦ. Διέδοσε τὸ φῶς τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς βαρβάρους λαούς· καὶ κατὰ τοὺς μακροὺς καὶ σκοτεινοὺς χρόνους τῆς δουλείας, ὡς μήτηρ φιλόστοργος, ἐγαλούχησε καὶ περιέθαλψε δλους τοὺς ὁρθοδόξους λαούς. Τὸ δὲ ἔθνος μας κυρίως εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ὀφείλει τὴν ὑπαρξίν του.

Διὰ τοῦτο καὶ τὰ ἐκατὸν ἑξήκοντα καὶ πλέον ἑκατομμύρια τῶν Ὁρθοῦ ὄντων πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, μὲ εὐλάβειαν καὶ σεβασμόν, στρέφονται πάντοτε.

ΤΕΛΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

•Η Πεντηκοστή.	Σελ.	3
•Η Ζωὴ τῆς πρώτης Ἐκκλησίας.	»	9
•Ο Ἀπόστολος Παῦλος.	»	13
•Ο Ἀπόστολος Πέτρος.	»	34
•Ο Ἀπόστολος Ἰωάννης.	»	36
Οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι.	»	39
Οἱ Εὐαγγελισταί.	»	43
•Η Ὁργάνωσις καὶ Διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας.	»	45
Οἱ Διωγμοί.	»	51
Οἱ Μάρτυρες.	»	59
•Ο Μέγας Κωνσταντῖνος.	»	64
•Η Πρώτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος. •Ο Ἄρειος.	»	69
Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας.	»	74
•Ιουλιανὸς ὁ Παραβάτης.	»	82
•Ο Αὐτοκράτωρ Θεοδόσιος καὶ οἱ Ἐθνικοί.	»	85
•Ο Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.	»	86
Οἱ Τρεῖς Ἰεράρχαι.	»	89
•Ο Ἰουστινιανὸς.	»	90
•Ο Ἡράκλειος.	»	92
Οἱ Ἀσκηταί.	»	96
•Η Εἰκονομαγία	»	100
Τὸ Σχίσμα τῶν Ἐκκλησιῶν.	»	103
•Η Ἐπιστροφὴ τῶν Σλαύων.	»	110
•Η Θρησκευτικὴ Μεταρρύθμισις.	»	113
•Η Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐπὶ Τουρκοκρατίας.	»	122
•Η Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία σήμερον.	»	126

Μηδαστομήνικε σπέρα το λυστρόκα βρύσιμα πάγιας Πειλατικής

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20ῃ Αὐγούστου 1934.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Πρὸς

τὸν κ. Δημ. Κονῖμοντόσωνδον συγχραφέα

Ἄνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι διὰ ταῦταρίθμου ὑπουργικῆς ἀποφάσεως, στηριζομένης δὲ εἰς τὸ ἄριθμον 4 τοῦ νόμου 5911 καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς οἰκείας κριτικῆς ἐπιτροπῆς, τὴν περιλαμβανομένην εἰς τὴν ὑπὸ ἀριθ. 1ην πρᾶξιν αὐτῆς ἐνεκρίθη ὡς διδακτικὸν βιβλίον πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Ε' καὶ τῶν συνδιδασκομένων κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος Ε' καὶ ΣΤ' τάξεως τῶν δημοτικῶν σχολείων τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον Ἐκκλησιαστικὴ Ἰστορία βιβλίον σας, διὰ μίαν τετραετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τῆς 15ης Σεπτεμβρίου 1934, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ συμμορφωθῆτε ἐπακριβῶς πρὸς τὰς ὑποδείξεις τῆς ἀρμοδίας κριτικῆς ἐπιτροπῆς καὶ νὰ τύχῃ τὸ βιβλίον σας πρὸιν τυπωθῆ τῆς ἐγκρίσεως τῆς Ιερᾶς Συνόδου.

Ἐντολὴ τοῦ ὑπουργοῦ

·Ο Τμηματάρχης

N. ΣΜΥΡΝΗΣ

Ἀρθρον ἥν τοῦ Π. Διατάγματος

«Περὶ τοῦ τρόπου τῆς διατίμήσεως τῶν ἐγκεκριμένων διδακτικῶν βιβλίων».

Τὰ διδακτικὰ βιβλία τὰ πωλούμενα μακράν τοῦ τότε ἦσαν ἐκδόσεώς των ἐπιτρέπεται νὰ πωλῶνται ἐπὶ τιμῇ ἀνωτέρᾳ κατὰ 1ο ὁρο τῆς ἐπὶ τῆς βάσει τοῦ παρόντος Διατάγματος κανονοισθείσῃς ἀνευ βιβλιοσήμου τιμῆς πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς δαπάνης συσκευῆς καὶ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν, ὑπὸ τὸν ὅρον ὃπως ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ μέρους τοῦ ἔξωφύλλου ἢ τῆς τελευταίας σελίδος τούτου ἐκτυποῦται τὸ παρόν ἀρθρον.

ΤΙΜΗ ΔΡΑΧ 14,30

59490

·Δριθ. ἀδείας Κυκλοφ. 2-10-34